

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 10ης Μαρτίου 1992 *

Περιεχόμενα

Το ιστορικό της διαφοράς	II-509
Η διαδικασία	II-518
Τα αιτήματα των διαδίκων	II-520
Επί της ουσίας	II-521
Περί των δικαιωμάτων του αμυνομένου	II-522
1. Παράλειψη κοινοποίησης εγγράφων μαζί με την ανακοίνωση των αιτιάσεων	II-522
2. Ανεπαρκής πρόσβαση στον φάκελο	II-526
3. Νέες αιτιάσεις	II-529
4. Ανεπαρκής διεξαγωγή των αποδείξεων	II-533
5. Η μη κοινοποίηση των πρακτικών των ακροάσεων	II-533
6. Η μη κοινοποίηση της εκθέσεως του συμβούλου επί των ακροάσεων	II-536
Περί της αποδείξεως της παραβάσεως	II-539
1. Οι διαπιστώσεις όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά	II-540
I — Για το χρονικό διάστημα από το 1977 μέχρι τα τέλη του 1978 ή τις αρχές του 1979	II-540
Α' — Η προσβαλλόμενη πράξη	II-540

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΗΥΛΣ ΚΑΤΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Β' — Τα επιχειρήματα των διαδίκων	II-541
Γ' — Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II-541
II — Για το χρονικό διάστημα από τα τέλη του 1978 ή τις αρχές του 1979 μέχρι τον Νοέμβριο του 1983	II-544
Α' — Το σύστημα των περιοδικών συναντήσεων	II-544
α) Η προσβαλλόμενη πράξη	II-544
β) Τα επιχειρήματα των διαδίκων	II-545
γ) Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II-547
Β' — Οι πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών	II-551
α) Η προσβαλλόμενη πράξη	II-551
β) Τα επιχειρήματα των διαδίκων	II-558
γ) Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II-561
Γ' — Τα μέτρα προς διευκόλυνση της εφαρμογής των πρωτοβουλιών καθορισμού τιμών ..	II-566
α) Η προσβαλλόμενη πράξη	II-566
β) Τα επιχειρήματα των διαδίκων	II-567
γ) Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II-569
Δ' — Ποσότητες-στόχοι και ποσοστάσεις	II-574
α) Η προσβαλλόμενη πράξη	II-574
β) Τα επιχειρήματα των διαδίκων	II-577
γ) Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II-585

2. Η εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ	ΠΙ-596
Α' — Νομικός χαρακτηρισμός	ΠΙ-596
α) Η προσβαλλόμενη πράξη	ΠΙ-596
β) Τα επιχειρήματα των διαδίκων	ΠΙ-599
γ) Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου	ΠΙ-603
Β' — Το αποτέλεσμα περιορισμού του ανταγωνισμού	ΠΙ-607
α) Η προσβαλλόμενη πράξη	ΠΙ-607
β) Τα επιχειρήματα των διαδίκων	ΠΙ-607
γ) Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου	ΠΙ-608
Γ' — Ο επηρεασμός του μεταξύ των κρατών μελών εμπορίου	ΠΙ-608
α) Η προσβαλλόμενη πράξη	ΠΙ-608
β) Τα επιχειρήματα των διαδίκων	ΠΙ-609
γ) Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου	ΠΙ-610
Δ' — Συλλογική ευθύνη	ΠΙ-610
α) Η προσβαλλόμενη πράξη	ΠΙ-610
β) Τα επιχειρήματα των διαδίκων	ΠΙ-611
γ) Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου	ΠΙ-613
3. Συμπέρασμα	ΠΙ-613
Περί της αιτιολογίας	ΠΙ-614
1. Ανεπαρκής αιτιολογία	ΠΙ-614

ΗΥLS ΚΑΤΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

2. Αντιφατική αιτιολογία	II-615
Περί του προστίμου	II-617
1. Η παραγραφή	II-617
2. Η διάρκεια της παραβάσεως	II-617
3. Η σοβαρότητα της παραβάσεως	II-618
Α' — Ο περιορισμένος ρόλος της προσφεύγουσας	II-618
Β' — Η μη εξατομίκευση των κριτηρίων καθορισμού του ύψους των προστίμων	II-619
Γ' — Η συνεκτίμηση των αποτελεσμάτων της παραβάσεως	II-622
Δ' — Εσφαλμένη οριοθέτηση της οικείας αγοράς	II-624
Επί της επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας	II-625
Επί των δικαστικών εξόδων	II-627

Στην υπόθεση T-9/89,

Hüls AG, εταιρία γερμανικού δικαίου, με έδρα το Marl (Γερμανία), εκπροσωπούμενη από τον H.-J. Hermann, δικηγόρο Κολωνίας, με αντικλήτους στο Λουξεμβούργο τους δικηγόρους J. Loesch & Wolter, 8, rue Zithe,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους A. McClellan, κύριο νομικό σύμβουλο, και B. Jansen, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Roberto Hayder, εκπροσωπούντα τη Νομική Υπηρεσία της Επιτροπής, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής της 23ης Απριλίου 1986, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (IV/31.149 — Πολυπροπυλένιο, ΕΕ 1986, L 230, σ. 1),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. L. Cruz Vilaça, Πρόεδρο, R. Schintgen, D. A. O. Edward, H. Kirschner και K. Lenaerts, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: B. Vesterdorf
γραμματέας: H. Jung

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας που διεξήχθη από τις 10 μέχρι τις 15 Δεκεμβρίου 1990,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 10ης Ιουλίου 1991,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Το ιστορικό της διαφοράς

- 1 Η παρούσα υπόθεση αφορά απόφαση με την οποία η Επιτροπή επέβαλε σε δεκαπέντε παραγωγούς πολυπροπυλενίου πρόστιμο λόγω παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ. Το προϊόν που αποτελεί το αντικείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως (στο εξής: Απόφαση) είναι μία από τις βασικές θερμοπλαστικές μάζες πολυμερών. Το πολυπροπυλένιο πωλείται από τους παραγωγούς στις επιχειρήσεις μεταποιήσεως, οι οποίες το μετατρέπουν σε τελικά ή ημιτελικά προϊόντα. Οι κυριότεροι παραγωγοί πολυπροπυλενίου παράγουν περισσότερες από εκατό διαφορετικές ποιότητες, οι οποίες καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα τελικών χρήσεων. Οι κυριότερες βασικές ποιότητες πολυπροπυλενίου είναι η «ραφίδα» (raffia), το ομοπολυμερές για χύτευση σε τύπους με έγχυση, το συμπολυμερές για χύτευση σε τύπους με έγχυση, το συμπολυμερές υψηλού βαθμού κρούσεως και οι μεμβράνες. Οι επιχειρήσεις στις οποίες απευθύνθηκε η Απόφαση είναι όλες σημαντικοί παραγωγοί πετροχημικών προϊόντων.

- 2 Η δυτικοευρωπαϊκή αγορά πολυπροπυλενίου εφοδιάζεται σχεδόν αποκλειστικά από παραγωγικές μονάδες εγκατεστημένες στην Ευρώπη. Πριν από το 1977, η αγορά αυτή εφοδιζόταν από δέκα παραγωγούς, ήτοι τις εταιρίες Montedison (που εξελίχθηκε στη Montepolimeri SpA, η οποία κατέστη με τη σειρά της η Montedipe SpA), Hoechst AG, Imperial Chemical Industries plc και Shell International Chemical Company Ltd (τις αποκαλούμενες «οι τέσσερις μεγάλοι»), οι οποίες αντιπροσωπεύουν μαζί το 64 % της αγοράς, και τις εταιρίες Enichem Anic SpA στην Ιταλία, Rhône-Poulenc SA στη Γαλλία, Alcludia στην Ισπανία, Chemische Werke Hüls και BASF AG στη Γερμανία και Chemie Linz AG στην Αυστρία. Το 1977, μετά τη λήξη της ισχύος των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας της Montedison, εμφανίστηκαν στη Δυτική Ευρώπη επτά νέοι παραγωγοί: οι Amoco και Hercules Chemicals NV στο Βέλγιο, οι ATO Chimie SA και Solvay et Cie SA στη Γαλλία, η SIR στην Ιταλία, η DSM NV στις Κάτω Χώρες και η Taqsa στην Ισπανία. Η Saga Petrokjemii AS & Co, νορβηγική εταιρία παραγωγής, άρχισε να λειτουργεί στα μέσα του 1978 και η Petrofina SA το 1980. Αυτή η εμφάνιση νέων παραγωγών με ονομαστική παραγωγική ικανότητα περίπου 480 000 τόννων επέφερε σημαντική αύξηση της παραγωγικής ικανότητας στη Δυτική Ευρώπη· η αύξηση όμως αυτή, επί πολλά έτη, δεν συνοδεύτηκε από ανάλογη αύξηση της ζήτησεως, πράγμα που είχε ως συνέπεια το χαμηλό ποσοστό χρησιμοποίησεως των παραγωγικών εγκαταστάσεων. Η κατάσταση αυτή, ωστόσο, βελτιώθηκε σταδιακά μεταξύ 1977 και 1983, το δε ποσοστό χρησιμοποίησεως αυξήθηκε από 60 % σε 90 %. Σύμφωνα με την Απόφαση, από το 1982 και μετά, αποκαταστάθηκε μια σχετική ισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησεως. Ωστόσο, κατά το μεγαλύτερο μέρος της περιόδου αναφοράς (1977-1983), η αγορά πολυπροπυλενίου χαρακτηριζόταν είτε από χαμηλή αποδοτικότητα είτε από σημαντικές ζημίες, ιδίως λόγω του υψηλού παγίου κόστους και της αύξησεως του κόστους της πρώτης ύλης, δηλαδή του προπυλενίου. Σύμφωνα με την

Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 8), το 1983 η Montepolimerικατείχε το 18 % της ευρωπαϊκής αγοράς πολυπροπυλενίου, οι Imperial Chemical Industries, Shell International Chemical Company Ltd και Hoechst AG κατείχαν η καθεμιά το 11 %, η Hercules Chemicals NV κάτι λιγότερο από το 6 %, οι ATO Chimie SA, BASF AG, DSM NV, Chemische Werke Hüls, Chemie Linz AG, Solvay et Cie SA και Saga Petrokjemí AS & Co μεταξύ 3 και 5 % καθεμιά και η Petrofina SA περίπου 2 %. Το εμπορικό ρεύμα πολυπροπυλενίου μεταξύ των κρατών μελών ήταν ισχυρό, διότι κάθε ένας από τους παραγωγούς που ήταν εγκατεστημένοι στην Κοινότητα την εποχή εκείνη πραγματοποιούσε πωλήσεις εντός όλων ή σχεδόν όλων των κρατών μελών.

3 Η Chemische Werke Hüls ήταν ένας από τους παραγωγούς που εφοδίαζαν την αγορά πριν από το 1977. Κατείχε στην αγορά πολυπροπυλενίου θέση μεσαίου μεγέθους παραγωγού· συγκεκριμένα, το μερίδιό της στην αγορά κυμαινόταν μεταξύ 4,5 και 6,5 % περίπου.

4 Στις 13 και 14 Οκτωβρίου 1983, υπάλληλοι της Επιτροπής, ενεργώντας δυνάμει του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού αριθ. 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25, στο εξής: κανονισμός 17), πραγματοποίησαν συντονισμένους ελέγχους στις ακόλουθες επιχειρήσεις, οι οποίες παρήγαν πολυπροπυλένιο και εφοδίαζαν την κοινοτική αγορά:

— ATO Chimie SA, σήμερα Atochem (στο εξής: ATO)·

— BASF AG (στο εξής: BASF)·

— DSM NV (στο εξής: DSM)·

— Hercules Chemicals NV (στο εξής: Hercules)·

— Hoechst AG (στο εξής: Hoechst)·

- Chemische Werke Hüls (στο εξής: Hüls).
- Imperial Chemical Industries plc (στο εξής: ICI).
- Montepolimeri SpA, σήμερα Montedipe (στο εξής: Monte).
- Shell International Chemical Company Ltd (στο εξής: Shell).
- Solvay et Cie SA (στο εξής: Solvay).
- BP Chimie (στο εξής: BP).

Στη Rhône-Poulenc SA (στο εξής: Rhône-Poulenc), όπως και στην Enichem Anic SpA, δεν πραγματοποιήθηκε κανένας έλεγχος.

- 5 Κατόπιν των ελέγχων αυτών, η Επιτροπή απηύθυνε αιτήσεις παροχής πληροφοριών δυνάμει του άρθρου 11 του κανονισμού αριθ. 17 (στο εξής: αιτήσεις παροχής πληροφοριών) όχι μόνο στις προαναφερθείσες επιχειρήσεις, αλλά και στις ακόλουθες:

- Amoco.
- Chemie Linz AG (στο εξής: Linz).
- Saga Petrokjemi AS & Co, η οποία σήμερα ανήκει στην Statoil (στο εξής: Statoil).

— Petrofina SA (στο εξής: Petrofina)·

— Enichem Anic SpA (στο εξής: Anic)·

Η Linz, επιχείρηση εγκατεστημένη στην Αυστρία, αμφισβήτησε την αρμοδιότητα της Επιτροπής και αρνήθηκε να απαντήσει. Στη συνέχεια, σύμφωνα με το άρθρο 14, παράγραφος 2, του προαναφερθέντος κανονισμού, οι υπάλληλοι της Επιτροπής πραγματοποίησαν ελέγχους στην Anic και στη Saga Petrochemicals UK Ltd, αγγλική θυγατρική της Saga, καθώς και στα γραφεία πωλήσεων της Linz στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας. Από τη Rhône-Poulenc δεν ζητήθηκαν πληροφορίες.

- 6 Από τα στοιχεία που συνέλεξε στο πλαίσιο αυτών των ελέγχων και αιτήσεων παροχής πληροφοριών, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, μεταξύ του 1977 και του 1983, οι εν λόγω παραγωγοί, λαμβάνοντας πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών, κατά παράβαση του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ, καθόριζαν τακτικά τιμές-στόχους και οργάνωσαν ένα σύστημα ετησίου ελέγχου των πωλουμένων ποσοτήτων, με σκοπό να καταναείμουν μεταξύ τους τη διαθέσιμη αγορά βάσει συμπεφωνημένων ποσοτήτων εκφραζομένων σε τόννους ή σε ποσοστά. Έτσι, στις 30 Απριλίου 1984, η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 και, κατά τον Μάιο του 1984, ανακοίνωσε γραπτώς τις αιτιάσεις της στις προαναφερθείσες επιχειρήσεις, εκτός της Anic και της Rhône-Poulenc. Όλες οι αποδέκτριες επιχειρήσεις απάντησαν γραπτώς.

- 7 Στις 24 Οκτωβρίου 1984, ο σύμβουλος που όρισε η Επιτροπή επί των ακροάσεων συγκάλεσε τους νομικούς συμβούλους των αποδεκτριών της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, για να συμφωνήσουν επί ορισμένων διαδικαστικών θεμάτων ενόψει της προβλεπόμενης στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας ακροάσεως, που επρόκειτο να αρχίσει στις 12 Νοεμβρίου 1984. Εξ άλλου, κατά τη συνάντηση αυτή, η Επιτροπή ανήγγειλε ότι, ενόψει της επιχειρηματολογίας που είχαν αναπτύξει οι επιχειρήσεις με τις απαντήσεις τους στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, θα τους ανακοίνωνε σύντομα αποδεικτικά στοιχεία συμπληρωματικά εκείνων που ήδη διέθεταν όσον αφορά την ανάληψη πρωτοβουλιών καθορισμού των τιμών. Έτσι, στις 31 Οκτωβρίου 1984, η Επιτροπή απέστειλε στους νομικούς συμβούλους των επιχειρήσεων μια δέσμη εγγράφων

που περιείχε αντίγραφα των οδηγιών καθορισμού των τιμών που είχαν δώσει οι παραγωγοί στα γραφεία πωλήσεών τους, καθώς και συγκεντρωτικούς πίνακες των εγγράφων αυτών. Προς διασφάλιση του απορρήτου των υποθέσεων, η Επιτροπή έθεσε για την ανακοίνωση των στοιχείων αυτών ορισμένους όρους: ειδικότερα, τα κοινοποιούμενα έγγραφα δεν έπρεπε να περιέλθουν εις γνώση των εμπορικών τμημάτων των επιχειρήσεων. Οι δικηγόροι πολλών επιχειρήσεων αρνήθηκαν να αποδεχθούν τους όρους αυτούς και επέστρεψαν τα έγγραφα πριν από την ακρόαση.

8. Εν όψει των πληροφοριών που παρασχέθηκαν με τις γραπτές απαντήσεις στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, η Επιτροπή αποφάσισε να επεκτείνει τη διαδικασία και στις εταιρίες Anic και Rhône-Poulenc. Προς τούτο, απέστειλε στις εταιρίες αυτές, στις 25 Οκτωβρίου 1984, ανακοίνωση των αιτιάσεων όμοια με εκείνη που είχε αποστείλει στις δεκαπέντε άλλες επιχειρήσεις.
9. Μια πρώτη σειρά ακροάσεων πραγματοποιήθηκε από τις 12 έως τις 20 Νοεμβρίου 1984. Στις ακροάσεις αυτές ακούστηκαν όλες οι επιχειρήσεις εκτός της Shell (η οποία είχε αρνηθεί να μετάσχει σε οποιαδήποτε ακρόαση), της Anic, της ICI και της Rhône-Poulenc (οι οποίες θεώρησαν ότι δεν τους είχε δοθεί η δυνατότητα να προετοιμάσουν την άμυνά τους).
10. Κατά τις ακροάσεις αυτές, πολλές επιχειρήσεις αρνήθηκαν να σχολιάσουν τα ζητήματα που θίγονταν στα έγγραφα που τους είχαν αποσταλεί στις 31 Οκτωβρίου 1984, ισχυριζόμενες ότι η Επιτροπή είχε μεταβάλει ριζικά την κατεύθυνση της επιχειρηματολογίας της και ότι έπρεπε να τους δοθεί τουλάχιστον η δυνατότητα να υποβάλουν γραπτές παρατηρήσεις. Άλλες επιχειρήσεις υποστήριξαν ότι δεν είχαν αρκετό χρόνο για να μελετήσουν τα εν λόγω έγγραφα πριν από την ακρόαση. Κοινή σχετική επιστολή απεστάλη στην Επιτροπή στις 28 Νοεμβρίου 1984 από τους δικηγόρους των επιχειρήσεων BASF, DSM, Hercules, Hoechst, ICI, Linz, Monte, Petrofina και Solvay. Με επιστολή της 4ης Δεκεμβρίου 1984, η Hüls δήλωσε ότι συντάσσεται με την ανωτέρω εκφρασθείσα άποψη.
11. Για τον λόγο αυτόν, η Επιτροπή, στις 29 Μαρτίου 1985, διαβίβασε στις επιχειρήσεις νέα σειρά εγγράφων, στα οποία περιέχονταν οι οδηγίες περί καθορισμού των τιμών, οι οποίες είχαν δοθεί από τις επιχειρήσεις στα γραφεία πωλήσεών τους· τα έγγραφα αυτά συνοδεύονταν από πίνακες τιμών, καθώς και από συνοπτική έκθεση των αποδεί-

ξεων για καθεμιά από τις πρωτοβουλίες καθορισμού των τιμών για τις οποίες υπήρχαν έγγραφα στοιχεία. Η Επιτροπή κάλεσε τις επιχειρήσεις να απαντήσουν συναφώς, εγγράφως και στο πλαίσιο άλλης σειράς ακροάσεων, και διευκρίνισε ότι ήρε τους περιορισμούς που είχε προβλέψει αρχικά όσον αφορά την ανακοίνωση των εγγράφων στα εμπορικά τμήματα των επιχειρήσεων.

- 12 Με άλλο έγγραφο της ίδιας ημέρας, η Επιτροπή απάντησε στα επιχειρήματα που είχαν προβάλει οι δικηγόροι, ότι δηλαδή δεν είχε προσδιορίσει με επαρκή νομική σαφήνεια τη φερόμενη σύμπραξη, κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, και κάλεσε τις επιχειρήσεις να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους εγγράφως και προφορικά.
- 13 Μια δεύτερη σειρά ακροάσεων διεξήχθη από τις 8 έως τις 11 Ιουλίου 1985 και στις 25 Ιουλίου 1985. Οι μεν Anic, ICI και Rhône-Poulenc υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους, οι δε λοιπές επιχειρήσεις (εκτός της Shell) σχολίασαν τα ζητήματα που θίγονταν στα από 29 Μαρτίου 1985 δύο έγγραφα της Επιτροπής.
- 14 Το σχέδιο πρακτικών των ακροάσεων, συνοδευόμενο από τα σχετικά έγγραφα, διαβιβάστηκε στα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής για τις Συμπράξεις και τις Δεσπόζουσες Θέσεις (στο εξής: συμβουλευτική επιτροπή) στις 19 Νοεμβρίου 1985 και απεστάλη στις επιχειρήσεις στις 25 Νοεμβρίου 1985. Η συμβουλευτική επιτροπή εξέδωσε τη γνωμοδότησή της κατά την 170ή συνεδρίασή της, στις 5 και 6 Δεκεμβρίου 1985.
- 15 Κατά το πέρας της διαδικασίας αυτής, η Επιτροπή εξέδωσε την επίδικη απόφαση της 23ης Απριλίου 1986, το διατακτικό της οποίας έχει ως εξής:

« Άρθρο 1

Οι Anic SpA, ATO Chemie SA (τώρα Atochem), BASF AG, DSM NV, Hercules Chemicals NV, Hoechst AG, Chemische Werke Hüls (τώρα Hüls AG), ICI plc, Chemische Werke Linz, Montepolimeri SpA (τώρα Montedipe), Petrofina SA, Rhône-Poulenc SA,

Shell International Chemical Co. Ltd, Solvay et Cie και Saga Petrokjemii AG & Co. (τώρα τμήμα της Statoil) έχουν παραβεί το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, συμμετέχοντας:

- στην περίπτωση της Anic, από τον Νοέμβριο περίπου του 1977 έως το τέλος του 1982 ή τις αρχές του 1983·
- στην περίπτωση της Rhône-Poulenc, από τον Νοέμβριο περίπου του 1977 έως το τέλος του 1980·
- στην περίπτωση της Petrofina, από το 1980 έως, τουλάχιστον, τον Νοέμβριο του 1983·
- στην περίπτωση των Hoechst, ICI, Montepolimeri και Shell, από τα μέσα του 1977 έως, τουλάχιστον, τον Νοέμβριο του 1983·
- στην περίπτωση των Hercules, Linz, Saga και Solvay, από τον Νοέμβριο του 1977 έως, τουλάχιστον, τον Νοέμβριο του 1983·
- στην περίπτωση της ATO, τουλάχιστον από το 1978 έως, τουλάχιστον, τον Νοέμβριο του 1983·
- στην περίπτωση των BASF, DSM και Hüls, από κάποια στιγμή μεταξύ 1977 και 1979 έως, τουλάχιστον, τον Νοέμβριο του 1983·

σε συμφωνία και εναρμονισμένη πρακτική που ανάγονται στα μέσα του 1977, βάσει των οποίων οι παραγωγοί [που] προμήθευαν πολυπροπυλένιο στο έδαφος της κοινής αγοράς:

- α) είχαν επαφές μεταξύ τους και τακτικές συναντήσεις (από τις αρχές του 1981, δύο φορές τον μήνα) στο πλαίσιο σειράς μυστικών συναντήσεων που αποσκοπούσαν στη συζήτηση και στον καθορισμό της εμπορικής πολιτικής τους·

- β) καθόριζαν περιοδικά “τιμές-στόχους” (ή κατώτατες τιμές) για την πώληση του προϊόντος σε κάθε κράτος μέλος της Κοινότητας·
- γ) συμφώνησαν διάφορα μέτρα για τη διευκόλυνση της εφαρμογής των εν λόγω τιμών-στόχων, τα οποία περιλάμβαναν (κυρίως) περιοδικούς περιορισμούς στην παραγωγή, ανταλλαγή λεπτομερών πληροφοριών σχετικά με τις παραδόσεις, πραγματοποίηση τοπικών συναντήσεων και, από το τέλος του 1982, σύστημα “λογιστικής διαχείρισης” που αποσκοπούσε στην εφαρμογή των αυξήσεων των τιμών σε μεμονωμένους πελάτες·
- δ) προέβησαν σε ταυτόχρονες αυξήσεις τιμών εφαρμόζοντας τους εν λόγω στόχους·
- ε) κατένειμαν την αγορά παραχωρώντας σε κάθε παραγωγό έναν ετήσιο στόχο πωλήσεων ή “ποσοτώσεις” (1979, 1980 και, τουλάχιστον, για ένα μέρος του 1983) ή, ελλείψει οριστικής απόφασης που να καλύπτει ολόκληρο το έτος, υποχρεώνοντας τους παραγωγούς να περιορίζουν τις μηνιαίες πωλήσεις τους με αναφορά σε προηγούμενη περίοδο (1981, 1982).

Άρθρο 2

Οι επιχειρήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 παύουν αμέσως τις εν λόγω παραβάσεις (εάν δεν το έχουν ήδη πράξει) και απέχουν στο εξής, όσον αφορά τις δραστηριότητές τους στον τομέα του πολυπροπυλενίου, από κάθε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική, που θα είχαν το ίδιο ή παρόμοιο αντικείμενο ή αποτέλεσμα, συμπεριλαμβανομένης κάθε ανταλλαγής πληροφοριών σε θέματα που καλύπτονται, συνήθως, από το επαγγελματικό απόρρητο, με τις οποίες οι συμμετέχοντες ενημερώνονται άμεσα ή έμμεσα σχετικά με την παραγωγή, τις παραδόσεις, τις ποσότητες αποθεμάτων, τις τιμές πωλήσεων, το κόστος ή τα επενδυτικά σχέδια άλλων μεμονωμένων παραγωγών, ή με τις οποίες έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθούν την εκτέλεση κάθε ρητής ή σιωπηρής συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής, που αφορά τις τιμές ή την κατανομή των αγορών στην Κοινότητα. Κάθε σύστημα για την ανταλλαγή γενικών πληροφοριών στο οποίο συμμετέχουν οι παραγωγοί (όπως το Fides) πρέπει να λειτουργεί με τρόπο ώστε να αποκλείεται κάθε πληροφορία από την οποία μπορεί να διαπιστωθεί η συμπεριφορά μεμονωμένων παραγωγών· οι επιχειρήσεις απέχουν, ειδικότερα, από την ανταλλαγή, μεταξύ τους, κάθε πρόσθετης πληροφορίας που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ανταγωνισμό και δεν καλύπτεται από ένα τέτοιο σύστημα.

Άρθρο 3

Τα ακόλουθα πρόστιμα επιβάλλονται στις επιχειρήσεις που αναφέρονται στην παρούσα απόφαση, όσον αφορά την παράβαση που διαπιστώνεται στο άρθρο 1:

- i) Anic SpA, πρόστιμο 750 000 ECU, ή 1 103 692 500 λίρες Ιταλίας·
- ii) Atochem, πρόστιμο 1 750 000 ECU, ή 11 973 325 γαλλικά φράγκα·
- iii) BASF AG, πρόστιμο 2 500 000 ECU, ή 5 362 225 γερμανικά μάρκα·
- iv) DSM NV, πρόστιμο 2 750 000 ECU, ή 6 657 640 ολλανδικά φιορίνια·
- v) Hercules Chemicals NV, πρόστιμο 2 750 000 ECU, ή 120 569 620 βελγικά φράγκα·
- vi) Hoechst AG, πρόστιμο 9 000 000 ECU, ή 19 304 010 γερμανικά μάρκα·
- vii) Hüls AG, πρόστιμο 2 750 000 ECU, ή 5 898 447,50 γερμανικά μάρκα·
- viii) ICI plc, πρόστιμο 10 000 000 ECU, ή 6 447 970 λίρες στερλίνες·
- ix) Chemische Werke Linz, πρόστιμο 1 000 000 ECU, ή 1 471 590 000 λίρες Ιταλίας·

- x) Montedipe, πρόστιμο 11 000 000 ECU, ή 16 187 490 000 λίρες Ιταλίας·

- xi) Petrofina SA, πρόστιμο 600 000 ECU, ή 26 306 100 βελγικά φράγκα·

- xii) Rhône-Poulenc SA, πρόστιμο 500 000 ECU, ή 3 420 950 γαλλικά φράγκα·

- xiii) Shell International Chemical Co. Ltd, πρόστιμο 9 000 000 ECU, ή 5 803 173 λίρες στερλίνες·

- xiv) Solvay & Cie, πρόστιμο 2 500 000 ECU, ή 109 608 750 βελγικά φράγκα·

- xv) Statoil Den Norske Stats Oljeselskap AS (που περιλαμβάνει τώρα [την] Saga Petroljemi), πρόστιμο 1 000 000 ECU, ή 644 797 λίρες στερλίνες.

Άρθρα 4 και 5

[παραλείπονται] »

- 16 Στις 8 Ιουλίου 1986, απεστάλησαν στις επιχειρήσεις τα οριστικά πρακτικά των ακροάσεων με τις διορθώσεις, τα συμπληρώματα και τις διαγραφές που οι ίδιες είχαν ζητήσει.

Η διαδικασία

- 17 Υπ' αυτές τις συνθήκες, η προσφεύγουσα, με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 2 Αυγούστου 1986, άσκησε την υπό κρίση προσφυγή,

ζητώντας την ακύρωση της Αποφάσεως. Δεκατρείς από τις λοιπές δεκατέσσερις αποδέκτριες της εν λόγω αποφάσεως άσκησαν επίσης προσφυγή με αίτημα της ακύρωσής της (υποθέσεις T-1/89 έως T-4/89, T-6/89 έως T-8/89 και T-10/89 έως T-15/89).

- 18 Η έγγραφη διαδικασία διεξήχθη εξ ολοκλήρου ενώπιον του Δικαστηρίου.
- 19 Με Διάταξη της 15ης Νοεμβρίου 1989, το Δικαστήριο διαβίβασε την υπό κρίση υπόθεση, όπως και τις άλλες δεκατρείς, στο Πρωτοδικείο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 14 της αποφάσεως 88/591/ΕΚΑΧ,ΕΟΚ,Ευρατόμ του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1988, περί ιδρύσεως Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: απόφαση του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1988· ΕΕ 1988, L 319, σ. 1).
- 20 Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 2, παράγραφος 3, της αποφάσεως του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1988, ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου όρισε γενικό εισαγγελέα.
- 21 Με έγγραφο της 3ης Μαΐου 1990, ο Γραμματέας του Πρωτοδικείου κάλεσε τους διαδίκους να συμμετάσχουν σε άτυπη σύσκεψη προκειμένου να ρυθμιστούν οι οργανωτικές πλευρές της προφορικής διαδικασίας. Η σύσκεψη αυτή πραγματοποιήθηκε στις 28 Ιουνίου 1990.
- 22 Με έγγραφο της 9ης Ιουλίου 1990, ο Γραμματέας του Πρωτοδικείου ζήτησε από τους διαδίκους να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με ενδεχόμενη συνεκδικασία των υποθέσεων T-1/89 έως T-4/89 και T-6/89 έως T-15/89 προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας. Κανένας διάδικος δεν εξέφρασε αντιρρήσεις επ' αυτού.
- 23 Με Διάταξη της 25ης Σεπτεμβρίου 1990, το Πρωτοδικείο αποφάσισε να συνεκδικάσει λόγω συναφείας τις προαναφερθείσες υποθέσεις προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας, σύμφωνα με το άρθρο 43 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου,

ο οποίος εφαρμόζοταν τότε αναλογικώς στην ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία δυνάμει του άρθρου 11, τρίτο εδάφιο, της αποφάσεως του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1988.

- 24 Με Διάταξη της 15ης Νοεμβρίου 1990, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε επί των αιτήσεων εμπιστευτικού χειρισμού, τις οποίες είχαν υποβάλει οι προσφεύγουσες στις υποθέσεις T-2/89, T-3/89, T-9/89, T-11/89, T-12/89 και T-13/89 και τις οποίες δέχθηκε εν μέρει.
- 25 Με έγγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου μεταξύ 9ης Οκτωβρίου και 29ης Νοεμβρίου 1990, οι διάδικοι απάντησαν στις ερωτήσεις που τους είχε θέσει το Πρωτοδικείο με τα από 19 Ιουλίου έγγραφα του Γραμματέα.
- 26 Εν όψει των απαντήσεων στις ερωτήσεις αυτές και κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.
- 27 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση που διεξήχθη από τις 10 έως τις 15 Δεκεμβρίου 1990.
- 28 Ο γενικός εισαγγελέας ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 10ης Ιουλίου 1991.

Τα αιτήματα των διαδίκων

- 29 Η εταιρία Hüls ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής της 23ης Απριλίου 1986 (IV/31.149— Πολυπροπυλένιο), η οποία κοινοποιήθηκε στις 27 Μαΐου 1986.

- όλως επικουρικός, να μειώσει το επιβληθέν στην προσφεύγουσα πρόστιμο.
- να καταδικάσει την καθής στα δικαστικά έξοδα.

Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την προσφυγή.
- να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Επί της ουσίας

- 30 Πρέπει να εξεταστούν, *πρώτον*, οι αιτιάσεις της προσφεύγουσας περί παραβιάσεως των δικαιωμάτων του αμυνομένου, καθ' όσον η Επιτροπή παρέλειψε να της κοινοποιήσει τα έγγραφα στα οποία στήριξε την Απόφαση (1), καθ' όσον δεν της δόθηκε επαρκής πρόσβαση στον φάκελο της υποθέσεως (2), καθ' όσον, με την ανακοίνωση των αιτιάσεων, δεν της κοινοποιήθηκαν όλες οι αιτιάσεις που της καταλογίζονται στην Απόφαση (3), καθ' όσον η διοικητική εξέταση υπήρξε ανεπαρκής (4), καθ' όσον δεν κοινοποιήθηκε το οριστικό κείμενο των πρακτικών ούτε στα μέλη της Επιτροπής ούτε στα μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής (5) και καθ' όσον δεν κοινοποιήθηκε στην προσφεύγουσα η έκθεση του συμβούλου επί των ακροάσεων (6). *δεύτερον*, οι αιτιάσεις που άπτονται της αποδείξεως της παραβάσεως και αφορούν αφενός μεν τις διαπιστώσεις της Επιτροπής όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά (1), αφετέρου δε την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ επί των πραγματικών αυτών περιστατικών (2), καθ' όσον η Επιτροπή δεν χαρακτήρισε ορθώς την παράβαση (Α'), καθ' όσον δεν εκτίμησε ορθώς το αποτέλεσμα περιορισμού του ανταγωνισμού (Β') και τον επηρεασμό του μεταξύ των κρατών μελών εμπορίου (Γ') και καθ' όσον καταλόγισε στην προσφεύγουσα ευθύνη συλλογική (Δ'). *τρίτον*, οι αιτιάσεις οι σχετικές με την αιτιολογία της Αποφάσεως, αιτιολογία που ελέγχεται ως ανεπαρκής (1) και αντιφατική (2). *τέταρτον*, οι αιτιάσεις που αφορούν τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, το οποίο υποστηρίζεται ότι έχει εν μέρει παραγραφεί (1) και ότι είναι δυσανάλογο και προς τη διάρκεια (2) και προς τη σοβαρότητα (3) της φερομένης παραβάσεως.

Περί των δικαιωμάτων του αμυνομένου

1. Παράλειψη κοινοποιήσεως εγγράφων μαζί με την ανακοίνωση των αιτιάσεων

- 31 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι ο κανονισμός 17 και ο σεβασμός των δικαιωμάτων του αμυνομένου επιτάσσουν στην Επιτροπή να θεμελιώνει την απόφασή της μόνο σε πραγματικά και νομικά στοιχεία, τα οποία έχει προηγουμένως κατονομάσει με την ανακοίνωση των αιτιάσεων και επί των οποίων έχει δοθεί στην επιχείρηση η ευκαιρία να καταστήσει γνωστή την άποψή της.
- 32 Εκθέτει ότι η αρχή αυτή ισχύει και ως προς τη διεξαγωγή των αποδείξεων, οι οποίες μπορούν να χρησιμεύσουν ως βάση της απόφασεως μόνον αν έχουν μνημονευθεί στην ανακοίνωση των αιτιάσεων (απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 1983 στην υπόθεση 107/82, AEG-Telefunken κατά Επιτροπής, Σύλλογή 1983, σ. 3151, σκέψη 27). Η προσφεύγουσα απαριθμεί 69 έγγραφα τα οποία δεν της κοινοποιήθηκαν και ορισμένα από τα οποία συγκαταλέγονται μεταξύ των αποδεικτικών στοιχείων τα οποία η ίδια η Επιτροπή χαρακτηρίζει στην Απόφασή της ως κύρια. Πρόκειται, ειδικότερα, για τα πρακτικά της συναντήσεως της 13ης Μαΐου 1982, τα οποία συντάξε ένα στέλεχος της Hercules (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 15, στοιχείο β'· βλ. επίσης αιτιολογική σκέψη 37), για τα πρακτικά της συναντήσεως της 10ης Μαρτίου 1982, τα οποία συντάξε ένα στέλεχος της ICI (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 15· βλ. επίσης αιτιολογική σκέψη 58), για τα έγγραφα τα σχετικά με την απόφαση για τις ελάχιστες τιμές (Απόφαση, αιτιολογικές σκέψεις 16 και 17), για ένα έγγραφο με ημερομηνία 6 Σεπτεμβρίου 1977 που φέρεται ότι αποκαλύφθηκε στη Solvay (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 16, προτελευταίο εδάφιο), για την απάντηση της Shell στην ανακοίνωση των αιτιάσεων (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 17), για τις απαντήσεις των άλλων επιχειρήσεων στην αίτηση παροχής πληροφοριών (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 18), για τα πρακτικά της συναντήσεως της 20ής Αυγούστου 1982, τα οποία συντάξε ένα στέλεχος της ICI (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 19), για εγκυκλίους που έστειλαν στους πελάτες τα εθνικά γραφεία πωλήσεων σχετικά με τις τιμολογιακές μεταβολές (Απόφαση, αιτιολογικές σκέψεις 24 έως 27), για τα πρακτικά δύο εσωτερικών συσκέψεων της Shell, που διεξήχθησαν στις 5 Ιουλίου και στις 12 Σεπτεμβρίου 1979 (Απόφαση, αιτιολογικές σκέψεις 29 και 31), για 48 οδηγίες καθορισμού τιμών, τις οποίες απηύθυναν άλλοι παραγωγοί στα γραφεία πωλήσεών τους, καθώς και για ένα εσωτερικό έγγραφο της Solvay (Απόφαση, αιτιολογικές σκέψεις 32 έως 36), για ένα εσωτερικό σημείωμα της ICI που αναφέρεται στο «πνεύμα ομοψυχίας» (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 46), για έγγραφα της Shell αφορώντα το Ηνωμένο Βασίλειο και τη Γαλλία, καθώς και για ένα έγγραφο της Shell επιγραφόμενο «PP W. Europe-Pricing» και «Market quality report» (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 49), για διάφορα έγγραφα της ATO, και ιδίως για ένα εσωτερικό σημείωμα της 28ης Σεπτεμβρίου 1983 (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 51), για άρθρα που δημοσιεύθηκαν στο *European Chemical News* (στο εξής: ECN, Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 51, τελευταίο εδάφιο), για ένα αχρονολόγητο σημείωμα της ICI προπαρασκευαστικό μιας συναντήσεως που προβλεπόταν με τη Shell για τον Μάιο του 1983 (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 63, δεύτερο εδάφιο), για

τις δηλώσεις της Amoco και της BP (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 53), για έγγραφα που αποκαλύφθηκαν στην ΑΤΟ και αφορούσαν κάποιο σύστημα κατανομής της γαλλικής αγοράς μεταξύ Γάλλων παραγωγών (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 54) και, τέλος, για ένα έγγραφο εργασίας σχετικό με το πρώτο τρίμηνο του 1983, που αποκαλύφθηκε στη Shell (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 63, τρίτο εδάφιο).

- 33 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι η διαδικασία προσβάσεως στον φάκελο δεν αντικαθιστά εγκύρως την κοινοποίηση των εγγράφων που γίνεται μαζί με την ανακοίνωση των αιτιάσεων, διότι, αν έμελλε να γενικευθεί η χρήση της διαδικασίας αυτής, η Επιτροπή θα μπορούσε τελικά να μην επισυνάπτει κανένα παράρτημα στην ανακοίνωση των αιτιάσεων.
- 34 Αμφισβητεί ότι η Επιτροπή μπορεί να επιλέγει ποια έγγραφα κρίνει ότι ασκούν και ποια δεν ασκούν επιρροή στην υπόθεση και να κοινοποιεί τα μεν και όχι τα δε, ιδίως όταν πρόκειται περί αποδείξεως συνολικής συμπράξεως στην οποία εμπλέκονται διάφορες επιχειρήσεις. Εξανίσταται κατά της απόπειρας της Επιτροπής να μειώσει τη σημασία των εγγράφων τα οποία η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι δεν διαβίβασε στην προσφεύγουσα, παρ' όλον ότι στην Απόφασή της τα θεωρεί ως ουσιώδη αποδεικτικά στοιχεία.
- 35 Η Επιτροπή, από την πλευρά της, αναγνωρίζει ότι τα πρακτικά της ICI της συναντήσεως « εμπειρογνομόνων » της 10ης Μαρτίου 1982, η οποία μνημονεύεται στην Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 58), εκ σφάλματος δεν κοινοποιήθηκαν· προσθέτει όμως ότι τα πρακτικά αυτά επιβεβαίωναν απλώς το περιεχόμενο των πρακτικών της ίδιας συναντήσεως, τα οποία είχε καταρτίσει η Hercules, τα οποία ήσαν συνημμένα στη γενική ανακοίνωση των αιτιάσεων [γενική ανακοίνωση των αιτιάσεων, παράρτημα 23 (στο εξής: γ. αιτ. παράρτ.)], και παρέπεμπαν απλώς σε έναν πίνακα, ο οποίος επίσης κοινοποιήθηκε (γ. αιτ. παράρτ. 71). Το ίδιο ισχύει και ως προς ένα σημείωμα της ICI το οποίο μνημονεύεται στην αιτιολογική σκέψη 63 της Αποφάσεως και το οποίο δεν κοινοποιήθηκε στην προσφεύγουσα, διότι περιείχε επιχειρηματικά απόρρητα και διότι αφορούσε μόνο τη συμμετοχή της Shell στο σύστημα ποσοστώσεων για το 1983 και άρα δεν αφορούσε την Hüls.
- 36 Όσον αφορά τα λοιπά έγγραφα τα οποία μνημονεύει η Hüls, η Επιτροπή παρέχει τις ακόλουθες εξηγήσεις. Το σημείωμα της ICI περί « πνεύματος ομοψυχίας » (γ. αιτ. παράρτ. 35), οι εγκύκλιοι προς τα γραφεία πωλήσεων (γ. αιτ. παραρτ. 19, 42, 46, 50

και 52), τα πρακτικά της συναντήσεως της 20ής Αυγούστου 1982 τα οποία συντάξε ένα στέλεχος της ICI (γ. αιτ. παραρτ. 28) και τα διάφορα έγγραφα που αφορούσαν τις ελάχιστες τιμές (γ. αιτ. παραρτ. 2 έως 7) αναπαρήχθησαν στα παραρτήματα της γενικής ανακοινώσεως των αιτιάσεων· οι 48 οδηγίες καθορισμού τιμών που αναφέρονται στις πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών του Ιανουαρίου-Μαΐου 1981 και του Αυγούστου-Δεκεμβρίου 1981 είναι συνημμένες ολόκληρες στην επιστολή της Επιτροπής της 31ης Οκτωβρίου 1984 και, μερικώς υπό μορφή περιλήψεως, στην επιστολή της της 29ης Μαρτίου 1985, που αφορούν αμφότερες τις πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών. Προσθέτει ότι, αν η προσφεύγουσα αρνήθηκε να λάβει γνώση αυτών λόγω των περιορισμών που επιβλήθηκαν στην κοινοποίηση αυτών των εγγράφων στις υπηρεσίες πωλήσεών της, το φταίξιμο είναι μόνο δικό της. Όσο για τα λοιπά έγγραφα, πρόκειται είτε για έγγραφα που δεν εμφανίζουν ενδιαφέρον για τις πράξεις που προσάπτονται στην προσφεύγουσα, εφόσον αφορούν μόνο άλλες επιχειρήσεις, είτε για έγγραφα που συνοψίζονταν ήδη σε άλλα έγγραφα, τα οποία κοινοποιήθηκαν προσηκόντως, είτε για άρθρα του Τύπου τα οποία η προσφεύγουσα δεν ηδύνατο να αγνοεί, είτε για έγγραφα τα οποία τέθηκαν στη διάθεση της προσφεύγουσας στο πλαίσιο της διαδικασίας προσβάσεως στον φάκελο, είτε ακόμη για έγγραφα άγνωστα.

- 37 Συναφώς, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι προορισμός της διαδικασίας προσβάσεως στον φάκελο είναι ακριβώς να δίδεται στις επιχειρήσεις η δυνατότητα να λαμβάνουν γνώση όλων των αποδεικτικών στοιχείων τα οποία διαθέτει η Επιτροπή και τα οποία ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν εναντίον της. Πρόκειται για έγγραφα τα οποία επιβεβαιώνουν έγγραφα τα οποία είναι συνημμένα στην ανακοίνωση των αιτιάσεων και των οποίων η αποστολή μαζί με την εν λόγω ανακοίνωση θα ήταν περιττή και μάλιστα επιβλαβής για την άμυνα των ίδιων των επιχειρήσεων.
- 38 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, εκείνο που έχει σημασία δεν είναι τα έγγραφα αυτά καθαυτά, αλλά τα συμπεράσματα που άντλησε απ' αυτά η Επιτροπή· αν τα έγγραφα αυτά δεν μνημονεύτηκαν στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, η ενεχόμενη επιχείρηση μπορούσε δικαιολογημένα να θεωρήσει ότι δεν είχαν σημασία για τη διαδικασία. Μη ενημερώνοντας την επιχείρηση για το ότι συγκεκριμένα έγγραφα θα εχρησιμοποιούντο στην απόφασή της, η Επιτροπή την εμπόδισε να εκφράσει έγκαιρα την άποψή της σχετικά με την αποδεικτική ισχύ των εν λόγω εγγράφων. Γι' αυτό, τα έγγραφα αυτά δεν μπορούν να θεωρηθούν ως έγκυρα αποδεικτικά μέσα έναντι αυτής (προαναφερθείσα απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 1983 στην υπόθεση 107/82, AEG-Telefunken κατά Επιτροπής, σκέψη 27· βλ., τελευταία, απόφαση της 3ης Ιουλίου 1991 στην υπόθεση C-62/86, AKZO Chemie κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-3359, σκέψη 21).

- 39 Στην υπό κρίση υπόθεση, πρέπει να σημειωθεί ότι μόνο τα έγγραφα που μνημονεύονται στη γενική ή στην ειδική ανακοίνωση των αιτιάσεων ή στις επιστολές της 31ης Οκτωβρίου 1984 και της 29ης Μαρτίου 1985, ή όσα είναι συνημμένα στις παραπάνω χωρίς να μνημονεύονται ρητά σ' αυτές, μπορούν να θεωρηθούν ως αποδεικτικά μέσα δυνάμενα να προβληθούν κατά της προσφεύγουσας στο πλαίσιο της παρούσας υποθέσεως. Όσον αφορά τα έγγραφα που είναι συνημμένα στις ανακοινώσεις των αιτιάσεων χωρίς να μνημονεύονται σ' αυτές, μπορούν να ληφθούν υπόψη, στην Απόφαση, κατά της προσφεύγουσας μόνον αν αυτή μπορούσε ευλόγως να συναγάγει από τις ανακοινώσεις των αιτιάσεων τα συμπεράσματα που ήθελε να αντλήσει και η Επιτροπή.
- 40 Από τις προεκτεθείσες σκέψεις έπεται ότι, μεταξύ των εγγράφων που μνημονεύει η προσφεύγουσα, μόνο τα διάφορα έγγραφα τα σχετικά με την απόφαση για τις ελάχιστες τιμές (Απόφαση, αιτιολογικές σκέψεις 16 και 17), οι απαντήσεις της ICI και της Shell στην αίτηση παροχής πληροφοριών (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 18), τα πρακτικά της συναντήσεως της 20ής Αυγούστου 1982, τα οποία συνέταξε ένα στέλεχος της ICI (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 19), οι εγκύκλιοι τις οποίες έστειλαν στους πελάτες τα εθνικά γραφεία πωλήσεων (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 25) και το εσωτερικό σημείωμα της ICI περί του «πνεύματος ομοψυχίας» (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 46) μπορούν να γίνουν δεκτά ως αποδεικτικά στοιχεία εις βάρος της προσφεύγουσας, εφόσον υπήρχε μνεία τους στις αιτιολογικές σκέψεις 33 έως 38 όσον αφορά την πρώτη σειρά εγγράφων, 39 και 47 όσον αφορά τις απαντήσεις της ICI και της Shell, 65, 80 και 103 όσον αφορά τα πρακτικά της συναντήσεως της 20ής Αυγούστου 1982, 58 και 75 όσον αφορά τις εγκυκλίους και 71 όσον αφορά το σημείωμα της ICI, της απευθυνθείσας στην προσφεύγουσα γενικής ανακοινώσεως των αιτιάσεων, της οποίας συνιστούν άλλωστε τα παραρτήματα 2 έως 7, 8 και 9, 28, 19, 42, 46, 50 και 52, και 35. Στα έγγραφα αυτά πρέπει να προστεθούν και οι 48 οδηγίες καθορισμού τιμών, οι οποίες δόθηκαν από διαφόρους παραγωγούς και προσαρτήθηκαν στην επιστολή της Επιτροπής της 31ης Οκτωβρίου 1984· αυτές άλλωστε αφορά μια περίληψη, καθώς και οι πίνακες που είναι συνημμένοι στην επιστολή της 29ης Μαρτίου 1985, από το όλο πλαίσιο των οποίων η προσφεύγουσα μπορούσε λογικά να συναγάγει τα συμπεράσματα που άντλησε απ' αυτές η Επιτροπή. Τα λοιπά έγγραφα που μνημονεύει η προσφεύγουσα δεν μπορούν να θεωρηθούν ως αποδεικτικά στοιχεία δυνάμενα να προβληθούν κατά της προσφεύγουσας στο πλαίσιο της παρούσας υποθέσεως.
- 41 Το αν αυτά τα τελευταία έγγραφα συνιστούν απαραίτητο θεμέλιο των διαπιστώσεων στις οποίες προέβη, με την Απόφασή της, ως προς τα πραγματικά περιστατικά η Επιτροπή εις βάρος της προσφεύγουσας θα κριθεί μαζί με την έρευνα του βασίμιου αυτών των διαπιστώσεων.

2. *Ανεπαρκής πρόσβαση στον φάκελο*

- 42 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, εφόσον δεν μπόρεσε να λάβει γνώση ολόκληρου του φακέλου της Επιτροπής κατά τη διαδικασία προσβάσεως στον φάκελο, παρά το σχετικό αίτημα που είχε υποβάλει με την επιστολή της της 8ης Νοεμβρίου 1984 (παράρτημα 21 του δικογράφου της προσφυγής, στο εξής: προσφ. παράρτ.), δεν μπόρεσε ούτε να επαληθεύσει αν τα έγγραφα που δεν τέθηκαν στη διάθεσή της περιείχαν αποδείξεις προς απόκρουση της εις βάρος της κατηγορίας, ούτε να ελέγξει πλήρως την κρίση που εξέφερε επί των αποδείξεων η Επιτροπή.
- 43 Φρονεί ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων του αμυνομένου επιβάλλει να μπορεί ο ενδιαφερόμενος να ελέγξει κάθε πράξη της αρχής απευθυνομένη κατά προσώπου ή επιχειρήσεως, προβαίνοντας σε πλήρη εξέταση του φακέλου. Προς στήριξη της απόψεώς της, η Hüls επικαλείται την προαναφερθείσα απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 1983, στην υπόθεση 107/82, σκέψη 24, όπου το Δικαστήριο λέει ότι δεν εναπόκειται στην καθής να κρίνει αν ένα έγγραφο ή μέρος ενός εγγράφου είναι ή όχι χρήσιμο για την υπεράσπιση της ενδιαφερομένης επιχειρήσεως. Αυτή η θέση της νομολογίας, η οποία αφορά συγκεκριμένο έγγραφο, ισχύει, κατά μείζονα λόγο, και για ολόκληρα μέρη ενός φακέλου.
- 44 Εκθέτει ότι η διοικητική πρακτική της Επιτροπής κινείται στην ίδια κατεύθυνση, εφόσον αναγνωρίζει το δικαίωμα των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων να λαμβάνουν γνώση ολοκλήρων των φακέλων που τους αφορούν (*Δωδέκατη Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού*, σ. 40), δικαίωμα το οποίο μπορεί να περιορίζεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις (επαγγελματικό απόρρητο, εσωτερικής χρήσεως σχέδια, κ.λπ.). Επισημαίνει ότι και οι εθνικές νομοθεσίες αναγνωρίζουν το δικαίωμα της συνολικής εξετάσεως του φακέλου. Ειδικότερα, οι επιχειρήσεις πρέπει να λαμβάνουν γνώση του συνόλου των αποτελεσμάτων της διοικητικής εξετάσεως, περιλαμβανομένων και εκείνων τα οποία η Επιτροπή δεν προτίθεται να χρησιμοποιήσει κατά των επιχειρήσεων. Την επιταγή αυτή επιβεβαιώνει η απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Ιανουαρίου 1984 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 43/82 και 63/82, VBVB και VBBB κατά Επιτροπής (Σύλλογή 1984, σ. 19, σκέψη 25· βλ. επίσης προαναφερθείσα απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 1983 στην υπόθεση 107/82, σκέψη 27), την οποία παραθέτει η Επιτροπή, η οποία εξαιρεί του δικαιώματος ανακοινώσεως τα εσωτερικά έγγραφα της Επιτροπής, όχι όμως και εκείνα τα οποία αυτή έχει συλλέξει από τις επιχειρήσεις.
- 45 Η Επιτροπή, από την πλευρά της, διατείνεται ότι, κατά την πιο πρόσφατη νομολογία (προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Ιανουαρίου 1984, στις συνεκδι-

κασθείσες υποθέσεις 43/82 και 63/82), αρκεί οι διάδικοι να μπόρεσαν να λάβουν γνώση των εγγράφων στα οποία στηρίζεται η υπό κρίσιν απόφαση. Η Επιτροπή, εν προκειμένω, επέτρεψε όντως στην προσφεύγουσα να εξετάσει όλα τα έγγραφα τα οποία είχε στην κατοχή της, κατά τη διαδικασία προσβάσεως στον φάκελο τον Ιούνιο του 1984, πλην των εγγράφων που περιείχαν επιχειρηματικά απόρρητα.

- 46 Το Πρωτοδικείο επισημαίνει ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων του αμυνομένου επιτάσσει να έχει δοθεί στην προσφεύγουσα η δυνατότητα να προβάλει, όπως ήθελε, την άποψή της εφ' όλων των αιτιάσεων που είχε διατυπώσει εις βάρος της η Επιτροπή με τις ανακοινώσεις των αιτιάσεων που της απηύθυνε, καθώς και επί των αποδεικτικών στοιχείων τα οποία πρόβλεπε η Επιτροπή προς απόδειξη αυτών των αιτιάσεων και τα οποία μνημόνευε στις ανακοινώσεις των αιτιάσεών της ή στα παραρτήματα αυτών (απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Νοεμβρίου 1983 στην υπόθεση 322/81, Michelin κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 3461, σκέψη 7).
- 47 Αντιθέτως, ο σεβασμός των δικαιωμάτων του αμυνομένου δεν απαιτεί το να μπορεί μια επιχείρηση που εμπλέκεται σε διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ να σχολιάζει όλα τα έγγραφα που ανήκουν στον φάκελο της Επιτροπής, εφόσον δεν υφίστανται διατάξεις που να επιβάλλουν στην Επιτροπή την υποχρέωση να γνωστοποιεί τους φακέλους της στα ενδιαφερόμενα μέρη (προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Ιανουαρίου 1984 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 43/82 και 63/82, σκέψη 25).
- 48 Πρέπει, πάντως, να σημειωθεί ότι, καθιερώνοντας διαδικασία προσβάσεως στους φακέλους στις υποθέσεις ανταγωνισμού, η Επιτροπή αυτοδεσμεύτηκε με κανόνες που έβαιναν πέραν των επιταγών που έχει διατυπώσει το Δικαστήριο. Κατά τους κανόνες αυτούς, που διατυπώνονται στη Δωδέκατη Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού (σ. 40 και 41):

« Η Επιτροπή παρέχει στις επιχειρήσεις που εμπλέκονται σε μια διαδικασία την ευχέρεια να λαμβάνουν γνώση του φακέλου που τις αφορά. Οι επιχειρήσεις ενημερώνονται για το περιεχόμενο του φακέλου της Επιτροπής με την προσθήκη, στην ανακοίνωση των αιτιάσεων ή στην επιστολή απόρριψης της καταγγελίας, πίνακα με όλα τα έγγραφα που συνθέτουν τον φάκελο, με την ένδειξη των εγγράφων ή των μερών των εγγράφων στα οποία είναι δυνατόν να έχουν πρόσβαση. Οι επιχειρήσεις καλούνται να εξετάσουν επί τόπου τα έγγραφα στα οποία έχουν πρόσβαση. Εάν επιχείρηση διατυπώσει την επιθυμία να εξετάσει ορισμένα μόνο από αυτά, η Επιτροπή δύναται να

φροντίσει να της περιέλθουν τα σχετικά αντίγραφα. Η Επιτροπή θεωρεί σαν εμπιστευτικά και στα οποία, επομένως, συγκεκριμένη επιχείρηση δεν είναι δυνατόν να έχει πρόσβαση, τα ακόλουθα έγγραφα: τα έγγραφα ή τα μέρη των εγγράφων που περιέχουν επαγγελματικά απόρρητα άλλων επιχειρήσεων· τα εσωτερικά έγγραφα της Επιτροπής όπως σημειώματα, σχέδια ή άλλα έγγραφα εργασίας· όλες τις λοιπές εμπιστευτικές πληροφορίες, όπως αυτές που επιτρέπουν την αναγνώριση των καταγγελλόντων που δεν επιθυμούν να αποκαλυφθεί η ταυτότητά τους καθώς και τις πληροφορίες που ανακοινώνονται στην Επιτροπή με την επιφύλαξη της τήρησης του εμπιστευτικού τους χαρακτήρα.»

Πρέπει να σημειωθεί ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να αποστεί από τους κανόνες με τους οποίους έχει αυτοδεσμευτεί (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 5ης Ιουνίου 1973 στην υπόθεση 81/72, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, Slg. 1973, σ. 575, σκέψη 9, και της 30ής Ιανουαρίου 1974 στην υπόθεση 148/73, Louwage κατά Επιτροπής, Slg. 1974, σ. 81).

- 49 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η Επιτροπή έχει την υποχρέωση να καθιστά προσιτά στις επιχειρήσεις που εμπλέκονται σε διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, όλα τα έγγραφα, είτε προς απόδειξη είτε προς απόκρουση της κατηγορίας, τα οποία έχει συλλέξει κατά τη διοικητική εξέταση, με εξαίρεση τα καλυπτόμενα από το επιχειρηματικό απόρρητο άλλων επιχειρήσεων, τα εσωτερικά έγγραφα της Επιτροπής και άλλες εμπιστευτικές πληροφορίες.
- 50 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η Επιτροπή αρνείται κατηγορηματικά ότι οι υπηρεσίες της παρέλειψαν να καταστήσουν προσιτά στην προσφεύγουσα έγγραφα που ενδεχομένως περιείχαν στοιχεία χρήσιμα προς απόκρουση της εις βάρος της κατηγορίας.
- 51 Στην άρνηση της Επιτροπής η προσφεύγουσα δεν αντιπρότεινε καμμία ένδειξη ικανή να αποδείξει ότι οι υπηρεσίες της Επιτροπής επέλεξαν τα έγγραφα τα οποία κατέστησαν προσιτά στην προσφεύγουσα, για να την εμποδίσουν να αποκρούσει τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία προέβαλε η Επιτροπή προς απόδειξη της συμμετοχής της στην παράβαση.
- 52 Συγκεκριμένα, με την από 8 Νοεμβρίου 1984 επιστολή της, η προσφεύγουσα περιορίστηκε στο να ζητήσει από την Επιτροπή να της επιτραπεί για δεύτερη φορά η

πρόσβαση στον φάκελο, με την αιτιολογία ότι, με την από 31 Οκτωβρίου 1984 επιστολή της Επιτροπής, της αποκαλύφθηκε για πρώτη φορά η σημασία των οδηγιών καθορισμού τιμών των διαφόρων παραγωγών, οι οποίες περιέχονταν στον φάκελο που της είχε εμφανισθεί τον Ιούνιο του 1984, χωρίς πάντως να ισχυριστεί ότι ο φάκελος ήταν ελλιπής. Επιβάλλεται όμως η διαπίστωση ότι η σημασία των εν λόγω οδηγιών καθορισμού τιμών προέκυπτε κατά τρόπο αναμφίβολο από τη γενική ανακοίνωση των αιτιάσεων, και ειδικότερα από τις παραγράφους 58 και 75 αυτής και τα παραρτήματά της 19 και 42 έως 52· κατά τον χρόνο, επομένως, της εμφανίσεως του φακέλου, η προσφεύγουσα ήταν ειδοποιημένη για τη χρησιμότητα του να εξετάσει όλα αυτά τα έγγραφα με σκοπό να τα χρησιμοποιήσει ενδεχομένως προς άμυνά της. Κατά συνέπεια, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι οι υπηρεσίες της Επιτροπής την είχαν εμποδίσει να αποκτήσει πρόσβαση στα προς απόκρουση της κατηγορίας έγγραφα.

- 53 Εξ άλλου, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι μόνα τα έγγραφα που μνημονεύονταν στη γενική ή την ειδική ανακοίνωση των αιτιάσεων ή στις επιστολές της 31ης Οκτωβρίου 1984 ή της 29ης Μαρτίου 1985 και τα συνημμένα σ' αυτές έγγραφα μπόρεσαν να αντιταχθούν, στην Απόφαση, ως αποδεικτικά στοιχεία εις βάρος της προσφεύγουσας.
- 54 Επομένως, η αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.

3. Νέες αιτιάσεις

- 55 Η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι, με την ανακοίνωση των αιτιάσεων, η Επιτροπή εξήγούσε ότι, κατά την άποψή της, δεν ήταν αναγκαίο να προσδιοριστεί αν οι καταγγελλόμενοι διακανονισμοί έπρεπε να υπαχθούν στην κατηγορία των συμφωνιών ή στην κατηγορία των εναρμονισμένων πρακτικών. Η ανακοίνωση των αιτιάσεων όμως έδινε έντονα την εντύπωση ότι, σε τελική ανάλυση, η Επιτροπή θεωρούσε πως δεν είχε υπάρξει συμφωνία, αλλά μόνον εναρμονισμένες πρακτικές. Με την απάντησή της στην εν λόγω ανακοίνωση, καθώς και κατά την πρώτη σειρά ακροάσεων, η προσφεύγουσα επικέντρωσε την επιχειρηματολογία της στο να αποδείξει ότι δεν είχαν υπάρξει εναρμονισμένες πρακτικές. Με τη συμπληρωματική της επιστολή της 29ης Μαρτίου 1985, η Επιτροπή έρριξε και πάλι το βάρος, όσον αφορά τους μικρούς παραγωγούς όπως η Hüls, στην ύπαρξη εναρμονισμένων πρακτικών. Με την ίδια επιστολή η Επιτροπή προσπάθησε, στη συνέχεια, να αποδείξει ότι υπήρχε, εν πάση περιπτώσει, είτε συμφωνία είτε εναρμονισμένη πρακτική, διευκρινίζοντας πάντως ότι, εν αμφιβολία, έπρεπε να γίνει δεκτή η εκδοχή της εναρμονισμένης πρακτικής. Η Hüls επικέντρωσε, επομένως, έκτοτε την άμυνά της, και ιδίως κατά τη δεύτερη σειρά ακροάσεων, στην απόκρουση της απόψεως αυτής της Επιτροπής.

- 56 Τώρα, όμως, διαπιστώνει ότι η Επιτροπή απομακρύνεται εντελώς από τις αιτιάσεις που είχε απευθύνει προηγουμένως στις επιχειρήσεις και τους προσάπτει πλέον, με την Απόφαση, ότι μετείχαν σε « ενιαία και συνεχή συμφωνία », σε « συμφωνία-πλαίσιο » και σε αντίστοιχο « γενικό σχέδιο ». Πρόκειται δηλαδή για νέες και βαρείες αιτιάσεις, έναντι των οποίων η προσφεύγουσα δεν είχε την ευκαιρία να αμυνθεί εμπειριστικά, εφόσον εμφανίστηκαν για πρώτη φορά στην Απόφαση.
- 57 Κατά την προσφεύγουσα, η εκπρόθεσμη ανάπτυξη αυτών των νέων αιτιάσεων συνιστά παραβίαση των δικαιωμάτων του αμυνομένου και παράβαση του άρθρου 4 του κανονισμού 99/63/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 25ης Ιουλίου 1963, περί των ακροάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 19, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 37), δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να στηρίζει τις αποφάσεις της σε αιτιάσεις, δηλαδή σε πραγματικά και νομικά στοιχεία, επί των οποίων οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις δεν μπόρεσαν να γνωστοποιήσουν την άποψή τους πριν εκδοθεί η απόφαση.
- 58 Η Επιτροπή, από την πλευρά της, αποκρούει τον ισχυρισμό ότι κατά τη διοικητική διαδικασία προσέβαλε τα δικαιώματα του αμυνομένου. Η Επιτροπή φρονεί ότι συμμορφώθηκε πλήρως προς τη νομολογία του Δικαστηρίου (αποφάσεις της 15ης Ιουλίου 1970 στην υπόθεση 41/69, ACF Chemiefarma κατά Επιτροπής, Slg. 1970, σ. 661, σκέψεις 91 έως 93· και της 29ης Οκτωβρίου 1980 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 209/78 έως 215/78 και 218/78, Heinz van Landewyck κατά Επιτροπής, Slg. 1980, σ. 3125, σκέψη 68), κατά την οποία κάλλιστα της επιτρέπεται να χρησιμοποιεί τα αποτελέσματα της διοικητικής διαδικασίας για να διευθετεί και να συμπληρώνει τόσο την πραγματική όσο και τη νομική της επιχειρηματολογία προς στήριξη των αιτιάσεων που δέχεται. Αναφερόμενη στο περιεχόμενο της ανακοίνωσης των αιτιάσεων και στη μεταγενέστερη από 29 Μαρτίου 1985 επιστολή της, όπου αναφέρεται ότι, για τους μικρούς παραγωγούς, ίσως να επρόκειτο για συμφωνία, εφόσον γίνεται λόγος περί « διαρκούς και θεσμοποιημένης συμφωνίας », η Επιτροπή θεωρεί ότι κατέστησε δυνατό το να διεξαχθεί, κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, μια πολύ εμπειριστικά συζήτηση επί του ζητήματος της αληθούς φύσεως της συμπράξεως.
- 59 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, όπως προκύπτει από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, « η απόφαση δεν πρέπει κατ' ανάγκην να αποτελεί αντιγραφή της γνωστοποίησης των αιτιάσεων. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή οφείλει να λαμβάνει υπόψη τα στοιχεία που προκύπτουν από τη διοικητική διαδικασία, είτε για να εγκαταλείψει τις

αιτιάσεις που αποδείχθηκαν αβάσιμες, είτε για να διευθετήσει και να συμπληρώσει τόσο την πραγματική όσο και τη νομική της επιχειρηματολογία προς στήριξη των αιτιάσεων που δέχεται. Η τελευταία αυτή δυνατότητα δεν τελεί σε αντίφαση με την αρχή της προστασίας των δικαιωμάτων του αμυνομένου, που κατοχυρώνεται με το άρθρο 4 του κανονισμού 99/63» (προαναφερθείσα απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 1980 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 209/78 έως 215/78 και 218/78, σκέψη 68).

- 60 Στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από μια εξέταση της γενικής ανακοίνωσης των αιτιάσεων και της επιστολής της 29ης Μαρτίου 1985 που την συμπληρώνει, οι οποίες πρέπει να ληφθούν ως σύνολο (προαναφερθείσα απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 1980 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 209/78 έως 215/78 και 218/78, σκέψη 72), η αιτίαση που απευθύνεται στην προσφεύγουσα ότι συμμετείχε σε «ενιαία και συνεχή συμφωνία», σε «συμφωνία-πλαίσιο» και σε «γενικά σχέδια», αιτίαση που αναπτύσσεται στις σκέψεις 81, πρώτο και τρίτο εδάφιο, και 83, πρώτο εδάφιο, της Αποφάσεως, είχε ήδη διατυπωθεί στη γενική ανακοίνωση των αιτιάσεων.
- 61 Συγκεκριμένα, αντίθετα απ' ό,τι ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, η Απόφαση δεν διαπιστώνει απλώς, στην αιτιολογική σκέψη 81, ότι οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις «συμμετείχαν σε γενική συμφωνία-πλαίσιο, η οποία εκδηλώθηκε με μια σειρά λεπτομερέστερων επί μέρους συμφωνιών τις οποίες επεξεργάστηκαν κατά διαστήματα» και ότι επρόκειτο έτσι για «ενιαία και συνεχή “συμφωνία” κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1», εφόσον, πριν από το πρώτο από τα παρατιθέμενα χωρία, γράφονται τα εξής: «Στην προκειμένη περίπτωση, οι παραγωγοί, αποδεχόμενοι ένα κοινό σχέδιο για την ρύθμιση τιμών και την προμήθεια στην αγορά πολυπροπυλενίου (...), ενώ το δεύτερο χωρίο εισάγεται με την εξής διατύπωση: «Η Επιτροπή θεωρεί ότι το σύνολο των σχεδίων και συμφωνιών που αποφασίσθηκαν στο πλαίσιο συστήματος τακτικών και θεσμοθετημένων συναντήσεων αποτέλεσε (...). Εξ αυτών έπεται ότι μοναδικό νόημα τόσο της εκφράσεως «συμφωνία-πλαίσιο» ή «ενιαία και συνεχής “συμφωνία”», όσο και της εκφράσεως «γενικά σχέδια» (αιτιολογική σκέψη 83), που χρησιμοποιούνται στην Απόφαση, είναι να εκφραστεί το γεγονός ότι η Επιτροπή καταλόγισε εις βάρος των αποδεκτριών της Αποφάσεως επιχειρήσεων μία ενιαία παράβαση, της οποίας τα επί μέρους στοιχεία αποτέλεσαν ένα ολοκληρωμένο σύνολο συστημάτων περιοδικών συναντήσεων παραγωγών πολυπροπυλενίου, καθορισμού επιδιωκόμενων τιμών και ποσοστάσεων, χαρακτηριζόμενο από ένα και τον αυτό οικονομικό σκοπό: να νοθευτεί η φυσιολογική εξέλιξη των τιμών στην αγορά του πολυπροπυλενίου.
- 62 Τούτο ακριβώς όμως είναι το περιεχόμενο ολόκληρης της γενικής ανακοίνωσης των αιτιάσεων, που απευθύνθηκε στην προσφεύγουσα και στις λοιπές αποδέκτριες της Αποφάσεως επιχειρήσεις, και ειδικότερα των παραγράφων 1, 5, 128, 132 και 151, στοιχείο α', αυτής. Συγκεκριμένα, η παράγραφος 1 έχει ως εξής:

« Η παρούσα ανακοίνωση αιτιάσεων αφορά την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ σε σύνολο συμφωνιών και/ή εναρμονισμένων πρακτικών, με τις οποίες, από το 1977 περίπου μέχρι τον Οκτώβριο του 1983, οι παραγωγοί που εφοδιάζουν την κοινή αγορά με πολυπροπυλένιο (μάζα θερμοπλαστικού προϊόντος) συντόνισαν την πολιτική τους σχετικά με τις πωλήσεις και τις τιμές, κατά τρόπο τακτικό και συνεχή, καθορίζοντας και εφαρμόζοντας τιμές “στόχους” και/ή ελάχιστες τιμές, ελέγχοντας τις τιθέμενες στην αγορά ποσότητες διά της συνομολογήσεως “στόχων” και/ή ποσοτώσεων και συναντώμενοι τακτικά για να επιτηρούν την εξέλιξη των περιοριστικών αυτών μέτρων. »

Η δε παράγραφος 132, τελευταία περίοδος, διευκρινίζει:

« Συγκεκριμένα, οι παραγωγοί αποσκοπούσαν στον έλεγχο της αγοράς, μια διαρκής δε και θεσμοποιημένη συνεργασία σε υψηλό επίπεδο υποκατέστησε την κανονική λειτουργία των δυνάμεων του ανταγωνισμού. »

- 63 Πρέπει να προστεθεί ότι αυτό το περιεχόμενο των αιτιάσεων που διατυπώθηκαν κατά της προσφεύγουσας και των λοιπών αποδεκτριών της Αποφάσεως επιχειρήσεων επιβεβαιώνεται από την επιστολή που τους απευθύνθηκε στις 29 Μαρτίου 1985, όπου, στη σελίδα 4, αναφέρονται τα εξής: « Οι διακανονισμοί αυτοί συναποτελούσαν ένα σχέδιο αρκετά συγκεκριμένο, που μπορεί να εξομοιωθεί προς μία ή περισσότερες “συμφωνίες” κατά την έννοια του άρθρου 85, τουλάχιστον όσον αφορά τους παραγωγούς που ήσαν αναμεμειγμένοι στις συναντήσεις ».
- 64 Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι, με την Απόφαση, η Επιτροπή απλώς διευθέτησε και αποσαφήνισε τη νομική επιχειρηματολογία στην οποία στηρίζει τις αιτιάσεις τις οποίες δέχτηκε· δεν εμπόδισε, επομένως, την προσφεύγουσα να γνωστοποιήσει την άποψή της επί των αιτιάσεων αυτών πριν εκδώσει την Απόφασή της.
- 65 Επομένως, κακώς η προσφεύγουσα προσάπτει στην Επιτροπή ότι παραβίασε τα δικαιώματά της του αμυνόμενου διατυπώνοντας με την Απόφαση νέες αιτιάσεις κατ’ αυτής.

4. *Ανεπαρκής διεξαγωγή των αποδείξεων*

- 66 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή παραβίασε την ισχύουσα στο πλαίσιο της διοικητικής εξετάσεως αρχή ότι υποχρεούται να επαληθεύει τους ισχυρισμούς των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων και να απαντά σ' αυτές (την αρχή αυτή συνάγει από τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 13ης Ιουλίου 1966 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 56/64 και 58/64, Consten και Grundig κατά Επιτροπής, Slg. 1966, σ. 429, και της 14ης Φεβρουαρίου 1978 στην υπόθεση 27/76, UBC κατά Επιτροπής, Slg. 1978, σ. 207, σκέψη 271). Συγκεκριμένα, η Επιτροπή παρέλειψε να ερευνήσει τα οικονομικά αποτελέσματα της συμπράξεως, τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού που προκάλεσαν στην αγορά του πολυπροπυλενίου παράνομες κρατικές ενισχύσεις, την εμπορική στρατηγική της Hüls η οποία εστράφη προς τα ειδικά προϊόντα, καθώς και τις ζημιές που υπέστησαν οι παραγωγοί.
- 67 Η Επιτροπή εκθέτει ότι η αιτίαση αυτή αφορά την απόδειξη της παραβάσεως ή τον καθορισμό του ύψους του προστίμου και πρέπει, επομένως, να εξεταστεί ταυτόχρονα με τα θέματα αυτά.
- 68 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι το αν η Επιτροπή διεξήγαγε επαρκείς αποδείξεις κατά τη διοικητική διαδικασία — ειδικότερα όσον αφορά τα οικονομικά αποτελέσματα της συμπράξεως, τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού που προκάλεσαν στην αγορά του πολυπροπυλενίου παράνομες κρατικές ενισχύσεις, την εμπορική στρατηγική της Hüls η οποία εστράφη προς τα ειδικά προϊόντα, καθώς και τις ζημιές που υπέστησαν οι παραγωγοί — συγγέεται προς την εκτίμηση του αν βασίμως αποδείχθηκε η παράβαση που διαπιστώθηκε εις βάρος της προσφεύγουσας, καθώς και προς την εκτίμηση του ύψους του προστίμου που της επιβλήθηκε· πρέπει, επομένως, να συνεκτιμηθεί ταυτόχρονα με τα θέματα αυτά.

5. *Η μη κοινοποίηση των πρακτικών των ακροάσεων*

- 69 Η προσφεύγουσα εκθέτει ότι, κατά το άρθρο 9, παράγραφος 4, του κανονισμού 99/63, « οι ουσιώδεις δηλώσεις κάθε προσώπου που καταθέτει καταχωρούνται σε πρακτικά, τα οποία το εν λόγω πρόσωπο διαβάζει και εγκρίνει ». Κατά τη Hüls, ούτε τα μέλη της Επιτροπής, ούτε τα μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής έλαβαν γνώση των οριστικών πρακτικών των ακροάσεων. Δεν μπόρεσαν, επομένως, να σχηματίσουν ακριβή εικόνα των επιχειρημάτων που αντιπλάγησαν, μια και δεν είχαν παραστεί όλα στις ακροάσεις, ούτε είχαν μπορέσει να μελετήσουν όλες τις γραπτές εισηγήσεις των

εμπλεκόμενων επιχειρήσεων. Έτσι, η Απόφαση δεν ελήφθη με πλήρη γνώση της κατάστασας.

- 70 Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι, σύμφωνα με το προίμιο του κανονισμού 99/63, πρέπει να ζητείται η γνωμοδότηση της συμβουλευτικής επιτροπής μετά το πέρας της διοικητικής εξετάσεως, άρα μετά την έγκριση των πρακτικών· η συμμετοχή των κρατών μελών στις ακροάσεις δεν αντικαθιστά το οριστικό κείμενο των πρακτικών, το οποίο πρέπει να διαβιβάζεται στη συμβουλευτική επιτροπή.
- 71 Τονίζει ότι το σχέδιο πρακτικών δεν αντανάκλασε τον καθαρά εσωτερικό χαρακτήρα των οδηγιών της για τον καθορισμό τιμών, ούτε το γεγονός ότι απέκρουσε διάφορες επικρίσεις, και ότι, κατόπιν των παρατηρήσεων τις οποίες διατύπωσε, επήλθαν στα πρακτικά αυτά ουσιώδεις τροποποιήσεις.
- 72 Διατείνεται ότι στην Επιτροπή εναπόκειται να αποδείξει ότι, αν δεν είχε διαπραχθεί αυτή η διαδικαστική πλημμέλεια, η Απόφαση δεν θα ήταν διαφορετική. Συμπεραίνει ότι, δυνάμει της νομολογίας του Δικαστηρίου (αποφάσεις της 15ης Ιουλίου 1970 στην υπόθεση 45/69, *Boehringer Mannheim κατά Επιτροπής*, Slg. 1970, σ. 769, σκέψη 17, και της 14ης Ιουλίου 1972 στην υπόθεση 51/69, *Farbenfabriken Bayer κατά Επιτροπής*, Slg. 1972, σ. 745, σκέψη 17), απόφαση που στηρίζεται σε σχέδιο πρακτικών είναι άκυρη.
- 73 Η Επιτροπή, από την πλευρά της, παρατηρεί ότι το άρθρο 9, παράγραφος 4, του κανονισμού 99/63 δεν παρέχει καμμία ένδειξη περί των οργάνων στα οποία οφείλει να απευθύνει η Επιτροπή το σχέδιο πρακτικών ή τα εγκεκριμένα πρακτικά των ακροάσεων. Είναι αλήθεια ότι τα μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής διέθεταν μόνο το σχέδιο πρακτικών, στις συνεδριάσεις των ακροάσεων όμως εκπροσωπούσαν οι αρμόδιες αρχές όλων των κρατών μελών, πλην της Ελλάδος και του Λουξεμβούργου για τη δεύτερη σύνοδο. Δεν έχει, εν προκειμένω, σημασία, αν ο κρατικός λειτουργός που είχε παραστεί στις ακροάσεις δεν ήταν κατ' ανάγκην ο εκπρόσωπος του κράτους που μετείχε στη σύνθεση της συμβουλευτικής επιτροπής.

- 74 Προσθέτει ότι, ούτως ή άλλως, οι επιθυμούμενες από την προσφεύγουσα τροποποιήσεις φαίνεται να έχουν πολύ περιορισμένη σημασία, αν εκτιμηθούν στην αλληλουχία στην οποία εντάσσονται, εφόσον το σχέδιο πρακτικών περιείχε ήδη τις κύριες παρατηρήσεις της προσφεύγουσας.
- 75 Επισημαίνει ακόμη ότι τα μέλη, πάντως, της Επιτροπής, για να λάβουν την απόφασή τους, είχαν στη διάθεσή τους το σχέδιο πρακτικών καθώς και όλες τις παρατηρήσεις που είχαν υποβάλει επί του σχεδίου αυτού τα μέρη.
- 76 Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή θεωρεί ότι η Απόφαση δεν θα ήταν διαφορετική αν διετιθέντο τα οριστικά πρακτικά των ακροάσεων (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 10ης Ιουλίου 1980 στην υπόθεση 30/78, Distillers Company κατά Επιτροπής, Slg. 1980, σ. 2229, σκέψη 26, προτάσεις σ. 2290, και της 14ης Ιουλίου 1972 στην υπόθεση 48/69, ICI κατά Επιτροπής, Slg. 1972, σ. 619, σκέψεις 28 έως 32).
- 77 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, η μη οριστική μορφή των πρακτικών της ακροάσεως που υποβάλλονται στη συμβουλευτική επιτροπή και στην Επιτροπή μπορεί να συνιστά πλημμέλεια της διοικητικής διαδικασίας δυνάμενη να πλήξει τη νομιμότητα της αποφάσεως στην οποία καταλήγει, μόνον αν το εν λόγω κείμενο έχει συνταχθεί κατά τρόπον εμβάλλοντα τους αποδέκτες του σε ουσιώδη πλάνη (απόφαση της 15ης Ιουλίου 1970 στην υπόθεση 44/69, Buchler κατά Επιτροπής, Slg. 1970, σ. 733, σκέψη 17).
- 78 Όσον αφορά τα πρακτικά που διαβιβάστηκαν στην Επιτροπή, πρέπει να σημειωθεί ότι αυτή, μαζί με το σχέδιο πρακτικών, έλαβε και τις παρατηρήσεις που είχαν διατυπώσει επ' αυτού οι επιχειρήσεις· πρέπει, επομένως, να θεωρηθεί ότι τα μέλη της Επιτροπής έλαβαν γνώση όλων των στοιχείων που ασκούσαν επιρροή πριν εκδώσουν την Απόφαση.

- 79 'Όσον αφορά τα πρακτικά που διαβιβάστηκαν στη συμβουλευτική επιτροπή, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, αντίθετα απ' ό,τι ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, το εν λόγω κείμενο δεν ήταν συντεταγμένο κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να εμβάλλει την εν λόγω επιτροπή σε ουσιώδη πλάνη. Παρατηρείται, συγκεκριμένα, ότι το σχέδιο πρακτικών που διαβιβάστηκε στη συμβουλευτική επιτροπή αποτελείται από δύο μέρη, ένα που αφορά την ακρόαση της 12ης Νοεμβρίου 1984 και ένα άλλο που αφορά την ακρόαση της 25ης Ιουλίου 1985. Αν τα δύο μέρη του σχεδίου πρακτικών των ακροάσεων αναγνωσθούν από κοινού, φαίνεται ότι οι αιτήσεις που υπέβαλε η προσφεύγουσα για την τροποποίηση των πρακτικών αφορούν είτε το ένα είτε το άλλο μέρος των πρακτικών αυτών, χάνουν όμως τη σημασία τους αν το κάθε μέρος εκτιμηθεί υπό το φως του ετέρου. Έτσι, η κριτική της προσφεύγουσας ότι το σχέδιο πρακτικών δεν αντανακλά τον καθαρά εσωτερικό χαρακτήρα των οδηγιών της για τον καθορισμό τιμών δεν μπορεί να γίνει δεκτή, διότι, ναί μεν το πρώτο μέρος εσφαλμένως πράγματι αναφέρει ότι η Hüls απηύθυνε στους πελάτες της οδηγίες καθορισμού τιμών, το δεύτερο όμως μέρος περιέχει τα πρακτικά μιας συζήτησεως μεταξύ του εκπροσώπου της Επιτροπής και του εκπροσώπου της προσφεύγουσας, η οποία ακριβώς συζήτηση αφορούσε τον καθαρά εσωτερικό χαρακτήρα των οδηγιών για τον καθορισμό τιμών της Hüls, η οποία δεν αμφισβητεί το περιεχόμενο των εν λόγω πρακτικών. Ομοίως, η κριτική της προσφεύγουσας ότι το σχέδιο πρακτικών δεν αντανακλά το γεγονός ότι αυτή απέκρουσε διάφορες επικρίσεις δεν ασκεί καμμία επιρροή, εφόσον στην πραγματικότητα αφορά μόνο το δεύτερο μέρος του σχεδίου πρακτικών, ενώ η εν λόγω απόκρουση περιλαμβανόταν στο πρώτο μέρος.

- 80 Επομένως, η αιτίαση αυτή πρέπει να απορριφθεί.

6. *Η μη κοινοποίηση της εκθέσεως του συμβούλου επί των ακροάσεων*

- 81 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι ζήτησε — αλλά ματαίως — να της κοινοποιηθεί η έκθεση επί των ακροάσεων. Έχει κάθε λόγο να νομίζει ότι η έκθεση δεν ελήφθη υπόψη στην Απόφαση, δεδομένου ότι ο σύμβουλος επί των ακροάσεων είχε αναμφίβολα προβεί σε πιο διαφοροποιημένη εκτίμηση των αντεπιχειρημάτων της Hüls απ' ό,τι η Επιτροπή. Η άρνηση αυτή αντιβαίνει προς τον σκοπό για τον οποίο έχει δημιουργηθεί ο θεσμός του συμβούλου επί των ακροάσεων και προς την εντολή που του έχει ανατεθεί. Περιορίζει, εξ άλλου, τις δυνατότητες άμυνας της προσφεύγουσας, εμποδίζοντάς την να επαληθεύσει αν οι ακροάσεις και τα αποτελέσματά τους ελήφθησαν υπόψη κατά τρόπο αντικειμενικό, καινοικό και ελέγξιμο κατά την διαδικασία εγκρίσεως της Αποφάσεως. Η Hüls επιφυλάσσεται το δικαίωμα να ζητήσει από το Πρωτοδικείο να διατάξει την προσκόμιση της εκθέσεως αυτής από την Επιτροπή.

- 82 Κατά την Επιτροπή, δεν υφίσταται καμμία διάταξη προβλέπουσα ότι η γνωμοδότηση του συμβούλου επί των ακροάσεων πρέπει να κοινοποιείται στους αποδέκτες της απόφασεως της Επιτροπής. Θεωρεί ότι ο σύμβουλος επί των ακροάσεων διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην εσωτερική διαδικασία διαμορφώσεως της βουλήσεως της Επιτροπής και ότι οι επιχειρήσεις δεν μπορούν να αξιώνουν συμμετοχή σ' αυτή τη διαδικασία, διότι άλλως υπάρχει κίνδυνος να βλάψουν την αμεροληψία και την ανεξαρτησία του συμβούλου επί των ακροάσεων. Το Δικαστήριο έχει επικυρώσει την άποψη αυτή με τη διάταξη της 11ης Δεκεμβρίου 1986 στην υπόθεση 212/86 R, ICI κατά Επιτροπής, σκέψεις 5 έως 8 (που δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή).
- 83 Το Πρωτοδικείο εκθέτει, προκαταρκτικώς, τις διατάξεις, που ασκούν εδώ επιρροή, περί του περιεχομένου της εντολής του συμβούλου επί των ακροάσεων, οι οποίες είναι προσαρτημένες στη Δέκατη Τρίτη Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού:

« Άρθρο 2

Ο σύμβουλος επί των ακροάσεων έχει σαν αποστολή να διασφαλίζει την καλή λειτουργία της ακροάσεως και έτσι να συμβάλλει στην αντικειμενικότητα τόσο της ακροάσεως, όσο και της ενδεχόμενης τελικής αποφάσεως. Προσέχει ιδίως το να λαμβάνονται υπόψη όλα τα σχετικά πραγματικά περιστατικά, τόσο τα ευνοϊκά όσο και τα δυσμενή προς τους ενδιαφερομένους, κατά την επεξεργασία των σχεδίων αποφάσεως της Επιτροπής στα θέματα του ανταγωνισμού.

Κατά την άσκηση των καθηκόντων του, επαγρυπνεί για την τήρηση των δικαιωμάτων της υπερασπίσεως, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη της αποτελεσματικής εφαρμογής των κανόνων του ανταγωνισμού, σύμφωνα με τους κανονισμούς που ισχύουν και τις αρχές τις οποίες έχει το Δικαστήριο.

Άρθρο 5

Ο σύμβουλος επί των ακροάσεων ενημερώνει τον γενικό διευθυντή του ανταγωνισμού για την εξέλιξη της ακροάσεως και για τα συμπεράσματα που έχει συναγάγει. Διατυπώνει τις παρατηρήσεις του για τη συνέχεια της διαδικασίας. Οι παρατηρήσεις αυτές μπορούν να αφορούν, μεταξύ άλλων, και την ανάγκη συμπληρωματικών πληροφοριών, την εγκατάλειψη ορισμένων σημείων της προσφυγής ή την κοινοποίηση συμπληρωματικών προσφυγών.

Άρθρο 6

Κατά την άσκηση των καθηκόντων του, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 ανωτέρω, ο σύμβουλος επί των ακροάσεων μπορεί, αν νομίζει, να διαβιβάσει κατευθείαν τις παρατηρήσεις του στο μέλος εκείνο της Επιτροπής που είναι επιφορτισμένο με τα προβλήματα του ανταγωνισμού, όταν υποβάλλει στον τελευταίο το προσχέδιο της απόφασης που απευθύνεται στη Συμβουλευτική Επιτροπή για τα θέματα των συμπράξεων και των δεσποζουσών θέσεων.

Άρθρο 7

Ανάλογα με την περίπτωση, το μέλος της Επιτροπής που είναι επιφορτισμένο με τα προβλήματα του ανταγωνισμού μπορεί να αποφασίσει, μετά από αίτηση του συμβούλου επί των ακροάσεων, να [επισυνάψει] στην τελική γνώμη που εκφέρεται από αυτόν [... σ] το σχέδιο απόφασης, για το οποίο έχει συγκληθεί η Επιτροπή, ώστε να εγγυηθεί ότι αυτή, όταν αποφαινεται για μια ατομική υπόθεση ως όργανο αποφασιστικό, είναι πλήρως ενημερωμένη για όλα τα στοιχεία της υποθέσεως.»

- 84 Όπως προκύπτει από το ίδιο το κείμενο περί της εντολής του συμβούλου επί των ακροάσεων, δεν είναι υποχρεωτική η κοινοποίηση της εκθέσεώς του ούτε στη συμβουλευτική επιτροπή ούτε στην Επιτροπή. Πράγματι, καμμία διάταξη δεν προβλέπει τη διαβίβαση της εκθέσεως αυτής στη συμβουλευτική επιτροπή. Και ναι μεν ο σύμβουλος επί των ακροάσεων υποχρεούται να δίνει αναφορά στον γενικό διευθυντή του ανταγωνισμού (άρθρο 5) και έχει την ευχέρεια, αν το κρίνει πρόσφορο, να υποβάλλει απευθείας τις παρατηρήσεις του στο μέλος της Επιτροπής το αρμόδιο επί θεμάτων ανταγωνισμού (άρθρο 6), το οποίο μέλος έχει την ευχέρεια να επισυνάψει, κατόπιν αιτήσεως του συμβούλου επί των ακροάσεων, την τελική γνώμοδότηση αυτού στο σχέδιο απόφασης το οποίο θα υποβάλει στην Επιτροπή (άρθρο 7), δεν υπάρχει όμως καμμία διάταξη υποχρεώνουσα τον σύμβουλο επί των ακροάσεων, τον γενικό διευθυντή του ανταγωνισμού ή το μέλος της Επιτροπής το αρμόδιο επί θεμάτων ανταγωνισμού να διαβιβάσει την έκθεση του συμβούλου επί των ακροάσεων στην Επιτροπή. Επομένως, η έκθεση αυτή δεν συνιστά, υπό το πρίσμα του άρθρου 190 της Συνθήκης ΕΟΚ, γνώμη που πρέπει υποχρεωτικώς να υποβάλλεται στην Επιτροπή, οσάκις αυτή λαμβάνει απόφαση εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ.

- 85 Κατά συνέπεια, η προσφεύγουσα δεν μπορεί να επικαλείται ότι η έκθεση του συμβούλου επί των ακροάσεων δεν διαβιβάστηκε στα μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής ή στα μέλη της Επιτροπής.

- 86 Εξ άλλου, το Πρωτοδικείο επισημαίνει ότι τα δικαιώματα του αμυνομένου δεν επιτάσσουν το να μπορούν οι επιχειρήσεις που εμπλέκονται σε διαδικασία του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ να σχολιάζουν την έκθεση του συμβούλου επί των ακροάσεων, η οποία συνιστά καθαρώς εσωτερικό έγγραφο της Επιτροπής. Σχετικώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η έκθεση αυτή έχει αξία γνωμοδοτήσεως για την Επιτροπή, η οποία ουδόλως υποχρεούται να συνταχθεί με αυτήν και ότι, επομένως, η έκθεση αυτή δεν ενέχει κανένα στοιχείο λήψεως αποφάσεως, το οποίο θα έπρεπε να λάβει υπόψη ο κοινοτικός δικαστής προς άσκηση του ελέγχου του (προαναφερθείσα διάταξη της 11ης Δεκεμβρίου 1986, στην υπόθεση 212/86 R, σκέψεις 5 έως 8). Συγκεκριμένα, η προστασία των δικαιωμάτων του αμυνομένου εξασφαλίζεται επαρκώς κατά νόμον, άπαξ τα διάφορα όργανα τα οποία συμβάλλουν στην εκπόνηση της τελικής αποφάσεως έχουν ενημερωθεί ορθώς περί της επιχειρηματολογίας που ανέπτυξαν οι επιχειρήσεις, καθώς και περί των αποδεικτικών στοιχείων που προσκόμισε η Επιτροπή προς στήριξη των αιτιάσεών της (προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Νοεμβρίου 1983 στην υπόθεση 322/81, σκέψη 7).
- 87 Συναφώς, έχει σημασία να σημειωθεί ότι σκοπός της εκθέσεως του συμβούλου επί των ακροάσεων δεν είναι να συμπληρώνει ή να διορθώνει την επιχειρηματολογία των επιχειρήσεων, ούτε να διατυπώνει νέες αιτιάσεις ή να παρέχει νέα αποδεικτικά στοιχεία κατ' αυτών, αλλά να εκφράζει τη γνώμη υπαλλήλου της Επιτροπής εν όψει της λήψεως αποφάσεως από αυτήν.
- 88 Επομένως, οι επιχειρήσεις δεν δύνανται, επικαλούμενες τον σεβασμό των δικαιωμάτων του αμυνομένου, να αξιάνουν να τους κοινοποιηθεί η έκθεση του συμβούλου επί των ακροάσεων, για να μπορέσουν να τη σχολιάσουν (βλ. προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Ιανουαρίου 1984 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 43/82 και 63/82, σκέψη 25).
- 89 Κατά συνέπεια, η αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.

Περί της αποδείξεως της παραβάσεως

- 90 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 80, πρώτο εδάφιο), από το 1977, οι παραγωγοί πολυπροπυλενίου που εφοδίαζαν την ΕΟΚ μετείχαν σε σύνολο σχεδίων, μηχανισμών και μέτρων που αποφασίζονταν στα πλαίσια ενός συστήματος τακτικών

συναντήσεων και συνεχών επαφών. Η Απόφαση αναφέρει στη συνέχεια (αιτιολογική σκέψη 80, δεύτερο εδάφιο) ότι, σύμφωνα με το συνολικό σχέδιο των παραγωγών, διοργανώνονταν συναντήσεις με σκοπό την επίτευξη ρητής συμφωνίας σχετικά με επί μέρους θέματα.

- 91 Υπ' αυτές τις συνθήκες, το Πρωτοδικείο πρέπει, κατ' αρχάς, να εξετάσει κατά πόσον η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον τα πραγματικά περιστατικά που αφορούν, αφενός, το χρονικό διάστημα από το 1977 μέχρι το τέλος του 1978 ή τις αρχές του 1979 (I) και, αφετέρου, το χρονικό διάστημα από το τέλος του 1978 ή τις αρχές του 1979 μέχρι τον Νοέμβριο του 1983 (II), όσον αφορά το σύστημα των περιοδικών συναντήσεων (Α'), τις πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών (Β'), τα μέτρα που ελήφθησαν προς διευκόλυνση της υλοποίησης των πρωτοβουλιών καθορισμού τιμών (Γ') και τον καθορισμό ποσοτήτων-στόχων και ποσοστώςσεων (Δ'). προς τούτο θα εκθέτει την προσβαλλόμενη πράξη (α') και τα επιχειρήματα των διαδίκων (β') πριν προβεί στην εκτίμησή τους (γ'). στη συνέχεια, πρέπει να ελεγχθεί η εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ επί των πραγματικών αυτών περιστατικών.

1. Οι διαπιστώσεις όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά

I — Για το χρονικό διάστημα από το 1977 μέχρι τα τέλη του 1978 ή τις αρχές του 1979

A' — Η προσβαλλόμενη πράξη

- 92 Η Απόφαση (αιτιολογικές σκέψεις 78, τέταρτο εδάφιο, και 104, τρίτο εδάφιο) αναφέρει ότι το σύστημα των περιοδικών συναντήσεων των παραγωγών πολυπροπυλενίου άρχισε να λειτουργεί περί τα τέλη του 1977, δεν κατέστη όμως δυνατόν να διευκρινιστεί πότε ακριβώς άρχισε να παρίσταται στις συναντήσεις αυτές κάθε παραγωγός. Επισημαίνει ότι η Hüls, η οποία περιλαμβάνεται μεταξύ των παραγωγών για τους οποίους δεν αποδείχτηκε ότι «υποστήριξαν» την πρωτοβουλία του Δεκεμβρίου του 1977, δηλώνει ότι, πριν από το πρώτο ήμισυ του 1982, μετέσχε σε μία μόνη συνάντηση.

- 93 Ωστόσο, η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 105, πρώτο και δεύτερο εδάφιο) αναφέρει ότι δεν μπορεί να προσδιοριστεί με βεβαιότητα η ακριβής ημερομηνία από την οποία κάθε παραγωγός άρχισε να παρίσταται στις κεντρικές περιοδικές συναντήσεις. Πάντως, η συμμετοχή της Anic, της ATO, της BASF, της DSM και της Hüls στους διακανονισμούς δεν μπορεί να άρχισε αργότερα από το 1979, εφόσον είναι αποδεδειγ-

μένο ότι οι πέντε αυτοί παραγωγοί μετείχαν όλοι στην κατανομή της αγοράς ή στο σύστημα ποσοστάσεων, που άρχισαν να ισχύουν κατά το έτος αυτό.

Β' — Τα επιχειρήματα των διαδίκων

94 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι ναι μεν η ICI, με την απάντησή της στην αίτηση παροχής πληροφοριών (γ. αιτ. παράρτ. 8), την χαρακτηρίζει ως τακτικώς συμμετέχουσα στις συναντήσεις, αυτό όμως αφορά την περίοδο 1979-1983. Δεν μπορεί, επομένως, να συναχθεί εξ αυτού ότι η προσφεύγουσα συμμετείχε στις συναντήσεις προ του 1979 ή, πολλώ μάλλον, ότι συμμετείχε σ' αυτές από το 1977. Στην πραγματικότητα, τα στοιχεία του φακέλου δείχνουν, το πολύ, μη τακτική συμμετοχή από το 1981 και, τακτικότερη, από το 1982.

95 Η Επιτροπή παραπέμπει στην απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών, για να ισχυριστεί ότι η προσφεύγουσα συμμετείχε τακτικά στις συναντήσεις από κάποιο μη προσδιοριζόμενο χρονικό σημείο μεταξύ 1977 και 1979. Συγκεκριμένα, η ICI κατέταξε την Hüls μεταξύ των τακτικώς συμμετεχόντων στις συναντήσεις, χωρίς περιορισμό ως προς το χρονικό σημείο ενάρξεως της συμμετοχής αυτής, αντιθέτως προς άλλες επιχειρήσεις, των οποίων περιόριζε τη συμμετοχή στην περίοδο 1979-1983. Σε ένα άλλο χωρίο της εν λόγω απαντήσεως, αναφέρεται ότι οι συναντήσεις άρχισαν στα τέλη του 1977 και κατέστησαν κάπως τακτικές από το 1978. Τα στοιχεία αυτά δείχνουν δηλαδή ότι η προσφεύγουσα ήταν μεταξύ των «ιδρυτικών μελών» της συμπράξεως.

Γ' — Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου

96 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι το μόνο αποδεικτικό στοιχείο το οποίο προβάλλει η Επιτροπή για να αποδείξει τη συμμετοχή της Hüls στις συναντήσεις κατά το υπό κρίση χρονικό διάστημα είναι η απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών (γ. αιτ. παράρτ. 8).

97 Συναφώς, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών συγκαταλέγει την προσφεύγουσα μεταξύ των τακτικώς συμμετεχόντων στις συναντήσεις «εμπειρογνομόνων» και «διευθυντών», χωρίς να διευκρινίζει από πότε. Συγκεκριμένα, στην εν λόγω απάντηση αναφέρονται τα εξής:

« The regular participants at meetings of “ Experts ” and “ Bosses ” were as follows: ATO, BASF, Chemie Linz, DSM, Hoechst, Hüls, ICI, Montepolimeri, Petrofina, Saga, Solvay. The following producers participated regularly during those periods between 1979 and 1983 while they were engaged in the West European polypropylene industry: Anic — polypropylene business taken over by Montepolimeri; SIR — believed to be no longer in business; Rhône-Poulenc — polypropylene business sold to BP. In addition, Alcludia and Hercules attended meetings on an irregular basis. »

(« Οι τακτικώς συμμετέχοντες στις συναντήσεις “ εμπειρογνομόνων ” και “ διευθυντών ” ήσαν οι εξής: ATO, BASF, Chemie Linz, DSM, Hoechst, Hüls, ICI, Montepolimeri, Petrofina, Saga, Solvay. Οι ακόλουθοι παραγωγοί μετείχαν τακτικά κατά τα χρονικά αυτά διαστήματα μεταξύ 1979 και 1983, εν όσω δρούσαν στον κλάδο της δυτικοευρωπαϊκής βιομηχανίας πολυπροπυλενίου: Anic — της οποίας τον κλάδο πολυπροπυλενίου αναδέχτηκε η Montepolimeri. SIR — θεωρείται εκτός λειτουργίας. Rhône-Poulenc — της οποίας ο κλάδος πολυπροπυλενίου πωλήθηκε στην BP. Επί πλέον, η Alcludia και η Hercules παρίσταντο στις συναντήσεις σε μη τακτική βάση. »)

- 98 Μη διαθέτοντας συγκεκριμένα στοιχεία για τον χρόνο ενάρξεως της συμμετοχής της προσφεύγουσας σ' αυτές τις συναντήσεις, η Επιτροπή παραπέμπει σε ένα δεύτερο χωρίο της απαντήσεως της ICI, στο οποίο αναφέρονται τα εξής:

« Because of the problems facing the polypropylene industry [...], a group of producers met in about December 1977 to discuss what, if any measures could be pursued in order to reduce the burden of the inevitable heavy losses about to be incurred by them [...]. It was proposed that future meetings of those producers who wished to attend should be called on an *ad hoc* basis in order to exchange and develop ideas to tackle these problems. »

[« Λόγω των προβλημάτων που αντιμετώπιζε ο κλάδος του πολυπροπυλενίου (...), μια ομάδα παραγωγών συναντήθηκε περί τον Δεκέμβριο του 1977 για συζητήσει σχετικά με το ενδεχόμενο της λήψεως μέτρων για να μειωθεί η έκταση των αναπόφευκτων βαρειών απωλειών τις οποίες επρόκειτο να υποστούν (...). Προτάθηκε οι μελλοντικές συναντήσεις όσων παραγωγών επιθυμούσαν να συμμετάσχουν να συγκαλούνται επί τούτω, με σκοπό την ανταλλαγή και την ανάπτυξη σκέψεων για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων. »]

Από το χωρίο αυτό συνάγει ότι η έναρξη της συμμετοχής της προσφεύγουσας στις συναντήσεις ανάγεται στον Δεκέμβριο του 1977. Εξ άλλου, η Επιτροπή φρονεί ότι η ερμηνεία αυτή της απαντήσεως της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών επιρρωννύεται από το γεγονός ότι, αν η ICI διευκρίνισε το χρονικό διάστημα για το οποίο οι επιχειρήσεις είχαν συμμετάσχει στις συναντήσεις (1979 έως 1983), μόνο για τις επιχειρήσεις τα ονόματα των οποίων παρατίθενται στη δεύτερη περίοδο του πρώτου χωρίου, αυτό το έκανε για να δείξει ότι οι επιχειρήσεις των οποίων τα ονόματα παρατίθενται στην πρώτη περίοδο αυτού του χωρίου μετείχαν στις συναντήσεις από τότε που αυτές άρχισαν.

- 99 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών, όταν συγκαταλέγει την προσφεύγουσα μεταξύ των τακτικώς συμμετεχόντων στις συναντήσεις, αφορά ρητά τη συμμετοχή της στις συναντήσεις « διευθυντών » και « εμπειρογνομόνων ». Αντιθέτως, το χωρίο το οποίο παραθέτει η Επιτροπή για να δείξει ότι η συμμετοχή της προσφεύγουσας στις συναντήσεις αναγόταν στον Δεκέμβριο του 1977 αφορά τις « επί τούτω » συναντήσεις και όχι τις συναντήσεις « διευθυντών » και « εμπειρογνομόνων »· γι' αυτές τις τελευταίες, ένα άλλο χωρίο της απαντήσεως της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών, στο οποίο αναφέρεται ότι:

« By late 1978/early 1979 it was determined that the “ ad hoc ” meetings of Senior Managers should be supplemented by meetings of lower level managers with more marketing knowledge. This two-tier level of representation became identified as (a) “ Bosses ” [...] and (b) “ Experts ” »,

[« Από τα τέλη του 1978/αρχές του 1979, αποφασίστηκε ότι οι επί τούτω συναντήσεις των ανωτάτων διευθυντικών στελεχών θα συμπληρώνονταν από συναντήσεις στελεχών λιγότερο υψηλού επιπέδου με ειδικότερη γνώση του marketing. Αυτή η εκπροσώπηση σε δύο βαθμίδες αναφερόταν εφεξής ως α') οι συναντήσεις των “ διευθυντών ” και β') οι συναντήσεις των “ εμπειρογνομόνων ” »],

αναφέρει ότι άρχισαν στα τέλη του 1978 ή στις αρχές του 1979 με την προσθήκη στις « επί τούτω » συναντήσεις των « διευθυντών » και των συναντήσεων των « εμπειρογνομόνων ».

- 100 Πρέπει να επισημανθεί ότι η ερμηνεία αυτή της απαντήσεως της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών επιβεβαιώνεται αν οι δύο πρώτες περιόδους του πρώτου από τα

παρατεθέντα χωρία αναγνωσθούν υπό ίσους όρους. Μια τέτοια ανάγνωση δικαιολογείται από το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις που μνημονεύονται στην πρώτη περίοδο δεν αντιδιαστέλλονται προς εκείνες που μνημονεύονται στη δεύτερη περίοδο ως προς τον χρόνο ενάρξεως της συμμετοχής τους στις συναντήσεις, αλλά ως προς το πέρας της, δεδομένου ότι όλες οι επιχειρήσεις που μνημονεύονται στη δεύτερη περίοδο αποχώρησαν από την αγορά προ της περατώσεως της παραβάσεως. Οι δύο αυτές περιόδοι πρέπει, επομένως, να ερμηνευθούν η μία υπό το φως της άλλης, λαμβανομένου υπόψη του ότι οι συναντήσεις των « διευθυντών » και των « εμπειρογνομόνων » δεν άρχισαν πριν από τα τέλη του 1978 ή τις αρχές του 1979.

- 101 Το Πρωτοδικείο επισημαίνει, εξ άλλου, ότι η Επιτροπή εξέφραζε αμφιβολίες, στην Απόφαση, σχετικά με τη συμμετοχή της προσφεύγουσας στις προ του 1979 συναντήσεις, εφόσον στην αιτιολογική σκέψη 105, δεύτερο εδάφιο, αναφέρει ότι η ημερομηνία από την οποία η προσφεύγουσα άρχισε να συμμετέχει στους διακανονισμούς δεν μπορεί να ήταν μεταγενέστερη του 1979.
- 102 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν έχει να προβάλει κανένα πρόσφορο στοιχείο για να αποδείξει ότι η Hüls συμμετείχε στην παράβαση πριν από τα τέλη του 1978 ή τις αρχές του 1979· επομένως, δεν απέδειξε επαρκώς κατά νόμον τη συμμετοχή αυτή.

II — Για το χρονικό διάστημα από τα τέλη του 1978 ή τις αρχές του 1979 μέχρι τον Νοέμβριο του 1983

A' — Το σύστημα των περιοδικών συναντήσεων

α') Η προσβαλλόμενη πράξη

- 103 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 78, τέταρτο εδάφιο) επισημαίνει ότι η Hüls δηλώνει ότι, πριν από το δεύτερο ήμισυ του 1982, μετέσχε σε μία μόνη συνάντηση. Απ' αυτό συνάγει (αιτιολογική σκέψη 105, δεύτερο εδάφιο) ότι η ημερομηνία από την οποία η Hüls άρχισε να συμμετέχει στους διακανονισμούς δεν μπορεί να ήταν μεταγενέστερη του 1979, εφόσον είναι αποδεδειγμένο ότι η Hüls συμμετείχε στην κατανομή της αγοράς ή στο σύστημα ποσοστώσεων που άρχισε να ισχύει κατά το έτος αυτό.

- 104 Η Απόφαση (αιτιολογικές σκέψεις 104, τρίτο εδάφιο, και 105, δεύτερο και τέταρτο εδάφιο) αναφέρει αφενός ότι, κατά δήλωση της ICI, η Hüls μετείχε τακτικά στις συναντήσεις και αφετέρου ότι το σύστημα των περιοδικών συναντήσεων των παραγωγών πολυπροπυλενίου λειτούργησε τουλάχιστον μέχρι τα τέλη Σεπτεμβρίου του 1983. Καταλογίζει στη Hüls ότι μετείχε στο σύστημα αυτό (αιτιολογική σκέψη 18, πρώτο και τρίτο εδάφιο).
- 105 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 21), σκοπός των περιοδικών συναντήσεων των παραγωγών πολυπροπυλενίου ήταν ιδίως ο καθορισμός επιδιωκόμενων τιμών και επιδιωκόμενου όγκου πωλήσεων, καθώς και ο έλεγχος της τήρησης αυτών από τους παραγωγούς.

β') Τα επιχειρήματα των διαδίκων

- 106 Η προσφεύγουσα εκθέτει ότι δεν υπήρξε « θεσμικοποιημένο σύστημα περιοδικών συναντήσεων ». Οι συναντήσεις, συγκεκριμένα, — στις οποίες άλλωστε η Hüls δεν συμμετείχε τακτικά — διενεργούντο μόνον επί τούτω, όπως φαίνεται και από την απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών (γ. αιτ. παράρτ. 8). Το ότι διεξήχθησαν πολλές διαδοχικές συναντήσεις δεν δικαιολογεί το συμπέρασμα ότι όλες οι επιχειρήσεις συνεκαλούντο σε τακτικές συναντήσεις από το 1977 και εντεύθεν. Εν πάση περιπτώσει, η προσφεύγουσα αμφισβητεί σθεναρά ότι συμμετείχε σε μια τέτοια συμφωνία.
- 107 Διατείνεται ότι τα στοιχεία του φακέλου δείχνουν, το πολύ, ότι συμμετείχε μη τακτικά στις συναντήσεις από το 1981 και τακτικότερα από το 1982. Τη διαπίστωση αυτή δεν αναιρούν οι καταρτισθέντες το 1979 πίνακες, που περιελάμβαναν « revised targets » (« αναθεωρημένους στόχους ») για τον όγκο των πωλήσεων ορισμένων επιχειρήσεων, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται και η προσφεύγουσα. Συγκεκριμένα, οι περιεχόμενες σ' αυτούς προτάσεις καταλαμβάνουν ολόκληρη τη δυτικο-ευρωπαϊκή αγορά πολυπροπυλενίου και έπρεπε, κατά συνέπεια, να συμπεριλαμβάνουν όλους τους παραγωγούς, ασχέτως του αν συμμετείχαν ή όχι στις συναντήσεις.
- 108 Εξ άλλου, η προσφεύγουσα εκθέτει ότι, ως μικρού μεγέθους παραγωγός, υποχρεώθηκε να συμμετέχει στις συναντήσεις, κατά τις οποίες εφάρμοζε ένα συνδυασμό παραπληροφορήσεως και αυτοπεριορισμού της εκφράσεως, ώστε να μην εξασθενεί τη στρατη-

γική της κοινοποιώντας στους ανταγωνιστές της ευαίσθητες πληροφορίες. Εξ άλλου, η επιλογή της να εγκαταλείψει τα βασικά προϊόντα, για να στραφεί προς τα ειδικά προϊόντα, είχε ως συνέπεια ότι τα συμφέροντά της απέκλιναν από τα των άλλων παραγωγών σε τέτοιο βαθμό, ώστε η συμμετοχή της στις συναντήσεις δεν μπορεί να είχε ως σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού.

- 109 Τονίζει, τέλος, ότι τις συναντήσεις παραγωγών κατέστησε απαραίτητες η αδράνεια της Επιτροπής έναντι των γαλλικών και των ιταλικών κρατικών ενισχύσεων στον κλάδο του πολυπροπυλενίου· με τις συναντήσεις αυτές οι παραγωγοί προσπάθησαν να αντιμετωπίσουν την κρίση την οποία γνώριζε ο εν λόγω κλάδος.
- 110 Η Επιτροπή, από την πλευρά της, δεν αμφισβητεί ότι, με την πάροδο του χρόνου, οι συναντήσεις καθίσταντο τακτικότερες και συχνότερες. Επί πλέον απέκτησαν σαφέστερη διάρθρωση. Επιδιώξή τους ήταν να τεθεί σε εφαρμογή ένα συνολικό σχέδιο, το οποίο εκφραζόταν με ενέργειες που καθίσταντο όλο και εντατικότερες και αποσκοπούσαν στο να κάμψουν τις δυνάμεις της αγοράς διά της συνεργασίας των παραγωγών πολυπροπυλενίου, όσον αφορά τις τιμές, τον επιδιωκόμενο όγκο πωλήσεων και τα συνοδευτικά μέτρα. Κατά την Επιτροπή, το συνολικό αυτό σχέδιο, το οποίο καταρτίστηκε προοδευτικά, απετελείτο από μία συμφωνία-πλαίσιο, η οποία προέβλεπε ένα σύστημα θεσμοποιημένων συναντήσεων με σκοπό την από κοινού εκπόνηση μιας στρατηγικής της αγοράς και συμπληρώνονταν από ειδικότερες επί μέρους συμφωνίες που αφορούσαν συγκεκριμένα μέτρα. Ο κοινός παρονομαστής αυτής της συμφωνίας-πλαισίου εξακολούθησε να υφίσταται καθ' όλη την καλυπτόμενη από την Απόφαση περίοδο. Η δέσμευση της Hüls από το συνολικό σχέδιο ή από τη συμφωνία-πλαίσιο προκύπτει ιδίως από την τακτική συμμετοχή της στις περιοδικές συναντήσεις.
- 111 Η Επιτροπή τονίζει ότι η τακτική συμμετοχή της προσφεύγουσας στις συναντήσεις προκύπτει από την απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών, η οποία μνημονεύει τη Hüls μεταξύ των τακτικώς συμμετεχόντων στις συναντήσεις. Το αποδεικτικό αυτό στοιχείο επιρρωννύει η μνεία του ονόματος της προσφεύγουσας σε έναν χρονονολόγητο πίνακα, τιτλοφορούμενο « Producers' Sales to West Europe » (« Πωλήσεις των παραγωγών στη Δυτική Ευρώπη »), ο οποίος ανευρέθηκε στην ICI (γ. αιτ. παράρτ. 55). ο πίνακας αυτός περιλαμβάνει, για όλους τους παραγωγούς πολυπροπυλενίου της Δυτικής Ευρώπης, αριθμούς πωλήσεων σε χιλιοτόννους για το 1976, το 1977 και το 1978, καθώς και αριθμούς υπό τις περιγραφές « 1979 actual » (« πωλήσεις πραγματοποιηθείσες το 1979 ») και « revised target 79 » (« αναθεωρημένος στόχος 1979 »). Ο πίνακας αυτός, ο οποίος περιέχει πληροφορίες που πρέπει να φυλάσσονται

αυστηρώς ως επιχειρηματικά απόρρητα, δεν μπορεί να καταρτίστηκε χωρίς τη συμμετοχή της Hüls. Τα δε πρακτικά μιας συναντήσεως της 26ης και 27ης Σεπτεμβρίου 1979 (γ. αιτ. παράρτ. 12) δείχνουν ότι τα στοιχεία του όγκου πωλήσεων που περιέχονται στον προηγούμενο πίνακα αποτελούσαν αντικείμενο των συναντήσεων.

- 112 Εξ άλλου, η Επιτροπή διατείνεται, αφενός, ότι μια πολιτική παραπληροφόρησης, όπως αυτή την οποία ισχυρίζεται ότι ακολούθησε η προσφεύγουσα, θα αποκαλυπτόταν οπωσδήποτε από τους άλλους παραγωγούς, χάρις στην παραβολή που μπορούσαν να κάνουν με βάση το σύστημα ανταλλαγής δεδομένων Fides, πράγμα που θα είχε συνέπειες χειρότερες για τη Hüls απ' ό,τι η μη συμμετοχή της στις συναντήσεις. Αφετέρου, διατείνεται ότι η σύμπραξη αφορούσε όχι μόνο τα βασικά προϊόντα, αλλά και τα ειδικά προϊόντα· η στρατηγική εξειδικεύσεως, επομένως, της Hüls δεν αντέκειτο στο να συμμετέχει στις συναντήσεις.
- 113 Η Επιτροπή, τέλος, φρονεί ότι οι γαλλικές και οι ιταλικές κρατικές ενισχύσεις δεν συνιστούν στοιχεία ικανά να δικαιολογήσουν τη συμμετοχή της προσφεύγουσας στις συναντήσεις.

γ') Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 114 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η ICI, με την απάντησή της στην αίτηση παροχής πληροφοριών (γ. αιτ. παράρτ. 8), κατατάσσει την προσφεύγουσα — κατ' αντίθεση προς δύο άλλους παραγωγούς — μεταξύ των τακτικώς συμμετεχόντων στις συναντήσεις « διευθυντών » και « εμπειρογνομόνων » χωρίς χρονικό περιορισμό. Η απάντηση αυτή πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η συμμετοχή της προσφεύγουσας ανάγεται στην εποχή στην οποία πρωτοκαθιερώθηκε το σύστημα συναντήσεων « διευθυντών » και « εμπειρογνομόνων », ήτοι περί τα τέλη του 1978 ή τις αρχές του 1979.
- 115 Η απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών επιρρωννύεται από τη μνεία — δίπλα στο όνομα της προσφεύγουσας σε διαφόρους πίνακες που βρέθηκαν στην ICI, την ATO και την Hercules (γ. αιτ. παραρτ. 55 έως 62) — των αριθμητικών στοιχείων των πωλήσεών της για διαφόρους μήνες και διάφορα έτη, ενώ, όπως παραδέ-

χτηκαν οι περισσότερες από τις προσφεύγουσες με την απάντησή τους σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου, η κατάρτιση των πινάκων που αποκαλύφθηκαν στην ICI, την ATO και την Hercules δεν θα ήταν δυνατή βάσει των στατιστικών του συστήματος Fides. Η ICI, εξ άλλου, απαντώντας στην αίτηση παροχής πληροφοριών, δήλωσε, σχετικά με έναν από τους πίνακες αυτούς, ότι «the source of information for actual historic figures in this table would have been the producers themselves» («η πηγή προελεύσεως των αριθμών του πίνακα αυτού, που αντιπροσωπεύουν ήδη συντελεσθείσες πράξεις, πρέπει να ήσαν οι ίδιοι οι παραγωγοί»)· αυτό ανατρέπει πλήρως το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι στους πίνακες αυτούς περιέχονταν όλοι, χωρίς εξαίρεση, οι παραγωγοί.

- 116 Στα στοιχεία αυτά πρέπει να προστεθεί ότι η απάντηση της προσφεύγουσας στην αίτηση παροχής πληροφοριών είναι ατελής, κατά το μέτρο που παρέλειψε να μνημονεύσει τη συμμετοχή της σε μια συνάντηση του Ιανουαρίου του 1981, στην οποία κάποια από τα πρακτικά (γ. αιτ. παράρτ. 17) επισημαίνουν ότι η Hüls βρισκόταν μεταξύ των συμμετεχόντων.
- 117 Εξ άλλου, η προσφεύγουσα αναγνώρισε ενώπιον του Πρωτοδικείου ότι είχε συμμετάσχει τακτικά στις συναντήσεις κατά το 1982 και το 1983, ενώ με την απάντησή της στην αίτηση παροχής πληροφοριών ισχυριζόταν ότι δεν είχε μετάσχει στις συναντήσεις πριν από το δεύτερο ήμισυ του 1982· τούτο αντικρούεται ιδίως από τα πρακτικά της συναντήσεως της 13ης Μαΐου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 24), όπου αναφέρεται σαφώς ότι η Hüls συμμετείχε.
- 118 Υπ' αυτές τις συνθήκες, η Επιτροπή δικαιολογημένα θεώρησε ότι η προσφεύγουσα μετείχε τακτικά στις περιοδικές συναντήσεις παραγωγών πολυπροπυλενίου από τα τέλη του 1978 ή τις αρχές του 1979 και μέχρι τα τέλη του Σεπτεμβρίου του 1983.
- 119 Ορθώς η Επιτροπή έκρινε, βάσει των στοιχείων που της παρέσχε η ICI με την απάντησή της στην αίτηση παροχής πληροφοριών και τα οποία επιβεβαιώνονται από τα πρακτικά διαφόρων συναντήσεων, ότι σκοπός των συναντήσεων αυτών ήταν βασικά ο καθορισμός επιδιωκομένων τιμών, αφενός, και επιδιωκομένου όγκου πωλήσεων, αφετέρου. Στην εν λόγω απάντηση περιέχονται, πράγματι, τα κάτωθι χωρία:

« “Target prices” for the basic grade of each principal category of polypropylene as proposed by producers from time to time since 1 January 1979 are set forth in Schedule (...)»· και « A number of proposals for the volume of individual producers were discussed at meetings. »

(« Οι κατά καιρούς προταθείσες από τους παραγωγούς “τιμές-στόχοι”, από την 1η Ιανουαρίου 1979 και εντεύθεν, για τη βασική ποιότητα καθεμιάς από τις βασικές κατηγορίες πολυπροπυλενίου εκτίθενται στο παράρτημα (...)»· και « διάφορες προτάσεις για τον όγκο των πωλήσεων των κατ’ ιδίαν παραγωγών συζητούνταν σε συναντήσεις »).

- 120 Επί πλέον, η ICI αναφερόμενη, με την απάντησή της στην αίτηση παροχής πληροφοριών, στη διοργάνωση — εκτός των συναντήσεων « διευθυντών » — και συναντήσεων « εμπειρογνομόνων » του marketing από τα τέλη του 1978 ή τις αρχές του 1979, αποκάλυπτει ότι οι συζητήσεις για τον καθορισμό επιδιωκομένων τιμών και επιδιωκόμενου όγκου πωλήσεων γίνονταν όλο και πιο συγκεκριμένες και λεπτομερείς, ενώ, κατά το 1978, οι « διευθυντές » είχαν περιοριστεί στο να αναπτύξουν απλώς την έννοια της « τιμής-στόχου ».
- 121 Εκτός από τα παραπάνω χωρία, στην απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών περιλαμβάνεται και το ακόλουθο απόσπασμα: « Only “Bosses” and “Experts” meetings came to be held on a monthly basis » (« Μόνο οι συναντήσεις “ διευθυντών ” και “ εμπειρογνομόνων ” διεξάγονταν σε μηνιαία βάση »). Ορθώς, λοιπόν, η Επιτροπή συνήγαγε από την απάντηση αυτή, καθώς και από την ταυτότητα φύσεως και αντικειμένου των συναντήσεων, ότι αυτές εντάσσονταν σε σύστημα περιοδικών συναντήσεων.
- 122 Εξ άλλου, τα επιχειρήματα τα οποία επικαλείται η προσφεύγουσα για να αποδείξει ότι η συμμετοχή της στις συναντήσεις δεν μπορούσε να θεωρείται επίμεμπτη δεν μπορούν να γίνουν δεκτά.
- 123 Ειδικότερα, η προσφεύγουσα δεν μπορεί να ισχυρίζεται ότι, όντας παραγωγός μικρού μεγέθους, δεν μπορούσε να παραμείνει εκτός συναντήσεων· μπορούσε, ασφαλώς, να τις καταγγείλει στην Επιτροπή και να της ζητήσει να διατάξει να παύσουν.

- 124 Ούτε μπορεί να δικαιολογήσει τη συμμετοχή της προσφεύγουσας στις συναντήσεις η στρατηγική της που συνίστατο στο να εγκαταλείψει τα βασικά προϊόντα για να στραφεί προς τα ειδικά προϊόντα ή η συνακόλουθη αντίθεση συμφερόντων μεταξύ αυτής και των άλλων παραγωγών, δεδομένου ότι οι συζητήσεις οι σχετικές με τον καθορισμό επιδιωκομένου όγκου πωλήσεων αφορούσαν όχι μόνο τα βασικά προϊόντα, αλλά και τα ειδικά προϊόντα. Συγκεκριμένα, η προσφεύγουσα, στο δικόγραφο της προσφυγής της, ανέφερε ότι το σύνολο των πωλήσεων της πολυπροπυλενίου, συμπεριλαμβανομένων όλων των ποιοτήτων, ανήλθε, για το 1983, σε 64 349 τόννους για τη Γερμανία, το Βέλγιο, τη Γαλλία, τη Μεγάλη Βρετανία, την Ιταλία και το Λουξεμβούργο, τα μόνα κράτη της Δυτικής Ευρώπης στα οποία είχε σημαντικές πωλήσεις πολυπροπυλενίου, μεταξύ των οποίων μόνο το 45 % αφορούσε τα βασικά προϊόντα. Η περιεχόμενη σε διάφορα έγγραφα ποσόστωση, η οποία δόθηκε στην προσφεύγουσα για το ίδιο αυτό έτος, κυμαινόταν μεταξύ 65 000 τόννων σε μια αγορά εκτιμώμενη σε 1 470 χιλιοτόννους (πρόταση της Saga, γ. αιτ. παράρτ. 81) και 77 910 τόννων (5,3 % της ίδιας αγοράς, πρόταση των Γερμανών παραγωγών, γ. αιτ. παράρτ. 83). Κατά συνέπεια, οι συζητήσεις περί του όγκου πωλήσεων αφορούσαν τόσο τα ειδικά προϊόντα όσο και τα βασικά προϊόντα.
- 125 Όσο για την παραπληροφόρηση και τον αυτοπεριορισμό των εκφράσεων, τον οποίο εφάρμοσε η προσφεύγουσα κατά τις συναντήσεις και ο οποίος αποδεικνύει ότι η Hüls δεν εμπορόνταν από αντίθετο προς τον ανταγωνισμό πνεύμα, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, άπαξ δεν αμφισβητείται ότι η προσφεύγουσα έλαβε μέρος στις συναντήσεις αυτές και έχει αποδειχθεί ότι αυτές αποσκοπούσαν ιδίως στον καθορισμό επιδιωκομένων τιμών και επιδιωκομένου όγκου πωλήσεων, η προσφεύγουσα έδωσε στους ανταγωνιστές της — τουλάχιστον — την εντύπωση ότι συμμετείχε σ' αυτές για τους ίδιους λόγους για τους οποίους μετείχαν και αυτοί.
- 126 Υπ' αυτές τις συνθήκες, στην προσφεύγουσα εναπόκειται να παράσχει αποχρώσες ενδείξεις που να αποδεικνύουν ότι η συμμετοχή της στις συναντήσεις εστερείτο οποιουδήποτε πνεύματος αντιβαίνοντος προς τον ανταγωνισμό· προς τούτο, πρέπει να αποδείξει ότι είχε δηλώσει στους ανταγωνιστές της ότι συμμετείχε στις συναντήσεις αυτές για λόγους διαφορετικούς από τους δικούς τους.
- 127 Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ότι τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας περί της συμπεριφοράς της στην αγορά — με τα οποία επιχειρεί να αποδείξει ότι μοναδικός σκοπός της συμμετοχής της στις συναντήσεις ήταν να μπορεί να λαμβάνει πληροφορίες — δεν συνιστούν ενδείξεις ικανές να αποδείξουν ότι αυτή ήταν απηλλαγμένη

οποιοδήποτε πνεύματος αντιβαίνοντος προς τον ανταγωνισμό, εφόσον τα στοιχεία αυτά δεν αποδεικνύουν ότι η προσφεύγουσα είχε δηλώσει στους ανταγωνιστές της ότι η συμπεριφορά της στην αγορά θα ήταν ανεξάρτητη του περιεχομένου των συναντήσεων. Ακόμη και αν υποθεθεί ότι οι ανταγωνιστές της το γνώριζαν, το γεγονός και μόνον ότι επιδίωκε να λάβει από αυτούς στοιχεία που ένας ανεξάρτητος επιχειρηματίας διαφυλάσσει αυστηρώς ως επιχειρηματικό απόρρητο αρκεί για να καταδείξει ότι αυτή εμφορούνταν από πνεύμα αντίθετο προς τον ανταγωνισμό.

128 Τέλος, και αν ακόμη υποθεθεί αποδεδειγμένη η ύπαρξη κρατικών ενισχύσεων, η οποία νόθευσε τον ανταγωνισμό, οι ενισχύσεις αυτές δεν αρκούν για να δικαιολογήσουν τη συμμετοχή επιχειρήσεων σε συναντήσεις που αποσκοπούσαν ιδίως στον καθορισμό επιδιωκομένων τιμών και επιδιωκομένου όγκου πωλήσεων. Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ότι, αντί να συμμετέχει στις συναντήσεις, η προσφεύγουσα θα μπορούσε να καλέσει την Επιτροπή, όταν τα γεγονότα ήσαν υπό εξέλιξη, να ασκήσει τις αρμοδιότητές της δυνάμει του άρθρου 93 της Συνθήκης ΕΟΚ, πράγμα που δεν ισχυρίζεται ότι έπραξε.

129 Από τις προεκτεθείσες σκέψεις προκύπτει ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον ότι η προσφεύγουσα συμμετείχε τακτικά στις περιοδικές συναντήσεις των παραγωγών πολυπροπυλενίου από τα τέλη του 1978 ή τις αρχές του 1979 μέχρι τον Σεπτέμβριο του 1983, ότι οι συναντήσεις αυτές είχαν ως αντικείμενο ιδίως τον καθορισμό επιδιωκομένων τιμών και επιδιωκομένου όγκου πωλήσεων και ότι εντάσσονταν στο πλαίσιο ενός συστήματος.

Β' — Οι πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών

α') Η προσβαλλόμενη πράξη

130 Κατά την Απόφαση (αιτιολογικές σκέψεις 28 έως 51), τέθηκε σε εφαρμογή ένα σύστημα καθορισμού επιδιωκομένων τιμών μέσω των πρωτοβουλιών καθορισμού τιμών, από τις οποίες κατέστη δυνατόν να εντολιστούν έξι: η πρώτη διήρκεσε από τον Ιούλιο μέχρι τον Δεκέμβριο του 1979, η δεύτερη από τον Ιανουάριο μέχρι τον Μάιο του 1981, η τρίτη από τον Αύγουστο μέχρι τον Δεκέμβριο του 1981, η τετάρτη από τον Ιούνιο μέχρι τον Ιούλιο του 1982, η πέμπτη από τον Σεπτέμβριο μέχρι τον Νοέμβριο του 1982 και η έκτη από τον Ιούλιο μέχρι τον Νοέμβριο του 1983.

- 131 Σχετικά με την πρώτη από αυτές τις πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών, η Επιτροπή παρατηρεί (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 29) ότι δεν διαθέτει κανένα συγκεκριμένο στοιχείο σχετικά με τις συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν ή τις πρωτοβουλίες που προβλέφθηκαν κατά το πρώτο ήμισυ του 1979. Από τα πρακτικά μιας συνάντησεως που πραγματοποιήθηκε στις 26 και τις 27 Σεπτεμβρίου 1979 προκύπτει, ωστόσο, ότι είχε αναληφθεί μια πρωτοβουλία καθορισμού της τιμής, για την ποιότητα raffia, των 1,90 γερμανικών μάρκων ανά χιλιόγραμμο (DM/kg), που θα εφαρμοζόταν από την 1η Ιουλίου, και των 2,05 DM/kg, που θα εφαρμοζόταν από την 1η Σεπτεμβρίου. Η Επιτροπή είχε στην κατοχή της οδηγίες τιμών ορισμένων παραγωγών, μεταξύ των οποίων δεν περιλαμβάνεται η προσφεύγουσα, από τις οποίες προκύπτει ότι οι παραγωγοί αυτοί είχαν δώσει εντολή στα γραφεία πωλήσεών τους να χρεώνουν αυτές τις τιμές — ή το ισόποσό τους στο εθνικό νόμισμα — από την 1η Σεπτεμβρίου· αυτή η εντολή δόθηκε, από τους περισσότερους παραγωγούς, πριν την αναγγελία της προβλεφθείσας ανόδου των τιμών στον εξειδικευμένο Τύπο (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 30).
- 132 Λόγω όμως των δυσχερειών στις οποίες προσέκρουε η άνοδος των τιμών, οι παραγωγοί αποφάσισαν, κατά τη συνάντηση της 26ης και 27ης Σεπτεμβρίου 1979, να αναβάλουν την ημερομηνία που είχαν προβλέψει για την επίτευξη του στόχου κατά αρκετούς μήνες, ήτοι για την 1η Δεκεμβρίου 1979· το νέο σχέδιο ήταν να « διατηρηθούν » καθ' όλο τον Οκτώβριο τα επίπεδα τιμών που είχαν ήδη επιτευχθεί, με το ενδεχόμενο μιας ενδιάμεσης αυξήσεως τον Νοέμβριο σε 1,90 ή 1,95 DM/kg (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 31, πρώτο και δεύτερο εδάφιο).
- 133 Όσον αφορά τη δεύτερη πρωτοβουλία καθορισμού τιμών, μολονότι αναγνωρίζεται στην Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 32) ότι δεν ανευρέθηκε κανένα πρακτικό των συναντήσεων που πραγματοποιήθηκαν το 1980, βεβαιώνεται ότι οι παραγωγοί συναντήθηκαν τουλάχιστον επτά φορές κατά τη διάρκεια του έτους εκείνου (σχετική αναφορά γίνεται στον πίνακα 3 της Αποφάσεως). Κατά τις αρχές του έτους, ο εξειδικευμένος Τύπος ανήγγειλε ότι οι παραγωγοί έβλεπαν ευμενώς μια έντονη άνοδο των τιμών κατά το 1980. Παρ' όλ' αυτά, σημειώθηκε ουσιαδής μείωση των τιμών της αγοράς, οι οποίες υποχώρησαν στο επίπεδο του 1,20 DM/kg ή ακόμα χαμηλότερα, πριν σταθεροποιηθούν, περί τον Σεπτέμβριο. Όπως προκύπτει από τις οδηγίες καθορισμού τιμών τις οποίες απέστειλαν ορισμένοι παραγωγοί (η DSM, η Hoechst, η Linz, η Monte, η Saga και η ICI), για να ανορθωθούν οι τιμές στο πρότερο επίπεδό τους, καθορίστηκαν στόχοι για τον Δεκέμβριο 1980-Ιανουάριο 1981 με βάση το 1,50 DM/kg για τη raffia, το 1,70 DM/kg για τα ομοπολυμερή και το 1,95 έως 2,00 DM/kg για τα συμπολυμερή. Σε εσωτερικό έγγραφο της Solvay περιλαμβανόταν πίνακας, όπου συγκρίνονταν οι « επιτευχθείσες τιμές » του Οκτωβρίου και του Νοεμβρίου του 1980 προς τις « τιμές καταλόγου » του Ιανουαρίου του 1981, οι οποίες ορίζονταν στα 1,50/1,70/2,00 DM/kg αντιστοίχως. Αρχικώς είχε προβλεφθεί να εφαρμοστούν οι τιμές αυτές από την 1η Δεκεμβρίου 1980 — έγινε σχετικώς μια συνάντηση στη Ζυρίχη από τις 13 ως τις 15 Οκτωβρίου — αλλά η πρωτοβουλία αυτή αναβλήθηκε για την 1η Ιανουαρίου 1981.

- 134 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 33) επισημαίνει, στη συνέχεια, ότι η Hüls μετέσχε σε μία από τις δύο συναντήσεις του Ιανουαρίου του 1981, κατά τις οποίες κρίθηκε αναγκαία η αύξηση των τιμών, η οποία είχε καθοριστεί τον Δεκέμβριο 1980 για την 1η Φεβρουαρίου 1981, με βάση το 1,75 DM/kg για τη raffia, σε δύο στάδια: ο στόχος θα παρέμενε στο 1,75 DM/kg για τον Φεβρουάριο, ενώ από την 1η Μαρτίου θα εισαγόταν ο στόχος των 2,00 DM/kg «χωρίς εξαίρεση». Καταρτίστηκε πίνακας των τιμών-στόχων για τις έξι κυριότερες ποιότητες πολυπροπυλενίου σε έξι εθνικά νομίσματα και προβλέφθηκε ότι θα ετίθετο σε εφαρμογή την 1η Φεβρουαρίου και την 1η Μαρτίου 1981.
- 135 Σύμφωνα με την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 34), το σχέδιο κατά το οποίο οι τιμές θα ανέβαιναν στα 2,00 DM/kg την 1η Μαρτίου φαίνεται, ωστόσο, ότι δεν είχε επιτύχια. Οι παραγωγοί μετέβαλαν τις προσδοκίες τους, ελπίζοντας να επιτύχουν την τιμή του 1,75 DM/kg τον Μάρτιο. Στις 25 Μαρτίου 1981 πραγματοποιήθηκε στο Άμστερνταμ συνάντηση των «εμπειρογνομόνων», της οποίας δεν ανευρέθησαν πρακτικά· αμέσως μετά, όμως, η BASF, η DSM, η ICI, η Monte και η Shell — τουλάχιστον — έδωσαν οδηγίες οι επιδιωκόμενες τιμές (ή τιμές «καταλόγου») να φθάσουν, από την 1η Μαΐου, στο επίπεδο των 2,15 DM/kg για τη raffia. Η Hoechst έδωσε ταυτόσημες οδηγίες για την 1η Μαΐου, με καθυστέρηση τεσσάρων εβδομάδων σε σχέση με τις άλλες εταιρίες. Ορισμένοι παραγωγοί άφησαν στα γραφεία πωλήσεών τους κάποια περιθώρια χειρισμών, επιτρέποντάς τους να εφαρμόζουν «κατώτατες» τιμές ή «απολύτως κατώτατα όρια τιμών», κατά τι χαμηλότερα από τους συμφωνηθέντες στόχους. Κατά τους πρώτους μήνες του 1981, υπήρξε αισθητή αύξηση των τιμών· παρά το γεγονός, όμως, ότι η αύξηση της 1ης Μαΐου υποστηρίχθηκε έντονα από τους παραγωγούς, δεν συνεχίστηκε με τον ίδιο ρυθμό. Περί τα μέσα του έτους, οι παραγωγοί αντιμετώπισαν το ενδεχόμενο είτε να σταθεροποιήσουν τις τιμές, είτε ακόμη και να τις μειώσουν κάπως, δεδομένου ότι είχε σημειωθεί κάμψη της ζήτησεως κατά τη διάρκεια του θέρους.
- 136 Όσον αφορά την τρίτη πρωτοβουλία καθορισμού τιμών, η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 35) βεβαιώνει ότι, τον Ιούνιο του 1981, η Shell και η ICI είχαν ήδη προβλέψει μια νέα πρωτοβουλία καθορισμού τιμών για τον Σεπτέμβριο/Οκτώβριο 1981, ενώ η αύξηση των τιμών του πρώτου τριμήνου είχε σημειώσει επιβράδυνση. Στις 15 Ιουνίου 1981 συναντήθηκαν η Shell, η ICI και η Monte, προκειμένου να συζητήσουν σχετικά με τις μεθόδους που θα ακολουθούσαν για να αυξηθούν οι τιμές στην αγορά. Μερικές ημέρες μετά τη συνάντηση αυτή, η ICI και η Shell έδωσαν στα γραφεία πωλήσεών τους την οδηγία να προετοιμάσουν την αγορά για μια σημαντική αύξηση τον Σεπτέμβριο, με βάση τη νέα τιμή των 2,30 DM/kg για τη raffia. Η Solvay υπενθύμισε επίσης στο γραφείο πωλήσεών της για τη Μπενελούξ, στις 17 Ιουλίου 1981, ότι ήταν ανάγκη να γνωστοποιήσει στους πελάτες ότι την 1η Σεπτεμβρίου θα επερχόταν σημαντική αύξηση, το ακριβές ύψος της οποίας θα καθοριζόταν κατά την τελευταία εβδομάδα του Ιουλίου, ενώ είχε προβλεφθεί συνάντηση εμπειρογνομόνων για τις 28

Ιουλίου 1981. Το αρχικό σχέδιο με βάση την τιμή 2,30 DM/kg για τον Σεπτέμβριο του 1981 αναθεωρήθηκε πιθανότατα κατά τη συνάντηση αυτή· η τιμή για τον Αύγουστο μειώθηκε στα 2,00 DM/kg για τη raffia. Η τιμή για τον Σεπτέμβριο επρόκειτο να είναι 2,20 DM/kg. Σε χειρόγραφο σημείωμα που ανευρέθηκε στην Hercules με ημερομηνία 29 Ιουλίου 1981 (δηλαδή την επομένη της συναντήσεως κατά την οποία η Hercules αναμφιβόλως δεν παρέστη) παρατίθενται οι τιμές αυτές, χαρακτηριζόμενες ως «επίσημες» για τον Αύγουστο και Σεπτέμβριο και γίνεται συγκεκριμένη αναφορά στην πηγή πληροφοριών. Νέες συναντήσεις πραγματοποιήθηκαν στη Γενεύη στις 4 Αυγούστου και στη Βιέννη στις 21 Αυγούστου 1981. Μετά τις συναντήσεις αυτές, οι παραγωγοί απέστειλαν νέες οδηγίες με τις οποίες ο στόχος καθοριζόταν στα 2,30 DM/kg για την 1η Οκτωβρίου. Η BASF, η DSM, η Hoechst, η ICI, η Monte και η Shell έδωσαν περίπου ταυτόσημες οδηγίες για την εφαρμογή των τιμών αυτών τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο.

- 137 Σύμφωνα με την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 36), το νέο σχέδιο προέβλεπε, για τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο του 1981, άνοδο των τιμών, με «τιμή βάσεως» τα 2,20 έως 2,30 DM/kg για τη raffia. Ένα έγγραφο της Shell αναφέρει ότι είχε συζητηθεί ένα περαιτέρω στάδιο αυξήσεως στα 2,50 DM/kg την 1η Νοεμβρίου, το οποίο όμως εγκαταλείφθηκε στη συνέχεια. Από εκθέσεις διαφόρων παραγωγών προκύπτει ότι οι τιμές αυξήθηκαν τον Σεπτέμβριο και ότι η πρωτοβουλία συνεχίστηκε τον Οκτώβριο του 1981, οπότε οι τιμές που επιτεύχθηκαν στην αγορά κυμαίνονταν μεταξύ 2,00 και 2,10 DM/kg για τη raffia. Από σημείωμα της Hercules προκύπτει ότι, τον Δεκέμβριο του 1981, ο στόχος των 2,30 DM/kg αναθεωρήθηκε προς τα κάτω και καθορίστηκε στο πιο ρεαλιστικό επίπεδο των 2,15 DM/kg· στο ίδιο σημείωμα προστίθεται όμως η παρατήρηση ότι, «χάρη στην αποφασιστικότητα όλων, οι τιμές έφθασαν τα 2,05 DM/kg, ποσό δηλαδή που προσέγγισε περισσότερο από κάθε άλλη φορά τις δημοσιευμένες τιμές-στόχους (sic!)». Στα τέλη του 1981, ο εξειδικευμένος Τύπος κατέγραψε στην αγορά του πολυπροπυλενίου τιμές από 1,95 έως 2,10 DM/kg για τη raffia, δηλαδή περίπου 0,20 DM κάτω των τιμών που είχαν θέσει ως στόχο οι παραγωγοί. Όσο για την παραγωγική ικανότητα, χρησιμοποιήθηκε κατά 80%, ποσοστό που κρίθηκε «υγιές».

- 138 Η τέταρτη πρωτοβουλία καθορισμού τιμών του Ιουνίου-Ιουλίου 1982 εντάχθηκε στο πλαίσιο της αποκαταστάσεως της ισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης στην αγορά. Η πρωτοβουλία αυτή αποφασίστηκε κατά τη συνάντηση παραγωγών της 13ης Μαΐου 1982, στην οποία μετέσχε η Hüls και κατά την οποία καταρτίστηκε λεπτομερής πίνακας των επιδιωκόμενων τιμών για την 1η Ιουνίου για διάφορες ποιότητες πολυπροπυλενίου και σε διάφορα εθνικά νομίσματα (2,00 DM/kg για τη raffia) (Απόφαση, αιτιολογικές σκέψεις 37 έως 39, πρώτο εδάφιο).

- 139 Τη συνάντηση της 13ης Μαΐου 1982 επακολούθησαν οδηγίες τιμών προερχόμενες από την ATO, τη BASF, την Hoechst, την Hercules, την Hüls, την ICI, τη Linz, τη Monte και τη Shell, που αντιστοιχούσαν, με κάποιες περιορισμένης σημασίας εξαιρέσεις, προς τις τιμές-στόχους που είχαν καθοριστεί κατά τη συνάντηση (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 39, δεύτερο εδάφιο). Κατά τη συνάντηση της 9ης Ιουνίου 1982, οι παραγωγοί ανακοίνωσαν συγκρατημένες μάλλον αυξήσεις.
- 140 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 40), η προσφεύγουσα μετέσχε επίσης στην πέμπτη πρωτοβουλία καθορισμού τιμών του Σεπτεμβρίου-Νοεμβρίου 1982, η οποία αποφασίστηκε κατά τη συνάντηση της 20ής και 21ης Ιουλίου 1982 και απέβλεπε στην επίτευξη της τιμής των 2,00 DM/kg την 1η Σεπτεμβρίου και των 2,10 DM/kg την 1η Οκτωβρίου, εφόσον ήταν παρούσα στις περισσότερες, αν όχι σε όλες τις συναντήσεις που διεξήχθησαν από τον Ιούλιο μέχρι τον Νοέμβριο 1982 και είχαν ως αντικείμενο την οργάνωση της πρωτοβουλίας και τον έλεγχο της εφαρμογής της (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 45). Κατά τη συνάντηση της 20ής Αυγούστου 1982, η άνοδος που είχε προβλεφθεί για την 1η Σεπτεμβρίου αναβλήθηκε για την 1η Οκτωβρίου, η απόφαση δε αυτή επικυρώθηκε κατά τη συνάντηση της 2ας Σεπτεμβρίου 1982 (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 41).
- 141 Μετά τις συναντήσεις της 20ής Αυγούστου και της 2ας Σεπτεμβρίου 1982, η ATO, η DSM, η Hercules, η Hoechst, η Hüls, η ICI, η Linz, η Monte και η Shell έδωσαν οδηγίες τιμών σύμφωνες προς την τιμή-στόχο που είχε καθοριστεί κατά τις συναντήσεις αυτές (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 43).
- 142 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 44) αναφέρει ότι, κατά τη συνάντηση της 21ης Σεπτεμβρίου 1982, στην οποία συμμετέσχε η προσφεύγουσα, εξετάστηκαν τα μέτρα που ελήφθησαν προς επίτευξη του στόχου που είχε καθοριστεί προηγουμένως, οι δε επιχειρήσεις εξέφρασαν συνολικά την υποστήριξή τους σε μια πρόταση περί αυξήσεως της τιμής στα 2,10 DM/kg για τον Νοέμβριο-Δεκέμβριο 1982. Η αύξηση αυτή επιβεβαιώθηκε κατά τη συνάντηση της 6ης Οκτωβρίου 1982.
- 143 Μετά τη συνάντηση της 6ης Οκτωβρίου 1982, η BASF, η DSM, η Hercules, η Hoechst, η Hüls, η ICI, η Linz, η Monte, η Shell και η Saga έδωσαν οδηγίες τιμών εφαρμόζοντας την αποφασισθείσα αύξηση (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 44, δεύτερο εδάφιο).

- 144 Η προσφεύγουσα — όπως άλλωστε και η ATO, η BASF, η DSM, η Hercules, η Hoechst, η ICI, η Linz, η Monte και η Saga — υπέβαλε στην Επιτροπή οδηγίες καθορισμού τιμών τις οποίες είχε απευθύνει στα κατά τόπους γραφεία πωλήσεών της και οι οποίες όχι μόνο συμπίπτουν μεταξύ τους ως προς τὰ ποσά και το χρονοδιάγραμμα, αλλά συμπίπτουν και με τον πίνακα των τιμών-στόχων που είναι συνημμένος στα πρακτικά της ICI από τη συνάντηση των «εμπειρογνομόνων» της 2ας Σεπτεμβρίου 1982 (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 45, δεύτερο εδάφιο).
- 145 Η συνάντηση του Δεκεμβρίου του 1982 κατέληξε, κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 46, δεύτερο εδάφιο), στη συμφωνία ότι οι τιμές που είχαν προβλεφθεί για τον Νοέμβριο-Δεκέμβριο θα εισάγονταν στα τέλη Ιανουαρίου 1983.
- 146 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 47), τέλος, η προσφεύγουσα μετέσχε στην έκτη πρωτοβουλία καθορισμού τιμών του Ιουλίου-Νοεμβρίου 1983. Συγκεκριμένα, κατά τη συνάντηση της 3ης Μαΐου 1983, συμφωνήθηκε ότι οι παραγωγοί θα προσπαθούσαν να εφαρμόσουν την τιμή-στόχο των 2,00 DM/kg τον Ιούνιο 1983. Κατά τη συνάντηση, όμως, της 20ής Μαΐου 1983, ο ταχθείς προηγουμένως στόχος αναβλήθηκε για τον Σεπτέμβριο, καθορίστηκε δε ενδιάμεσος στόχος για την 1η Ιουλίου (1,85 DM/kg). Στη συνέχεια, κατά τη συνεδρίαση της 1ης Ιουνίου 1983, οι παρόντες παραγωγοί, μεταξύ των οποίων και η DSM, επαναβεβαίωσαν τη σταθερή τους πρόθεση να εφαρμόσουν την αύξηση στο 1,85 DM/kg. Τότε, συμφωνήθηκε ότι η Shell θα λάμβανε την πρωτοβουλία, εκφράζοντάς την δημόσια μέσα από το ECN.
- 147 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 49) επισημαίνει ότι, μετά τη συνάντηση της 20ής Μαΐου 1983, η ICI, η DSM, η BASF, η Hoechst, η Linz, η Shell, η Hercules, η ATO, η Petrofina και η Solvay έδωσαν οδηγίες στα γραφεία πωλήσεών τους να εφαρμόσουν από 1ης Ιουλίου την τιμή του 1,85 DM/kg για τη raffia. Η Απόφαση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, με εξαίρεση την προσφεύγουσα, για την οποία η Επιτροπή δεν βρήκε ίχνη οδηγιών για τον Ιούλιο του 1983, όλοι οι παραγωγοί που είχαν μετάσχει στις συναντήσεις ή είχαν υποσχεθεί στήριξη για τη νέα τιμή-στόχο του 1,85 DM/kg έδωσαν οδηγίες για την εφαρμογή της νέας τιμής.
- 148 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 50) επισημαίνει, εξ άλλου, ότι πραγματοποιήθηκαν και νέες συναντήσεις στις 16 Ιουνίου, 6 και 21 Ιουλίου, 10 και 23 Αυγούστου, καθώς

και στις 5, 15 και 29 Σεπτεμβρίου 1983, στις οποίες έλαβαν μέρος όλοι οι τακτικές συμμετέχοντες. Στα τέλη Ιουλίου και στις αρχές Αυγούστου του 1983, η BASF, η DSM, η Hercules, η Hoechst, η Hüls, η ICI, η Linz, η Solvay, η Monte και η Saga έστειλαν στα διάφορα εθνικά τους γραφεία πωλήσεων οδηγίες εφαρμοστέες την 1η Σεπτεμβρίου, με βάση την τιμή των 2,00 DM/kg για τη raffia· εν τω μεταξύ, ένα εσωτερικό σημείωμα της Shell της 11ης Αυγούστου, που αφορούσε τις τιμές της στο Ηνωμένο Βασίλειο, ανέφερε ότι η θυγατρική της στο Ηνωμένο Βασίλειο προετοιμαζόταν για να «προωθήσει» βασικές τιμές που θα εφαρμόζονταν από την 1η Σεπτεμβρίου, σύμφωνα προς τους στόχους που είχαν καθορίσει οι άλλοι παραγωγοί. Από τα τέλη του μηνός, ωστόσο, η Shell έδωσε οδηγία στο γραφείο πωλήσεών της στο Ηνωμένο Βασίλειο να αναβάλλει την πλήρη αύξηση, έως ότου φτάσουν την επιθυμητή βασική τιμή οι λοιποί παραγωγοί. Η Απόφαση διευκρινίζει ότι, με κάποιες περιορισμένης σημασίας εξαιρέσεις, οι οδηγίες αυτές είναι ταυτόσημες για κάθε ποιότητα και σε κάθε νόμισμα.

149 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 50, τελευταίο εδάφιο), οι οδηγίες που συγκεντρώθηκαν από τους παραγωγούς αποκαλύπτουν ότι αργότερα αποφασίστηκε να συνεχιστεί η πορεία που χαρακτήριζε τον Σεπτέμβριο, με νέες σταδιακές αυξήσεις, που θα είχαν ως βάση την τιμή των 2,10 DM/kg την 1η Οκτωβρίου για τη raffia και μια νέα άνοδο στα 2,25 DM/kg την 1η Νοεμβρίου. Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 51, πρώτο εδάφιο) επισημαίνει ακόμη ότι η BASF, η Hoechst, η Hüls, η ICI, η Linz, η Monte και η Solvay έστειλαν όλες στα γραφεία πωλήσεών τους οδηγίες που καθόριζαν τις ίδιες τιμές για τον Οκτώβριο και τον Νοέμβριο, ενώ η Hercules καθόρισε στην αρχή τιμές ελαφρώς κατώτερες.

150 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 51, τρίτο εδάφιο) επισημαίνει ότι ένα εσωτερικό σημείωμα που βρέθηκε στην ΑΤΟ, με χρονολογία 28 Σεπτεμβρίου 1983, περιέχει πίνακα επιγραφόμενο «Rappel du prix de cota (sic)» («Υπόμνηση της τρέχουσας τιμής»), που δίνει, για διάφορες χώρες, τις τιμές που ίσχυαν τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο για τις τρεις κύριες ποιότητες πολυπροπυλενίου· οι τιμές αυτές ήσαν οι ίδιες με τις τιμές της BASF, της DSM, της Hoechst, της Hüls, της ICI, της Linz, της Monte και της Solvay. Κατά τον έλεγχο που διενεργήθηκε στην ΑΤΟ τον Οκτώβριο του 1983, οι εκπρόσωποι της επιχειρήσεως επιβεβαίωσαν ότι οι τιμές αυτές είχαν κοινοποιηθεί στα γραφεία πωλήσεων.

151 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 105, τέταρτο εδάφιο), όποια και αν ήταν η ημερομηνία της τελευταίας συναντήσεως, η παράβαση διήρκεσε μέχρι τον Νοέμβριο του 1983, εφόσον η συμφωνία εξακολούθησε να παράγει τα αποτελέσματά της τουλάχιστον μέχρι τότε· ο Νοέμβριος ήταν ο τελευταίος μήνας για τον οποίο είναι γνωστό ότι συμφωνήθηκαν τιμές-στόχοι και δόθηκαν οδηγίες για τις τιμές.

- 152 Η Απόφαση καταλήγει (αιτιολογική σκέψη 51, τελευταίο εδάφιο) επισημαίνοντας ότι, κατά τον εξειδικευμένο Τύπο, στα τέλη του 1983, οι τιμές του πολυπροπυλενίου σταθεροποιήθηκαν· η τιμή της raffia στην αγορά έφτανε τα 2,08 DM έως 2,15 DM/kg (έναντι του ορισθέντος στόχου των 2,25 DM/kg).
- 153 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 77, πρώτο εδάφιο) επισημαίνει ακόμη ότι ορισμένοι παραγωγοί δεν παρέδωσαν στην Επιτροπή πλήρη σειρά οδηγιών για τον καθορισμό τιμών από το 1979 και εντεύθεν, όπως τους είχε ζητηθεί. Έτσι, όσον αφορά την Hüls, τα συγκεντρωθέντα έγγραφα αφορούσαν μόνο το 1982 και το 1983.

β') Τα επιχειρήματα των διαδίκων

- 154 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι, κατά τη διοικητική διαδικασία, η Επιτροπή δεν διατύπωσε καμία αιτίαση περί συμμετοχής της Hüls σε πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών προ του Μαΐου του 1982. Παρ' όλον ότι οι συνήμμενοι στην Απόφαση πίνακες 7A έως 7Z δεν μνημονεύουν οδηγίες της προσφεύγουσας περί καθορισμού τιμών, το σκεπτικό της αποφάσεως την αναμειγνύει σε όλες τις οδηγίες καθορισμού τιμών. Αυτή η κατηγορία είναι απαράδεκτη από άποψη τόσο διαδικασίας όσο και ουσίας.
- 155 Η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι, κατά την ερευνώμενη χρονική περίοδο, που εκτείνεται από τα μέσα του 1977 μέχρι τον Νοέμβριο του 1983, ήτοι επί 77 μήνες, η Επιτροπή ομαδοποίησε τις περιόδους παραβάσεως των κανόνων ανταγωνισμού περί των τιμών σε έξι πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών, οι οποίες καταλάμβαναν μερικούς μήνες. Κατά την προσφεύγουσα, αυτό σημαίνει ότι, για τα τμήματα της ερευνημένης περιόδου τα οποία δεν καλύπτονται από πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών, ήτοι για 51 μήνες, δεν υπάρχει καμία απόδειξη περί υπάρξεως συμπράξεως ως προς τις τιμές-στόχους.
- 156 Προσθέτει, σχετικώς, ότι δεν μπορεί να γίνει δεκτή η άποψη της Επιτροπής ότι οι οδηγίες καθορισμού τιμών που αφορούν συγκεκριμένες περιόδους πρέπει να χρησιμοποιηθούν ως ενδείξεις για το ότι κάποια τιμολογιακή σύμπραξη λειτούργησε και επί κάποιες άλλες περιόδους.

- 157 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, κατά τις συναντήσεις, ούτε ανέλαβε δεσμεύσεις ούτε αισθάνθηκε καθ' οιονδήποτε τρόπο δεσμευόμενη. Το συμπέρασμα αυτό προκύπτει από την έκδηλη διάσταση μεταξύ των τιμών-στόχων και των τιμών που πράγματι εφάρμοζε στην αγορά η προσφεύγουσα, καθώς και από τις δηλώσεις που γίνονταν κατά τις συναντήσεις, οι οποίες δείχνουν, αφενός μεν, ότι επικρατούσε μεταξύ όλων των συμμετεχόντων η κοινή βούληση να μη θιγεί η ελευθερία λήψεως αποφάσεως εκάστου, αφετέρου δε, ότι όλοι οι συμμετέχοντες γνώριζαν ότι η πραγματική συμπεριφορά των επιχειρήσεων δεν θα συνέπιπτε με τις τιμές-στόχους που συζητούνταν κατά τις συναντήσεις. Η συμπεριφορά των επιχειρήσεων στην αγορά δείχνει ότι ο ανταγωνισμός λειτουργούσε μέσω των τιμών και αντικατοπτριζόταν στις σημαντικές μετακινήσεις πελατών από τον ένα παραγωγό στον άλλον. Επαναλαμβάνει, εξ άλλου, ότι, όπως και οι άλλοι συμμετέχοντες, έτσι η Hüls εφάρμοζε κατά τις συναντήσεις ένα συνδυασμό αυτοπεριορισμού των εκφράσεων και ενσυνείδητης παραπληροφόρησης.
- 158 Διατείνεται ακόμη ότι η Επιτροπή παρέλειψε να εξετάσει τη συμπεριφορά της στην αγορά και να διερωτηθεί αν η συμπεριφορά αυτή είχε περιοριστικό του ανταγωνισμού χαρακτήρα ή αν μπορούσε να εξηγηθεί διαφορετικά και όχι μόνο με την υπόθεση της προηγούμενης διαβουλεύσεως (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Μαρτίου 1984, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 29/83 και 30/83, *Compagnie royale asturienne des mines και Rheinzink κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1984, σ. 1679, σκέψη 16). Έτσι, η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι η συμπεριφορά της προσφεύγουσας στην αγορά ήταν σύμφωνη με τις αποφάσεις που ελαμβάνοντο κατά τις συναντήσεις παραγωγών.
- 159 Εξ άλλου, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι οι οδηγίες της περί καθορισμού τιμών ήσαν καθαρά εσωτερικής χρήσεως, στερούμενες οποιουδήποτε αναγκαστικού χαρακτήρα, οι οποίες απευθύνονταν στα γραφεία πωλήσεών της. Αυτά τα τελευταία απευθύνονταν, στην πραγματικότητα, στην αγορά με τις τιμές που νόμιζαν ότι μπορούσαν να εφαρμόσουν. Η οικονομετρική πραγματογνωμοσύνη του καθηγητή Albach, του Πανεπιστημίου της Βόννης, και η ανάλυση την οποία διενήργησε το ανεξάρτητο γραφείο ορκωτών λογιστών σχετικά με τις καθαρές τιμές πώλησεως (μετά την αφαίρεση των τυχόν εκπτώσεων), τις οποίες εφάρμοσαν οι παραγωγοί κατά την περίοδο αναφοράς (στο εξής: πόρισμα *Coopers & Lybrand*), δείχνουν ότι οι τιμές αυτές ουδέποτε ήσαν οι ίδιες με τις τιμές-στόχους και ότι δεν επηρεάζονταν ούτε μπορούσαν να επηρεαστούν από αυτές.
- 160 Κατά την προσφεύγουσα, από τις πραγματογνωμοσύνες αυτές προκύπτει ότι δεν υπήρξε καν παράλληλη συμπεριφορά στην αγορά. Οι πραγματογνωμοσύνες αυτές απο-

δεικνύουν, αντιθέτως, ότι οι επιχειρήσεις ακολούθησαν πάντοτε μια αυτόνομη τιμολογιακή πολιτική στην αγορά. Έτσι δεν κατέστη δυνατόν να διαπιστωθούν στην αγορά τα αποτελέσματα ενδεχομένων συμφωνιών. Κατά το μέτρο όμως που κατεγράφησαν ενίοτε κάποιες συμπτώσεις στην αγορά, αυτές εξηγούνται αποκλειστικά από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αυτής της αγοράς και από το στενό πλαίσιο των τιμών τις οποίες η εν λόγω αγορά επέτρεπε. Ο εξοντωτικός ανταγωνισμός ανάγκαζε συχνά τις επιχειρήσεις, για να μη χάσουν πελάτες, να ευθυγραμμίζονται με τις τιμές των ανταγωνιστών τους, όσο χαμηλές κι αν ήσαν. Βάσει τέτοιων συμπτώσεων τιμών, δεν μπορεί να συναχθεί ότι υπήρχε οποιαδήποτε αιτιώδης συνάφεια μεταξύ των τιμών της αγοράς και των τιμών-στόχων που συζητούνταν κατά τις συναντήσεις· οι συμπτώσεις αυτές είχαν τη φυσική τους εξήγηση, που δεν τις έφερνε σε αντίθεση προς τους κανόνες του ανταγωνισμού.

- 161 Η προσφεύγουσα, τέλος, διευκρινίζει ότι, προσκομίζοντας τις εν λόγω πραγματογνωμοσύνες, έπραξε παραπάνω απ' ό,τι υπεχρεούτο, δεδομένου ότι η Επιτροπή είναι εκείνη που φέρει το βάρος να αποδείξει, με οικονομικές αναλύσεις, ότι η φερόμενη σύμπραξη επηρέασε την αγορά.
- 162 Η Επιτροπή, από την πλευρά της, εκθέτει ότι τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία διαθέτει συνιστούν άμεση απόδειξη της υπάρξεως συμπράξεων επί των τιμών για τις περιόδους τις οποίες αφορούν. Όσον αφορά τις άλλες περιόδους, συνιστούν ένδειξη, η οποία, συνδυαζόμενη και προς άλλες ενδείξεις, μπορεί επίσης να αποδείξει εμμέσως την ύπαρξη συμπράξεων. Δεδομένου ότι επαφές μεταξύ παραγωγών πραγματοποιούνταν καθ' όλη την καλυπτόμενη από την Απόφαση περίοδο — όπως ανέφερε και η ICI με την απάντησή της στην αίτηση παροχής πληροφοριών (γ. αιτ. παράρτ. 8) — και ότι σκοπός των επαφών αυτών ήταν ιδίως η ύψωση των τιμών, η Επιτροπή θεωρεί αποδεδειγμένη την ύπαρξη συμπράξεως επί των τιμών, των οποίων η ακρίβεια και ο αναγκαστικός χαρακτήρας εποίκιλλαν καθ' όλη την περίοδο.
- 163 Η Επιτροπή δηλώνει ότι διαθέτει άμεσες αποδείξεις για τη συμμετοχή της προσφεύγουσας σε μια συνάντηση του Ιανουαρίου του 1981 (γ. αιτ. παράρτ. 17), καθώς και για τη συμμετοχή της στις πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών από τον Μάιο του 1982 και εντεύθεν (παράρτ. Η, επιστολή της 29ης Μαρτίου 1985). Για τις προηγούμενες περιόδους, η Επιτροπή διαθέτει απλές ενδείξεις (δεδομένου ότι δεν διατίθενται οι οδηγίες της Hüls περί καθορισμού τιμών για τις χρονικές αυτές περιόδους)· αυτές όμως οι ενδείξεις, αν συνδυαστούν με τις άμεσες αποδείξεις των προαναφερθεισών πρωτοβουλιών, δικαιολογούν το συμπέρασμα ότι συνολικώς η Hüls συμμετέσχε στη σύμπραξη, και συγκεκριμένα από κάποιο μη προσδιοριζόμενο χρονικό σημείο μεταξύ

1977 και 1979 μέχρι τον Νοέμβριο του 1983 τουλάχιστον. Η Επιτροπή αναγνωρίζει, πάντως, ότι οι συμπράξεις επί των τιμών δεν επετύγχαναν πάντοτε τον στόχο τους.

164 Σχετικά με τις πραγματογνωμοσύνες του καθηγητή Albach, επισημαίνει ότι οι δυνατότητες τις οποίες παρέχει επί του παρόντος η οικονομική επιστήμη δεν επιτρέπουν να υπολογιστούν ή να εικασθούν οι προκύπτουσες από τον ανταγωνισμό τιμές (ο υπολογισμός της τιμής ισορροπίας μπορεί να γίνει για διδακτικούς σκοπούς στο πλαίσιο των πανεπιστημιακών σπουδών, δεν μπορεί όμως να χρησιμοποιηθεί ως αποδεικτικό στοιχείο στο πλαίσιο μιας διαφοράς). Οι πραγματογνωμοσύνες αυτές, άλλωστε, πάσχουν, διότι αφορούν αποκλειστικά τη γερμανική αγορά και χρησιμοποιούν, χάριν συγκρίσεως, έναν υπολογισμό της τιμής κόστους του πολυπροπυλενίου που δεν έχει καμμία αξία, ιδίως διότι είναι αδύνατο να κατανεμηθούν ορθώς οι γενικές δαπάνες των οικείων επιχειρήσεων μεταξύ του πολυπροπυλενίου και των λοιπών προϊόντων τους.

165 Με το υπόμνημα ανταπαντήσεως, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι, με την Απόφασή της (αιτιολογικές σκέψεις 88 έως 94), έδωσε πλήρη στοιχεία για τα αποτελέσματα της συμπράξεως στην αγορά. Προσθέτει ότι οι ίδιες οι επιχειρήσεις, απορρίπτοντας την πρόταση περί τερματισμού των συναντήσεων, την οποία είχε υποβάλει η Solvay κατά τη συνάντηση της 13ης Μαΐου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 24), θεώρησαν τα αποτελέσματα της συμπράξεως θετικά. Αυτή ήταν η γνώμη και της ICI τον Δεκέμβριο του 1982, όπως ανέφερε σε εσωτερικό της σημείωμα (γ. αιτ. παράρτ. 35).

γ') Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου

166 Το Πρωτοδικείο επισημαίνει, προκαταρκτικώς, ότι οι αιτιάσεις που γίνονται δεκτές στην Απόφαση εις βάρος της προσφεύγουσας όσον αφορά τη συμμετοχή της στις πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών του Ιουλίου-Δεκεμβρίου 1979, του Ιανουαρίου-Μαΐου 1981 και του Αυγούστου-Δεκεμβρίου 1981 δεν συνιστούν αιτιάσεις νέες σε σχέση προς τις ανακοινώσεις των αιτιάσεων που απευθύνθηκαν στην προσφεύγουσα. Συγκεκριμένα, η γενική ανακοίνωση των αιτιάσεων αναφέρει, στην παράγραφο 41, ότι η προσφεύγουσα παρίστατο τακτικά στις συναντήσεις παραγωγών πολυπροπυλενίου, οι οποίες, σύμφωνα με τις παραγράφους 39 και 40, είχαν αρχίσει στα τέλη του 1978 και αφορούσαν, κατά την παράγραφο 50, τον καθορισμό τιμών-στόχων. Προσάπτεται, έτσι, στην προσφεύγουσα ότι συμμετέσχε στις έξι πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών, οι οποίες διαπιστώνονται με την Απόφαση, συμμετέχοντας σε συναντήσεις κατά τις οποίες οι πρωτοβουλίες αυτές αποφασίζονταν, οργανώνονταν και ελέγχονταν.

167 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι τα πρακτικά των περιοδικών συναντήσεων των παραγωγών πολυπροπυλενίου δείχνουν ότι οι παραγωγοί που μετέσχαν στις συναντήσεις αυτές συνομολόγησαν όντως τις συμφωνίες καθορισμού τιμών που μνημονεύονται στην Απόφαση. Ειδικότερα, στα πρακτικά της συνάντησεως της 13ης Μαΐου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 24), αναφέρονται τα εξής:

« Everyone felt that there was a very good opportunity to get a price rise through before the holidays + after some debate settled on DM 2.00 from 1st June (UK 14th June). Individual country figures are shown in the attached table ».

[« Όλοι συμφώνησαν στην άποψη ότι υπήρχε μια πολύ καλή ευκαιρία να προωθηθεί η άνοδος των τιμών πριν από τις διακοπές και, κατόπιν συζητήσεως, κατέληξαν στα 2,00 DM από την 1η Ιουνίου (14 Ιουνίου για το Ηνωμένο Βασίλειο). Στον συνημμένο πίνακα εμφανίζονται οι αριθμοί για τις κατ' ιδίαν χώρες »].

168 Επομένως, άπαξ αποδείχθηκε επαρκώς κατά νόμον ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στις συναντήσεις αυτές, αυτή δεν μπορεί να ισχυρίζεται ότι δεν συντάχθηκε με τις πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών που αποφασίζονταν, οργανώνονταν και ελέγχονταν σ' αυτές, χωρίς να παρέχει ενδείξεις προς στήριξη αυτού του ισχυρισμού. Ελλείψει τέτοιων ενδείξεων, πράγματι, δεν υπάρχει κανένας λόγος να θεωρηθεί ότι η προσφεύγουσα, κατ' αντίθεση προς τους λοιπούς μετέχοντες στις συναντήσεις, δεν συντάχθηκε με αυτές τις πρωτοβουλίες.

169 Συναφώς, η προσφεύγουσα, για να αποδείξει ότι δεν συντάχθηκε με τις πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών που συνομολογούντο κατά τις περιοδικές συναντήσεις των παραγωγών πολυπροπυλενίου, ισχυρίστηκε ότι ουδόλως ελάμβανε υπόψη τα αποτελέσματα των συναντήσεων για να καθορίσει την τιμολογιακή της συμπεριφορά στην αγορά, όπως δείχνει η επιθετική τιμολογιακή της πολιτική στην αγορά, την οποία μαρτυρεί τόσο το πόρισμα Coopers & Lybrand όσο και η οικονομετρική μελέτη του καθηγητή Albach. Προσθέτει ότι ο καθαρά εσωτερικός και μη αναγκαστικός χαρακτήρας των οδηγιών της περί καθορισμού τιμών επιβεβαιώνει ότι δεν έλαβε υπόψη τα αποτελέσματα των συναντήσεων, τα οποία, επομένως, δεν είχαν καμμία επίδραση στην αγορά.

- 170 Η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή ως ένδειξη επιρρωννύουσα τον ισχυρισμό της προσφεύγουσας ότι δεν συντάχθηκε με τις συμφωνηθείσες πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών. Συγκεκριμένα, πρέπει να παρατηρηθεί ότι η επιχειρηματολογία αυτή, και αν ακόμη έβρισκε πραγματικό έρεισμα, δεν θα ήταν ικανή να αναιρέσει το γεγονός της συμμετοχής της προσφεύγουσας στον καθορισμό επιδιωκόμενων τιμών κατά τις συναντήσεις, αλλά θα μπορούσε, το πολύ, να αποδείξει ότι η προσφεύγουσα δεν έθεσε σε εφαρμογή τα αποτελέσματα των συναντήσεων αυτών. Η Απόφαση άλλωστε ουδόλως βεβαιώνει ότι η προσφεύγουσα εφάρμοζε τιμές που αντιστοιχούσαν πάντα προς τις επιδιωκόμενες τιμές που συνομολογούνταν κατά τις συναντήσεις· αυτό σημαίνει ότι ούτε η προσβαλλόμενη πράξη στηρίζεται στη διαπίστωση ότι η προσφεύγουσα έθετε τα αποτελέσματα των συναντήσεων σε εφαρμογή, για να αποδείξει τη συμμετοχή της στον καθορισμό αυτών των επιδιωκόμενων τιμών.
- 171 Στο ίδιο πλαίσιο, πρέπει να σημειωθεί ότι η Επιτροπή δεν αποκρούει το πόρισμα Coopers & Lybrand, το οποίο αποδεικνύει ότι δεν υπήρχαν σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ των πράγματι εφαρμοζομένων τιμών και των τιμών-στόχων. Πρέπει όμως να παρατηρηθεί ότι οι αναλύσεις στις οποίες προέβησαν οι ίδιοι οι παραγωγοί κατά τις συναντήσεις της 21ης Σεπτεμβρίου, της 6ης Οκτωβρίου, της 2ας Νοεμβρίου και της 2ας Δεκεμβρίου 1982, σχετικά με την επίδραση των πρωτοβουλιών για τον καθορισμό τιμών επί των τιμών που ίσχυαν στην αγορά, προδίδουν ότι αυτοί έκριναν τα αποτελέσματά τους στο σύνολο θετικά (γ. αιτ. παραρτ. 30 έως 33). Εξ άλλου, τα πρακτικά της συναντήσεως της 13ης Μαΐου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 24), στην οποία συμμετέσχε η Hüls, δείχνουν ότι οι παραγωγοί έκριναν θετικά τα αποτελέσματα των συναντήσεών τους, εφόσον αλέκρουσαν μια πρόταση της Solvay περί τερματισμού των συναντήσεων, θεωρώντας:
- « that it was always better to talk than not and that if supply + demand were so closely in balance we should be taking active steps to move prices up rather than let them find their own level »
- (« ότι είναι πάντα προτιμότερο να συζητούμε παρά να μη συζητούμε και ότι, αν η προσφορά και η ζήτηση βρίσκονται τόσο κοντά στην ισορροπία, πρέπει να λαμβάνουμε ενεργά μέτρα για να ανεβάσουμε τις τιμές, αντί να τις αφήσουμε να βρουν μόνες τους το επίπεδό τους »).
- 172 Εν πάση περιπτώσει, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η εκ μέρους της προσφεύγουσας θέση των αποτελεσμάτων των συναντήσεων σε εφαρμογή ήταν περισσότερο υπαρκτή απ' ό,τι αυτή ισχυρίζεται, τουλάχιστον μετά το 1982, αφότου δηλαδή η Επιτροπή μπόρεσε να προσκομίσει οδηγίες καθορισμού τιμών προερχόμενες από την προσφεύγουσα και συμπίπτουσες με τις επιδιωκόμενες τιμές που καθορίζονταν κατά τις συναντήσεις και με τις οδηγίες που έδιναν άλλοι παραγωγοί.

- 173 Όσον αφορά τον αμιγώς εσωτερικής χρήσεως χαρακτήρα των οδηγιών καθορισμού τιμών της προσφεύγουσας και των τιμών-στόχων που αυτή όρισε, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, και μάλιστα οι οδηγίες είναι εσωτερικές, υπό την έννοια ότι απευθύνονται από την κεντρική έδρα της επιχείρησης στα γραφεία πωλήσεως, απεστέλλονται όμως με σκοπό να εκτελεστούν και, άρα, για να παραγάγουν εξωτερικά αποτελέσματα. Αυτό επιβεβαιώνεται ιδίως από το τηλετύπημα της 20ής Σεπτεμβρίου 1983, που προέρχεται από την κεντρική έδρα της Hüls (επιστολή της 29ης Μαρτίου 1985, παράρτημα Hüls I 14), στο οποίο αναφέρονται τα εξής:

« zu ihrer Information teilen wir ihnen mit, daß unsere Vb' s und Vertretungen über folgende Vestolen-Preiserhöhungen in Kenntnis gesetzt wurden: am 01.11.83 treten folgende Mindestpreise in kraft »

(« προς ενημέρωσή σας, σας γνωστοποιούμε ότι οι ακόλουθες ανατιμήσεις για το vestolen ανακοινώθηκαν στα γραφεία πωλήσεως και αντιπροσωπείας μας: οι ακόλουθες ελάχιστες τιμές θα τεθούν σε ισχύ την 01. 11. 83 »).

Κατά συνέπεια, το επιχείρημα της προσφεύγουσας δεν είναι ικανό να ανατρέψει τη συμμετοχή της στις αλληπάλληλες πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών.

- 174 Πρέπει να προστεθεί ότι καλώς η Επιτροπή συνήγαγε από την απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών (γ. αιτ. παράρτ. 8), όπου αναφέρεται ότι:

« “Target prices” for the basic grade of each principal category of polypropylene as proposed by producers from time to time since 1 January 1979 are set forth in Schedule (...) »

(« Οι κατά καιρούς προταθείσες από τους παραγωγούς “ τιμές-στόχοι ”, από την 1η Ιανουαρίου 1979 και εντεύθεν, για τη βασική ποιότητα καθεμιάς από τις βασικές κατηγορίες πολυπροπυλενίου εκτίθενται στο παράρτημα (...) »),

ότι οι πρωτοβουλίες αυτές εντάσσονταν σε σύστημα καθορισμού επιδιωκομένων τιμών, το οποίο εξακολουθούσε υφιστάμενο ακόμη και όταν οι συζητήσεις μεταξύ παραγωγών δεν κατέληγαν στον καθορισμό συγκεκριμένου στόχου. Γι' αυτό, το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι οι πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών καλύπτουν 26 μόνο από τους 77 μήνες κατά τους οποίους διήρκεσε η παράβαση δεν μπορεί να γίνει δεκτό.

- 175 Το Πρωτοδικείο, τέλος, διαπιστώνει ότι, και μεν η τελευταία συνάντηση παραγωγών για την οποία προσκόμισε αποδείξεις η Επιτροπή είναι η της 29ης Σεπτεμβρίου 1983, παραμένει όμως γεγονός ότι διάφοροι παραγωγοί (η BASF, η Hercules, η Hoechst, η Hüls, η ICI, η Linz, η Monte, η Solvay και η Saga) έστειλαν, μεταξύ 20 Σεπτεμβρίου και 25 Οκτωβρίου 1983, ταυτόσημες οδηγίες τιμών (παράρτ. I, επιστολή της 29ης Μαρτίου 1985) που προορίζονταν να τεθούν σε ισχύ την 1η του ερχομένου Νοεμβρίου· επομένως, ευλόγως έκρινε η Επιτροπή ότι οι συναντήσεις παραγωγών εξακολούθησαν να παράγουν τα αποτελέσματά τους μέχρι τον Νοέμβριο του 1983.
- 176 Πρέπει, εξ άλλου, να παρατηρηθεί ότι, για να θεμελιώσει τις προεκτεθείσες διαπιστώσεις των πραγματικών περιστατικών, η Επιτροπή δεν χρειαζόταν να καταφύγει σε έγγραφα τα οποία δεν είχε μνημονεύσει στις ανακοινώσεις των αιτιάσεων ή τα οποία δεν είχε κοινοποιήσει στην προσφεύγουσα.
- 177 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον ότι η προσφεύγουσα συγκαταλεγόταν μεταξύ των παραγωγών πολυπροπυλενίου μεταξύ των οποίων επήλθε σύμπτωση βουλήσεων σχετικά με τις πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών που μνημονεύονται στην Απόφαση, ότι οι πρωτοβουλίες αυτές εντάσσονταν στο πλαίσιο συστήματος και ότι παρήγαν τα αποτελέσματά τους μέχρι τον Νοέμβριο του 1983.

Γ — Τα μέτρα προς διευκόλυνση της εφαρμογής των πρωτοβουλιών καθορισμού τιμών

α') Η προσβαλλόμενη πράξη

- 178 Η Απόφαση (άρθρο 1, στοιχείο γ', και αιτιολογική σκέψη 27· βλ. επίσης αιτιολογική σκέψη 42) προσάπτει στην προσφεύγουσα ότι συνομολόγησε με τους λοιπούς παραγωγούς διάφορα μέτρα για τη διευκόλυνση της εφαρμογής των τιμών-στόχων· τέτοια μέτρα ήταν οι προσωρινοί περιορισμοί της παραγωγής, οι ανταλλαγές λεπτομερών πληροφοριών σχετικά με τις παραδόσεις, η πραγματοποίηση τοπικών συναντήσεων, από τον Σεπτέμβριο δε του 1982, ένα σύστημα «account management» («λογιστικής διαχειρίσεως») που αποσκοπούσε στην εφαρμογή των ανατιμήσεων σε συγκεκριμένους πελάτες.
- 179 Όσον αφορά το σύστημα του «account management», του οποίου η πιο πρόσφατη και εξελιγμένη μορφή, που ανάγεται στον Δεκέμβριο του 1982, είναι γνωστή ως «account leadership», η προσφεύγουσα, όπως και κάθε παραγωγός, ορίστηκε συντονιστής ή «leader» ενός τουλάχιστον μεγάλου πελάτη, του οποίου ανέλαβε να συντονίζει, με μυστικότητα, τις σχέσεις με τους προμηθευτές του. Κατ' εφαρμογήν του συστήματος αυτού, εντοπίστηκαν πελάτες στο Βέλγιο, την Ιταλία, τη Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, ορίστηκε δε ένας «συντονιστής» για καθένα τους. Τον Δεκέμβριο του 1982, προτάθηκε μια πιο γενικευμένη εκδοχή του συστήματος αυτού και προβλέφθηκε ο ορισμός ενός «οδηγού» («leader»), ο οποίος θα αναλάμβανε να προσανατολίζει, να διαπραγματεύεται και να οργανώνει τις τιμολογιακές μεταβολές. Οι λοιποί παραγωγοί που είχαν τακτικές δισοληψίες με τους πελάτες ήταν γνωστοί ως «contenders» («ανταγωνιστές») και συνεργάζονταν με τον «account leader», όταν απηύθυναν προσφορά σε συγκεκριμένο πελάτη. Χάριν «προστασίας» του «account leader» και των «contenders», κάθε άλλος παραγωγός στον οποίο απευθυνόταν ο πελάτης έπρεπε να κάνει προσφορά σε τιμές υψηλότερες από τον επιθυμητό στόχο. Παρά τους ισχυρισμούς της ICI ότι το σχέδιο αυτό κατέρρευσε ύστερα από λίγους μόνο μήνες μερικής και αναποτελεσματικής εφαρμογής, η Απόφαση βεβαιώνει ότι τα πλήρη πρακτικά της συναντήσεως της 3ης Μαΐου 1983 ανέφεραν ότι εξετάστηκε τότε λεπτομερώς η περίπτωση διαφόρων πελατών, όπως και οι προσφορές τιμών που είχαν γίνει ή επρόκειτο να γίνουν από κάθε παραγωγό στους πελάτες αυτούς και οι παραδοθείσες ή παραγγελθείσες ποσότητες.
- 180 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 20) αιτιάζεται τη Hüls ότι παρέστη σε τοπικές συναντήσεις που ήταν αφιερωμένες στη θέση σε εφαρμογή, σε τοπικό επίπεδο, των μέτρων που είχαν συμφωνηθεί κατά τις κεντρικές συναντήσεις και ότι βρισκόταν σε στενή επαφή με τη BASF και τη Hoechst, με τις οποίες υιοθέτησε κοινή στάση σε ορισμένα θέματα, όπως στο θέμα των ποσοστώσεων.

β') Τα επιχειρήματα των διαδίκων

- 181 Η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι τα πρακτικά των συναντήσεων της 2ας Σεπτεμβρίου και 2ας Δεκεμβρίου 1982 και της 4ης Μαρτίου και 3ης Μαΐου 1983 (γ. αιτ. παραρτ. 29, 33, 37 και 38), στα οποία παραπέμπει η Επιτροπή για να αποδείξει την ύπαρξη συστήματος «account leadership», δείχνουν στην πραγματικότητα ότι ουδέποτε επιτεύχθηκε συμφωνία επί της καθιερώσεως ενός τέτοιου συστήματος. Κατά τη συνάντηση της 2ας Σεπτεμβρίου 1982, συζητήθηκαν ασφαλώς κάποια σχέδια «accountmanagement», η επίτευξη συμφωνίας όμως εμποδίστηκε όταν τέθηκε το ζήτημα της υποχρεώσεως παροχής των αναγκαίων πληροφοριών και ανέκυψε διάσταση απόψεων μεταξύ των επιχειρήσεων. Ούτε κατά τη συνάντηση της 2ας Δεκεμβρίου 1982 κατέστη δυνατόν να επιτευχθεί συμφωνία, έστω και αν είναι αληθές ότι πολλά σχέδια εκπονήθηκαν από μεγάλο αριθμό παραγωγών. Έτσι, ο πίνακας 3 των πρακτικών αυτής της συναντήσεως είναι απλώς ένα σχέδιο, επί του οποίου ουδέποτε επήλθε συμφωνία· αυτό δείχνει, πρώτον, η απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών (γ. αιτ. παράρτ. 8)· δεύτερον, το γεγονός ότι οι πελάτες που μνημονεύονται δίπλα στο όνομα της Hüls είτε δεν εφοδιάζονταν από την προσφεύγουσα (η Westphalia), είτε εφοδιάζονταν κυρίως από άλλους παραγωγούς (όπως η Baumhüter, η Sprohn και η Billermann)· τρίτον, το γεγονός ότι πολλοί παραγωγοί προορίζονταν για «accountleader» για ένα και τον αυτό πελάτη· τέταρτον, το γεγονός ότι το όνομα της Hüls φέρεται εντός παρενθέσεων και, πέμπτον, το γεγονός ότι οι πελάτες που μνημονεύονται για τους διάφορους παραγωγούς, συμπεριλαμβανομένης της Hüls, εμφανίζουν σημαντικές διαφορές στον πίνακα που είναι συνημμένος στα πρακτικά της συναντήσεως της 2ας Σεπτεμβρίου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 19) και στον πίνακα που είναι συνημμένος στα πρακτικά της συναντήσεως της 2ας Δεκεμβρίου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 33). Το ίδιο ισχύει και για τις συναντήσεις της ανοίξεως του 1983.
- 182 Προσθέτει ότι οι μελέτες τις οποίες προσκόμισε, όπως το πόρισμα Coopers & Lybrand, δείχνουν ότι — αντίθετα απ' ό,τι θα συνέβαινε αν είχε καθιερωθεί ένα σύστημα «account leadership» — όλοι οι πελάτες αγόραζαν από διάφορους προμηθευτές και σε τιμές που διέφεραν ενίοτε σημαντικά. Στην πραγματικότητα, καμμία επιχείρηση δεν ήταν διατεθειμένη να επιτρέψει να θιγεί η θέση της στην αγορά για χάρη κάποιας άλλης επιχείρησης.
- 183 Εξ άλλου, η προσφεύγουσα αμφισβητεί ότι τα πρακτικά των συναντήσεων της 21ης Σεπτεμβρίου και της 2ας Δεκεμβρίου 1982 (γ. αιτ. παραρτ. 30 και 33) και τα πρακτικά μιας διμερούς συναντήσεως μεταξύ της Shell και της ICI της 27ης Μαΐου 1981 (γ. αιτ. παράρτ. 64) επιρρωννύουν τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι, κατά τις συναντήσεις,

ασκούνταν πιέσεις στους παραγωγούς των οποίων οι τιμές και τα μεγέθη των πωλήσεων έδειχναν ότι δεν συνεμορφούντο προς τις συμφωνίες. Στην πραγματικότητα, οι επικρίσεις αυτές ουδέποτε έφτασαν στις επιχειρήσεις που τις υφίσταντο και δεν μπόρεσαν επομένως να τις επηρεάσουν. Τα έγγραφα τα οποία προσκόμισε η Επιτροπή είναι είτε καθαρά εσωτερικά σημειώματα, που δεν κοινοποιήθηκαν στις επικρινόμενες επιχειρήσεις, είτε πρακτικά συναντήσεων στις οποίες οι επικρινόμενες επιχειρήσεις δεν συμμετείχαν. Εξ άλλου, η Επιτροπή δεν μπόρεσε να αποδείξει ότι οι επιχειρήσεις υφίσταντο επικρίσεις λόγω μη τηρήσεως των συμφωνιών που φέρεται ότι είχαν συναφθεί και όχι λόγω αρνήσεώς τους να συνάψουν τέτοιες συμφωνίες.

184 Τέλος, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι ουδέποτε μετέσχε σε τοπικές συναντήσεις αφιερωμένες σε συγκεκριμένες χώρες ή περιοχές της Κοινότητας και ότι δεν μετέσχε, κατά συνέπεια, σε συμφωνίες που συνήφθησαν σ' αυτές. Το έγγραφο βάσει του οποίου η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι αποδεικνύει ότι η Hüls συμμετέσχε σε μια συνάντηση στο Ηνωμένο Βασίλειο (γ. αιτ. παράρτ. 10) προδίδει, αντιθέτως, την απουσία της απ' αυτή τη συνάντηση. Συγκεκριμένα, τα αριθμητικά στοιχεία των πωλήσεων των επιχειρήσεων ήσαν ταξινομημένα κατά δύο κατηγορίες επιχειρήσεων: εκείνες που εκπροσωπήθηκαν στη συνάντηση (« those present ») και σ' εκείνες που δεν εκπροσωπήθηκαν (« those not represented »). Τα αριθμητικά στοιχεία της Hüls δεν περιλαμβάνοντο μεταξύ των « those present ».

185 Η Επιτροπή, από την πλευρά της, θεωρεί ότι από την απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών (γ. αιτ. παράρτ. 8) προκύπτει ότι όχι μόνο το σύστημα « account leadership » συζητήθηκε — πράγμα που δείχνουν τα πρακτικά που μνημονεύει η προσφεύγουσα —, αλλά και ότι επήλθε συμφωνία επί του συστήματος αυτού, η οποία κατέληξε σε μέτρα εφαρμογής, στα οποία η προσφεύγουσα συνέβαλε. Το στοιχείο αυτό επιρρωννύουν, άλλωστε, αφενός μεν τα πρακτικά των συναντήσεων της 2ας Σεπτεμβρίου 1982, της 2ας Δεκεμβρίου 1982 και της 3ης Μαΐου 1983 (γ. αιτ. παραρτ. 29, 33 και 38), τα οποία δείχνουν ότι για ορισμένους πελάτες ορίστηκαν « account leaders » και/ή « contenders », αφετέρου δε ένα αχρονολογητο έγγραφο προερχόμενο από την ICI, με το οποίο αυτή λέει ότι εκτιμά τη στάση ορισμένων επιχειρήσεων σε σχέση προς τη σύμπραξη και στο οποίο αναφέρεται ακόμα, όσον αφορά την προσφεύγουσα: « Good supporters of the club + in account leadership » (« Καλοί υποστηρικτές της λέσχης, και όσον αφορά το “accountleadership” »). γ. αιτ. παράρτ. 14a, αιτ. Hüls).

- 186 Η Επιτροπή, ωστόσο, παραδέχεται ότι το σύστημα αυτό δεν λειτούργησε περισσότερο από δύο μήνες. Όσον αφορά τις μελέτες που προσκόμισε προς ανταπόδειξη η Hüls, αυτές είναι, κατά την Επιτροπή, ακατάληπτες και μη αξιοποιήσιμες λόγω των συντηρήσεων που περιέχουν και λόγω του ότι δεν διευκρινίζεται αν οι μνημονευόμενες τιμές αντιπροσωπεύουν προσφορές ή πραγματοποιηθείσες πωλήσεις.
- 187 Κατά την Επιτροπή, τα πρακτικά συναντήσεων, ιδίως τα της 9ης Ιουνίου και της 21ης Δεκεμβρίου 1982 (γ. αιτ. παραρτ. 25 και 34), δείχνουν ότι οι τιμές και ο όγκος των πωλήσεων που όντως πραγματοποιούνταν συγκρίνονταν διαρκώς με τους «στόχους» που είχαν τεθεί για τις τιμές και τον όγκο, η δε μη τήρηση των συμπεφωνημένων ποσοστώσεων επέσυρε αυστηρότατες επικρίσεις. Αυτό επιρρωννύεται από την απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών, καθώς και από τα πρακτικά της συνάντησεως της 2ας Δεκεμβρίου 1982 και μιας διμερούς συναντήσεως μεταξύ Shell και ICI της 27ης Μαΐου 1981 (γ. αιτ. παράρτ. 33 και γ. αιτ. παράρτ. 64). Αποφασίστηκε μάλιστα, σε διάφορες περιπτώσεις, να ασκηθούν πιέσεις στους παραγωγούς για να αναγκαστούν να τηρήσουν τις επιδιωκόμενες τιμές· αυτό, π. χ., συνέβη κατά τη συνάντηση της 21ης Σεπτεμβρίου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 30). Η Hüls, η οποία στήριζε τις πράξεις αυτές συμμετέχοντας στις συναντήσεις, πρέπει και να ευθύνεται γι' αυτές ως εάν επρόκειτο για ατομική της συμπεριφορά.
- 188 Η Επιτροπή εκθέτει, για τις τοπικές συναντήσεις, ότι τα πρακτικά μιας συναντήσεως (γ. αιτ. παράρτ. 10) αποδεικνύουν ότι η Hüls συμμετέσχε σ' εκείνες που αφορούσαν το Ηνωμένο Βασίλειο και ότι, με την απάντησή της στην αίτηση παροχής πληροφοριών (παράρτ. 1, αιτ. Hüls), αναγνώρισε ότι μετέσχε και σ' εκείνες που αφορούσαν τη Σκανδιναβία.

γ') Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 189 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η αιτιολογική σκέψη 27 της Αποφάσεως πρέπει να ερμηνευθεί, σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 26, δεύτερο εδάφιο, όχι υπό την έννοια ότι προσάπτει σε καθέναν από τους παραγωγούς ότι δεσμεύτηκε ατομικώς να λάβει όλα τα μέτρα των οποίων γίνεται μνεία σ' αυτήν, αλλ' ότι προσάπτει σε καθένα από αυτούς τους παραγωγούς ότι, σε διάφορες χρονικές στιγμές κατά τη διάρκεια συναντήσεων, συναποδέχτηκαν με τους λοιπούς παραγωγούς ένα σύνολο μέτρων των οποίων γίνεται μνεία στην Απόφαση και που αποσκοπούσαν στη δημιουργία ευμενών συνθηκών για την αύξηση των τιμών, ιδίως μειώνοντας τεχνητά την προσφορά του πολυπροπυλενίου· η εκτέλεση αυτού του συνόλου μέτρων είχε επιμεριστεί, με κοινή συμφωνία των διαφόρων παραγωγών, ανάλογα με τη συγκεκριμένη θέση του καθενός.

190 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προσφεύγουσα, συμμετέχοντας στις συναντήσεις κατά τις οποίες υιοθετήθηκε αυτό το σύνολο μέτρων [και ιδίως στις συναντήσεις της 13ης Μαΐου, της 2ας και της 21ης Σεπτεμβρίου 1982 (γ. αιτ. παραρτ. 24, 29, 30)], συναποδέχτηκε το σύστημα αυτό, εφόσον δεν προβάλλει καμμία ένδειξη ικανή να αποδείξει το αντίθετο.

191 Όσον αφορά το «account leadership», το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η προσφεύγουσα μετέσχε σε τέσσερις συναντήσεις (της 2ας Σεπτεμβρίου 1982, της 2ας Δεκεμβρίου 1982, του Μαρτίου του 1983 και της 3ης Μαΐου 1983), κατά τις οποίες το σύστημα αυτό συζητήθηκε μεταξύ παραγωγών· όπως προκύπτει από τα πρακτικά αυτών των συναντήσεων, η προσφεύγουσα παρέσχε κατ' αυτές ορισμένες πληροφορίες σχετικές με τους πελάτες της (γ. αιτ. παραρτ. 29, 33, 37 και 38). Συναφώς, η υιοθέτηση του συστήματος του «account leadership» προκύπτει από το ακόλουθο χωρίο των πρακτικών της συναντήσεως της 2ας Σεπτεμβρίου 1982:

«about the dangers of everyone quoting exactly DM 2.00 A.“s point was accepted but rather than go below DM 2.00 it was suggested & generally agreed that others than the major producers at individual accounts should quote a few pfs higher. Whilst customer tourism was clearly to be avoided for the next month or two it was accepted that it would be very difficult for companies to refuse to quote at all when, as was likely, customers tried to avoid paying higher prices to the regular suppliers. In such cases producers would quote but at above the minimum levels for October».

(«σχετικά με τους κινδύνους που θα προέκυπταν αν όλοι προέτειναν ακριβώς 2.00 DM, έγινε αποδεκτή η παρατήρηση του Α· αντί, όμως, να προτείνονται τιμές κάτω των 2.00 DM, προτάθηκε και συμφωνήθηκε από όλους ότι οι άλλοι παραγωγοί, πλην των κυρίων προμηθευτών ενός συγκεκριμένου πελάτη, οφείλουν να προτείνουν τιμές κατά μερικά pfennigs υψηλότερες. Παρ' όλο που οποιαδήποτε αναζήτηση νέων πελατών θεωρήθηκε σαφώς αποφευκτέα για τον επόμενο ένα ή δύο μήνες, έγινε δεκτό ότι θα ήταν εξαιρετικά δυσχερές για τις επιχειρήσεις να αρνηθούν να υποβάλουν προσφορές, όταν, όπως ήταν φυσικό, οι πελάτες προσπαθούσαν να αποφύγουν να πληρώσουν υψηλότερες τιμές στους τακτικούς προμηθευτές τους. Σε τέτοιες περιπτώσεις, οι παραγωγοί θα υπέβαλλαν μεν προσφορά, αλλά υψηλότερη των κατωτάτων τιμών που είχαν οριστεί για τον Οκτώβριο»).

Ομοίως, κατά τη συνάντηση της 21ης Σεπτεμβρίου 1982, στην οποία μετέσχε και η προσφεύγουσα, ελέχθησαν τα εξής: «In support of the move, BASF, Hercules and

Hoechst said they would be taking plant off line temporarily » (« Προς στήριξη του σχεδίου, οι BASF, Hercules και Hoechst δήλωσαν ότι θα έθεταν προσωρινώς μια από τις εγκαταστάσεις τους εκτός λειτουργίας »)· ενώ, κατά τη συνάντηση της 13ης Μαΐου 1982, η Fina είπε: « Plant will be shut down for 20 days in August » (« Το εργοστάσιο θα παραμείνει κλειστό επί 20 ημέρες τον Αύγουστο »).

192 Την εφαρμογή αυτού του συστήματος πιστοποιούν τα πρακτικά της συναντήσεως της 3ης Μαΐου 1983, όπου αναφέρονται τα εξής:

« A long discussion took place on Jacob Holm who is asking for quotations for the 3rd quarter. It was agreed not to do this and to restrict offers to the end of June. April/May levels were at DKR 6.30 (DM 1.72). Hercules were definitely in and should not have been so. To protect BASF, it was agreed that CWH(üls) + ICI would quote DKR 6.75 from now to end June (DM 1.85) (...) »

[« Μακρά συζήτηση έγινε για τη Jacob Holm, η οποία ζητεί να γνωστοποιηθούν οι τιμές για το 3ο τρίμηνο. Συμφωνήθηκε να μη γίνει αυτό και να περιοριστούν οι προσφορές μέχρι τα τέλη Ιουνίου. Οι τιμές Απριλίου/Μαΐου ήσαν στις 6,30 δανικές κορώνες (DKR) [1,72 γερμανικά μάρκα (DM)]. Η Hercules είναι βέβαιο ότι μετείχε, ενώ δεν έπρεπε. Χάριν προστασίας της BASF, συμφωνήθηκε ότι η CWH(üls) και η ICI θα έκαναν προσφορά στις 6,75 DKR από τώρα μέχρι τα τέλη Ιουνίου (1, 85 DM) (...) »].

Αυτή η θέση σε εφαρμογή επιβεβαιώνεται από την απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών (γ. αιτ. παράρτ. 8), η οποία αναφέρει σχετικά με τα πρακτικά αυτής της συναντήσεως:

« In the Spring of 1983 there was a partial attempt by some producers to operate the “ Account Leadership ” scheme (...) Since Hercules had not declared to the “ Account Leader ” its interest in supplying Jacob Holm, the statement was made at this meeting in relation to Jacob Holm that “ Hercules were definitely in and should not have been so ”. It should be made clear that this statement refers only to the Jacob Holm account and not to the Danish market. It was because of such action by Hercules and others that the “ Account Leadership ” scheme collapsed after at most two months of partial and ineffective operation.

The method by which Hüls and ICI should have protected BASF was by quoting a price of DKR 6.75 for the supply of raffia grade polypropylene to Jacob Holm until the end of June. »

(« Την άνοιξη του 1983, έγινε μια μερική απόπειρα από ορισμένους παραγωγούς να θέσουν σε λειτουργία το σύστημα του “Account Leadership” (...) Η δήλωση ότι “η Hercules είναι βέβαιο ότι μετείχε, ενώ δεν έπρεπε”, έγινε κατά τη συνάντηση αυτή αναφορικά με τη Jacob Holm, διότι η Hercules δεν είχε δηλώσει στον “Account Leader” ότι ενδιαφερόταν να προμηθεύσει τη Jacob Holm. Πρέπει να καταστεί σαφές ότι η δήλωση αυτή αφορά μόνο τις δΟΣΟΛΗΨΙΕΣ με τη Jacob Holm και όχι τη δανική αγορά. Λόγω δε αυτών των ενεργειών της Hercules και άλλων, το σύστημα του “Account Leadership” κατέρρευσε μετά από δύο, το πολύ, μήνες μερικής και αναποτελεσματικής εφαρμογής.

Η μέθοδος με την οποία η Hüls και η ICI έπρεπε να προστατεύσουν τη BASF συνίστατο στο να προσφέρουν τιμή 6,75 DKR για την προμήθεια πολυπροπυλενίου ποιότητας raffia στη Jacob Holm μέχρι τα τέλη Ιουνίου. »)

193 Τα διάφορα αυτά στοιχεία δεν αναιρούνται από τα επιχειρήματα που προβάλλει η προσφεύγουσα.

194 Συγκεκριμένα, δεν έχει καμμία σημασία — και αν ακόμη υποτεθούν αποδεδειγμένες από το πόρισμα Coopers & Lybrand — αν σημειώθηκαν σημαντικές μετακινήσεις πελατών κατά το 1982 και το 1983. Ούτε ασκεί επιρροή το ότι η προσφεύγουσα δεν ήταν ο κύριος προμηθευτής των επιχειρήσεων δίπλα στις οποίες γίνεται μνεία του ονόματός της, δεδομένου ότι η Απόφαση δεν στηρίζεται στην παραδοχή ότι το σύστημα του « account leadership » εφαρμόστηκε με επιτυχία. Πέραν τούτου, πρέπει να σημειωθεί ότι, αντιθέτως προς ό,τι ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, αυτή ήταν, κατά το 1983, ο κύριος προμηθευτής του πελάτη της Baumhüter, όπως δείχνει το πόρισμα Coopers & Lybrand.

- 195 Δεύτερον, το γεγονός ότι το όνομα της προσφεύγουσας φέρεται εντός παρενθέσεων στον πίνακα 3 που είναι συνημμένος στα πρακτικά της συναντήσεως της 2ας Δεκεμβρίου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 33) δεν έχει την έννοια που του αποδίδει η προσφεύγουσα, ότι δηλαδή — κατ' αντίθεση προς τους παραγωγούς των οποίων το όνομα δεν φέρεται εντός παρενθέσεων — αυτή δεν δήλωσε ότι συμφωνούσε με το προταθέν σύστημα· και τούτο διότι και η ICI, της οποίας ο εκπρόσωπος είναι και συντάκτης αυτού του πίνακα, επίσης φέρεται εντός παρενθέσεων για τους πελάτες της του Ηνωμένου Βασιλείου.
- 196 Τέλος, τρίτον, τις προηγηθείσες διαπιστώσεις δεν αναιρούν οι διαφορές που υπάρχουν μεταξύ του πίνακα του συνημμένου στα πρακτικά της συναντήσεως της 2ας Σεπτεμβρίου 1982 και του συνημμένου στα πρακτικά της συναντήσεως της 2ας Δεκεμβρίου 1982, εφόσον, κατ' όλες τις ενδείξεις, ναι μεν οι συζητήσεις για το « account leadership » εξελίχθηκαν με τον χρόνο, τούτο όμως δεν σημαίνει ότι οδήγησαν σε αντιφατικά αποτελέσματα.
- 197 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει, εξ άλλου, αφενός μεν ότι η προσφεύγουσα αναγνώρισε, με την απάντησή της στην αίτηση παροχής πληροφοριών (παράρτ. 1, αιτ. Hüls) ότι είχε συμμετάσχει σε τοπικές συναντήσεις στη Δανία, αφετέρου δε ότι το αντικείμενο αυτών των συναντήσεων πιστοποιείται από τα πρακτικά της συναντήσεως της 2ας Νοεμβρίου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 32), τα οποία δείχνουν ότι προορισμός αυτών των συναντήσεων ήταν να εξασφαλιστεί σε τοπικό επίπεδο η εφαρμογή των συμφωνηθέντων μέτρων. Συγκεκριμένα, στα πρακτικά αυτά περιέχεται το ακόλουθο χωρίο:

« *Scandinavia*. Saga reiterated their request for a larger share of the market — Claimed they needed to have price freedom to buy their way back into lost accounts but nevertheless were trying to follow the party line. Agreed we would call special meetings of Ho(echst), Hü(ls), M(onte) P(olimeri) + Saga to try + find way forward. »

[« *Σκανδιναβία*. Η Saga επανέλαβε το αίτημά της για μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς — Ισχυρίστηκε ότι της χρειαζόταν ελευθερία καθορισμού τιμών για να ανακτήσει πελάτες που είχε χάσει, αλλ' ότι, παρ' όλα αυτά προσπαθούσε να ακολουθήσει τη " γραμμή του κόμματος ". Συμφώνησε να συγκαλέσουμε ειδικές συναντήσεις για τη Ho(echst), τη Hü(ls), τη M(onte) P(olimeri) και τη Saga, για να προσπαθήσουμε να βρούμε τρόπο να προχωρήσουμε. »]

Τις διαπιστώσεις αυτές δεν αναιρεί το γεγονός ότι το περιεχόμενο του εγγράφου το οποίο προσκόμισε η Επιτροπή για να αποδείξει τη συμμετοχή σε τοπικές συναντήσεις στη Μεγάλη Βρετανία (γ. αιτ. παράρτ. 10) δεν δικαιολογεί το συμπέρασμα το οποίο άντλησε η Επιτροπή.

- 198 Όσον αφορά την άσκηση πιέσεων σε ορισμένους παραγωγούς, τα πρακτικά της συναντήσεως της 2ας Δεκεμβρίου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 33), σε συνδυασμό προς την απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών, αποδεικνύει αναμφισβήτητα ότι οι Γερμανοί παραγωγοί απηύθυναν στη Hercules, η οποία συμμετείχε σ' εκείνη τη συνάντηση, επικρίσεις για την τιμολογιακή της πολιτική. Συγκεκριμένα αναφέρεται στα μεν πρακτικά ότι « Hercules said that they would not attend in the future in view of criticism from the Dutch + Germans » (« Η Hercules είπε ότι δεν θα ξανασυμμετείχε στις συναντήσεις λόγω των επικρίσεων που της άσκησαν οι Ολλανδοί και οι Γερμανοί »). στη δε απάντηση της ICI αναφέρεται ότι η αναφορά που γίνεται περί « “ criticism from the Dutch and Germans ” related to criticism levelled at Hercules by Dutch and German producers for its pricing policy » (« “ επικρίσεων που της άσκησαν οι Ολλανδοί και οι Γερμανοί ” αφορούσε τις επικρίσεις που είχαν στρέψει κατά της Hercules οι Ολλανδοί και οι Γερμανοί λόγω της τιμολογιακής της πολιτικής ». Πρέπει, εξ άλλου, να σημειωθεί ότι, κατά τη συνάντηση της 21ης Σεπτεμβρίου 1982, οι παραγωγοί είχαν ήδη ασκήσει πιέσεις σε ορισμένους δυστροπώντες παραγωγούς, εφόσον αναφέρεται σχετικά ότι « pressure was needed » (« χρειαζόταν να ασκηθεί πίεση »), ιδίως στην Anic (γ. αιτ. παράρτ. 30).

- 199 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον ότι η προσφεύγουσα συγκαταλέγεται μεταξύ των παραγωγών πολυπροπυλενίου μεταξύ των οποίων επήλθε σύμπτωση βουλήσεων σχετικά με τα μέτρα που αποσκοπούσαν στη διευκόλυνση της θέσεως σε εφαρμογή των πρωτοβουλιών καθορισμού τιμών περί των οποίων γίνεται μνεία στην Απόφαση.

Δ' — Ποσότητες-στόχοι και ποσοστάσεις

α.) Η προσβαλλόμενη πράξη

- 200 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 31, τρίτο εδάφιο), « είχε αναγνωρισθεί ότι ένα αυστηρό σύστημα ποσοστάσεων ήταν σημαντικό » κατά τη συνάντηση της 26ης και 27ης Σεπτεμβρίου 1979, τα πρακτικά της οποίας μνημόνευαν κάποιο σχέδιο που είχε προταθεί ή συμφωνηθεί στη Ζυρίχη για τον περιορισμό των μηνιαίων πωλήσεων

στο 80 % του μέσου όρου που είχε επιτευχθεί κατά τους οκτώ πρώτους μήνες του έτους.

- 201 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 52) επισημαίνει ακόμα ότι διάφορα σχέδια κατανομής της αγοράς είχαν ήδη εφαρμοστεί πριν από τον Αύγουστο του 1982. Μολονότι ο προβλεπόμενος συνολικός όγκος παραγγελιών είχε επιμεριστεί σε ποσοστά μεταξύ των κατ' ιδίαν παραγωγών, δεν υπήρξε, ωστόσο, κανένας εκ των προτέρων συστηματικός περιορισμός της συνολικής παραγωγής. Έτσι, οι προβλέψεις για το σύνολο της αγοράς αναθεωρούνταν περιοδικά, οι δε πωλήσεις του κάθε παραγωγού, εκφρασμένες σε τόννους, αναπροσαρμόζονταν, ώστε να ανταποκρίνονται προς το ποσοστό που του είχε επιτραπεί.
- 202 Για το 1979 καθορίστηκαν στόχοι ως προς τον όγκο (εκφραζόμενοι σε τόννους)· οι στόχοι αυτοί στηρίζονταν, εν μέρει τουλάχιστον, στις πωλήσεις που είχαν πραγματοποιηθεί κατά τα τρία προηγούμενα έτη. Πίνακες που ανευρέθηκαν στην ICI ανέφεραν τον « αναπροσαρμοσμένο στόχο » ανά παραγωγό για το 1979, συγκρινόμενο προς την ποσότητα που είχε πράγματι πωληθεί κατά την περίοδο εκείνη στη Δυτική Ευρώπη (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 54).
- 203 Στα τέλη Φεβρουαρίου του 1980, οι παραγωγοί συνομολόγησαν στόχους ως προς τον όγκο πωλήσεων για το 1980, εκφρασμένους και πάλι σε τόννους, με βάση το ετήσιο σύνολο της αγοράς, που είχε εκτιμηθεί σε 1 390 000 τόννους. Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 55), πίνακες που περιέχουν τους « συμφωνηθέντες στόχους » για κάθε παραγωγό για το 1980 βρέθηκαν στην ΑΤΟ και στην ICI. Επειδή η πρώτη αυτή πρόβλεψη για το σύνολο της αγοράς αποδείχτηκε υπερβολικά αισιόδοξη, χρειάστηκε να αναθεωρηθούν προς τα κάτω οι ποσοστώσεις των κατ' ιδίαν παραγωγών, έτσι ώστε να αντιστοιχούν σε μια συνολική κατανάλωση για το εν λόγω έτος 1 200 000 τόννων μόνο. Αν εξαιρεθούν η ICI και η DSM, οι πωλήσεις που πραγματοποίησαν οι διάφοροι παραγωγοί αντιστοιχούσαν, σε γενικές γραμμές, προς τον στόχο τους.
- 204 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 56), η κατανομή της αγοράς για το 1981 αποτέλεσε αντικείμενο μακρών και πολυπλόκων διαπραγματεύσεων. Κατά τις συναντήσεις του Ιανουαρίου 1981, συμφωνήθηκε, ως προσωρινό μέτρο, ότι, για να υποβοηθηθεί η επίτευξη της πρωτοβουλίας καθορισμού των τιμών για τον Φεβρουάριο-Μάρτιο, κάθε παραγωγός θα περιόριζε τις μηνιαίες πωλήσεις του στο 1/12 του 85 %

του « στόχου » για το 1980. Εν αναμονή της καταρτίσεως κάποιου μονιμοτέρου σχεδίου, κάθε παραγωγός ανακοίνωσε στη συνάντηση την ποσότητα που έλπιζε να πωλήσει κατά το 1981. Ωστόσο, το άθροισμα των επί μέρους « φιλοδοξιών » υπερέβαινε κατά πολύ την προβλεπόμενη συνολική ζήτηση. Παρά τις διάφορες συμβιβαστικές προτάσεις που πρόεβαλαν η Shell και η ICI, δεν επιτεύχθηκε καμμία οριστική συμφωνία επί των ποσοστάσεων για το 1981. Ως προσωρινό μέτρο, οι παραγωγοί καθόρισαν, για καθένα τους, την ίδια θεωρητική ποσόστωση που είχαν και για το προηγούμενο έτος και γνωστοποιούσαν τις πωλήσεις που πραγματοποιούσαν κάθε μήνα, κατά τη συνάντηση. Κατά συνέπεια, οι πραγματοποιηθείσες πωλήσεις ελέγχονταν συγκρινόμενες προς μια θεωρητική κατανομή της διατιθέμενης αγοράς βάσει των ποσοστάσεων του 1980 (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 57).

205 Στην Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 58) εκτίθεται ότι, για το 1982, οι παραγωγοί υπέβαλαν πολύπλοκες προτάσεις ποσοστάσεων, με τις οποίες προσπαθούσαν να συμβιβάσουν διστάμενους παράγοντες, όπως τα παρελθόντα αποτελέσματα, τις φιλοδοξίες τους στην αγορά και τη διατιθέμενη παραγωγική ικανότητα. Η συνολική προς κατανομή αγορά υπολογίστηκε σε 1 450 000 τόννους. Ορισμένοι παραγωγοί υπέβαλαν λεπτομερή σχέδια για την κατανομή της αγοράς, άλλοι αρκέστηκαν στο να γνωστοποιήσουν τις ποσότητες που φιλοδοξούσαν αυτοί να πωλήσουν. Κατά τη συνάντηση της 10ης Μαρτίου 1982, η Monte και η ICI επιχείρησαν να καταλήξουν σε συμφωνία. Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 58, τελευταίο εδάφιο) επισημαίνει όμως ότι, όπως και το 1981, δεν επιτεύχθηκε οριστική συμφωνία και ότι, κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους, οι μηνιαίες πωλήσεις κάθε παραγωγού ανακοινώνονταν κατά τις συναντήσεις και συγκρίνονταν προς το ποσοστό που είχε καταγραφεί κατά το προηγούμενο έτος. Σύμφωνα με την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 59), κατά τη συνάντηση του Αυγούστου του 1982, συνεχίστηκαν οι συνομιλίες με σκοπό την επίτευξη συμφωνίας επί των ποσοστάσεων για το 1983, η δε ICI πραγματοποίησε, με καθέναν από τους παραγωγούς, διμερείς συζητήσεις σχετικά με το νέο σύστημα. Εν αναμονή, όμως, της εισαγωγής ενός τέτοιου συστήματος ποσοστάσεων, οι παραγωγοί εκλήθησαν να περιορίσουν τις μηνιαίες πωλήσεις τους, κατά το δεύτερο εξάμηνο του 1982, στο ποσοστό του συνόλου των πωλήσεων τις οποίες είχε πραγματοποιήσει ο καθένας τους κατά το πρώτο εξάμηνο του 1982. Επιτεύχθηκε, έτσι, το 1982, κάποια εξισορρόπηση των μεριδίων που κατείχαν στην αγορά οι παραγωγοί μεσαίων διαστάσεων, όπως η Hüls, για τους πλείστους δε των παραγωγών, τα μερίδια αυτά της αγοράς παρέμειναν σταθερά σε σύγκριση προς τα προηγούμενα έτη.

206 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 60), για το 1983, η ICI κάλεσε κάθε παραγωγό να ανακοινώσει τις δικές του φιλοδοξίες, καθώς και τις σκέψεις του σχετικά με το μερίδιο της αγοράς που θα έπρεπε να δοθεί σε καθέναν από τους λοιπούς. Έτσι, η Monte, η Anic, η ATO, η DSM, η Linz, η Saga και η Solvay, καθώς και οι παραγωγοί της Γερμανίας διά της BASF, υπέβαλαν λεπτομερείς προτάσεις. Κατόπιν τούτου, οι διάφορες αυτές προτάσεις υποβλήθηκαν σε επεξεργασία με ηλεκτρονικό υπολογιστή,

για να εξαχθεί ο μέσος όρος, ο οποίος συγκρίθηκε, στη συνέχεια, με τις προσδοκίες κάθε παραγωγού. Βάσει των πράξεων αυτών, η ICI μπόρεσε να προτείνει κατευθυντήριες γραμμές για μια νέα συμφωνία-πλαίσιο για το 1983. Οι προτάσεις αυτές συζητήθηκαν στις συναντήσεις του Νοεμβρίου και του Δεκεμβρίου του 1982. Κατά τη συνάντηση της 2ας Δεκεμβρίου 1982, συζητήθηκε μια πρόταση που περιοριζόταν, αρχικά, στο πρώτο τρίμηνο του έτους. Τα πρακτικά της συναντήσεως αυτής, τα οποία συνέταξε η ICI, αναφέρουν ότι η ATO, η DSM, η Hoechst, η Hüls, η ICI, η Monte και η Solvay, καθώς και η Hercules, θεώρησαν «αποδεκτή» την ποσόστωση που τους είχε δοθεί (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 63). Οι πληροφορίες αυτές επιρρωννύονται από ένα σημείωμα, με ημερομηνία 3 Δεκεμβρίου 1982, που συνοψίζει μια τηλεφωνική συνδιάλεξη που είχε η ICI με την Hercules.

207 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 63, τρίτο εδάφιο) αναφέρει ότι ένα έγγραφο που βρέθηκε στη Shell επιβεβαιώνει την ύπαρξη συμφωνίας, εφόσον η επιχείρηση αυτή φρόντιζε να μην υπερβαίνει την ποσόστωσή της. Το ίδιο έγγραφο επιβεβαιώνει επίσης ότι, κατά το δεύτερο τρίμηνο του 1983, εξακολουθούσε να εφαρμόζεται ένα σύστημα ρυθμίσεως του όγκου, εφόσον, για να διατηρηθεί το μερίδιό της στην αγορά γύρω στο 11% κατά το δεύτερο τρίμηνο, οι εθνικές εταιρίες πωλήσεων του ομίλου Shell έλαβαν την εντολή να μειώσουν τις πωλήσεις τους. Την ύπαρξη αυτής της συμφωνίας επιβεβαιώνουν και τα πρακτικά της συναντήσεως της 1ης Ιουνίου 1983, τα οποία, καίτοι δεν μνημονεύουν ποσοστάσεις, αναφέρουν ότι είχε μεσολαβήσει ανταλλαγή στοιχείων μεταξύ των εμπειρογνομόνων σχετικά με τις ποσότητες που είχε πωλήσει κάθε παραγωγός κατά τον προηγούμενο μήνα, πράγμα που φαίνεται να αποτελεί ένδειξη για το ότι εφαρμόζονταν όντως σύστημα ποσοστάσεων (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 64).

208 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 65) επισημαίνει ότι, μολονότι ουδέποτε καθιερώθηκε κάποιο σύστημα επιβολής κυρώσεων για υπέρβαση των ποσοστάσεων, το σύστημα βάσει του οποίου κάθε παραγωγός έδινε αναφορά κατά τις συναντήσεις για την ποσότητα που είχε πωλήσει κατά τον προηγούμενο μήνα, διατρέχοντας έτσι τον κίνδυνο να δεχθεί τις επικρίσεις άλλων παραγωγών για την απειθαρχία που επέδειξε, ωθούσε τους παραγωγούς στο να τηρούν την ποσόστωση που τους είχε οριστεί.

β') Τα επιχειρήματα των διαδίκων

209 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι η αιτίαση που της αποδίδεται, ότι συμμετέσχε σε συμφωνία ή σε εναρμονισμένη πρακτική αφορώσα σύστημα κατανομής ποσοστάσεων

και ποσοτικών στόχων, διαψεύδεται από το γεγονός ότι, από το 1979 και εντεύθεν, το μερίδιό της στην αγορά της Δυτικής Ευρώπης δεν έπαυσε να μειώνεται. Το επιχείρημα της Επιτροπής ότι οι τυχόν μεταβολές που επήλθαν στα μερίδια αγοράς δεν αποδεικνύουν την έλλειψη περιορισμού του ανταγωνισμού, διότι πρέπει να ληφθούν υπόψη οι νεοεμφανισθέντες στην αγορά, θα ευσταθούσε μόνον αν όλες οι επιχειρήσεις είχαν χάσει μερίδια αγοράς κατά την ίδια αναλογία, πράγμα το οποίο δεν συνέβη.

- 210 Υποστηρίζει ότι, αντιθέτως προς ό,τι ισχυρίζεται η Επιτροπή, ουδέποτε παραδέχτηκε ότι, για να δημιουργηθούν συνθήκες ευμενείς για την επιτυχία των τιμολογιακών συμφωνιών, έπρεπε να καθιερωθεί ένα μόνιμο σύστημα ρυθμίσεως του όγκου των πωλήσεων. Ασφαλώς, συζητήθηκαν κατά τις συναντήσεις σχέδια προερχόμενα από ορισμένες επιχειρήσεις, ουδέποτε όμως επήλθε συμφωνία επί συστήματος ρυθμίσεως του όγκου των πωλήσεων. Τα έγγραφα τα οποία προσκόμισε η Επιτροπή, και ιδίως οι διάφοροι πίνακες με αριθμητικά στοιχεία (γ. αιτ. παραρτ. 55 έως 62), αποδεικνύουν μόνο ότι έγιναν προτάσεις και συζητήσεις σχετικά με ένα τέτοιο σύστημα. Η Hüls και μεν αναγνωρίζει ότι, στο πλαίσιο περιστασιακών ανταλλαγών πληροφοριών επί παρελθόντων στοιχείων, οι επιχειρήσεις αντήλλαξαν ενίοτε πληροφορίες σχετικά με τον όγκο των πωλήσεών τους των παρελθόντων μηνών, φρονεί όμως ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να συναγάγει από τις ανταλλαγές αυτές τη σύναψη αθεμίτων συμφωνιών.
- 211 Η προσφεύγουσα επικρίνει επίσης τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή κατάρτισε τον πίνακα 8 της Αποφάσεως, βάσει εγγράφων τα οποία, στην πραγματικότητα, περιείχαν σύγκριση μεταξύ των παρελθόντων στοιχείων όγκου των πωλήσεων και των ποσοτώσεων οι οποίες εξετάζοντο στο πλαίσιο του προτεινομένου συστήματος ποσοτώσεων (γ. αιτ. παραρτ. 17, 59, 60 και 65).
- 212 Η προσφεύγουσα αποκρούει, για κάθε μια από τις περιόδους, τα έγγραφα στα οποία θεμελιώνει τις αιτιάσεις της η Επιτροπή.
- 213 Για το έτος 1979, η προσφεύγουσα, αμφισβητεί την αποδεικτική ισχύ του πίνακα που είναι συντεταγμένος στα γερμανικά (γ. αιτ. παράρτ. 56) και του πίνακα που τιτλοφορείται « Producers' Sales to West Europe » (« Πωλήσεις των παραγωγών στη Δυτική Ευρώπη ») και ανευρέθηκε στην ICI (γ. αιτ. παράρτ. 55). σχετικώς, φρονεί, πρώτον,

ότι η μνεία της Hüls στους πίνακες αυτούς ουδόλως δικαιολογεί το συμπέρασμα ότι αυτή ήταν παρούσα στις συναντήσεις· δεύτερον, ότι τα έγγραφα αυτά περιέχουν μόνον αριθμούς αφορώντες τις πωλήσεις από το 1976 μέχρι το 1979 και ότι η στήλη « revised target » (« αναθεωρημένος στόχος ») του πρώτου εγγράφου μπορεί να αντιπροσωπεύει τόσο τις προβλεπόμενες πωλήσεις των επιχειρήσεων όσο και προτεινόμενες ποσοστάσεις. Δεν είναι τίποτε περισσότερο από εσωτερικό έγγραφο προοριζόμενο στην εκπόνηση προτάσεως ποσοστάσεων για το 1980. Εξ άλλου, τα πρακτικά της συναντήσεως της 26ης και 27ης Σεπτεμβρίου 1979 (γ. αιτ. παράρτ. 12), κατά τα οποία οι επιχειρήσεις « recognized that tight quota system essential » (« αναγνώρισαν ότι ήταν αναγκαίο ένα αυστηρό σύστημα ποσοστάσεων »), δείχνουν ότι, κατά τον χρόνο εκείνο, δεν μπορούσε να έχει συναφθεί καμμία συμφωνία.

214 Με το υπόμνημα απαντήσεώς της, αποκρούει τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι ο πίνακας ο τιτλοφορούμενος « Producers' Sales to West Europe » (γ. αιτ. παράρτ. 55) δεν θα μπορούσε να είχε καταρτιστεί χωρίς τη συνδρομή των διαφόρων παραγωγών, υποστηρίζοντας ότι ο πίνακας αυτός, καθώς και άλλοι, καταρτίστηκαν βάσει εκτιμήσεων που είχαν γίνει με τη βοήθεια των στατιστικών Fides, όπως δείχνει η διάσταση, την οποία τονίζει ο συντάκτης των πινάκων, μεταξύ των αναγγραφομένων σ' αυτούς αριθμών και των εν λόγω στατιστικών.

215 Για το 1980, το γεγονός ότι οι διάφοροι πίνακες (γ. αιτ. παραρτ. 56 έως 59), οι οποίοι ήταν απλές προτάσεις, ξεκινούν συνήθως από μια « ποσόστωση-στόχο » 80 χιλιοτόνων για τη Hüls, δεν αποδεικνύει ούτε την ύπαρξη σχετικής συμφωνίας ούτε τη συμμετοχή της προσφεύγουσας σε μια τέτοια συμφωνία. Το γεγονός, αντιθέτως, ότι για την προσφεύγουσα προτεινόταν πάντα η ίδια ποσόστωση αποτελεί, ακριβώς, ένδειξη του ότι αυτή δεν συμμετείχε στις συναντήσεις αυτές. Η ποσόστωση που αναγράφεται για τη προσφεύγουσα δηλώνει έτσι απλώς την τάξη μεγέθους, την οποία όριζαν, προς διευκόλυνση των υπολογισμών τους, οι άλλοι παραγωγοί. Η Hüls, άλλωστε, δεν θα δεχόταν ποτέ μια ποσόστωση που θα την υποχρέωνε να κάνει υπέρμετρες παραχωρήσεις μεριδίων αγοράς προς όφελος των ανταγωνιστών της. Η προσφεύγουσα αμφισβητεί ειδικότερα την αποδεικτική ισχύ ενός πίνακα, τιτλοφορούμενου « Polypropylene — Sales target 1980 (kt) » [« Πολυπροπυλένιο — Στόχος πωλήσεων για το 1980 (σε χιλιοτόνους) »], με ημερομηνία 26 Φεβρουαρίου 1980 (γ. αιτ. παράρτ. 60). Η Επιτροπή, συγκεκριμένα, ξεκινάει από την αντίληψη ότι όλες οι επιχειρήσεις που μνημονεύονται στον πίνακα είχαν συγκατατεθεί στις ποσοστάσεις. Όπως όμως προκύπτει από τους ίδιους τους πίνακες, ορισμένες επιχειρήσεις εξέφρασαν επιφυλάξεις για τις ποσοστάσεις που τους είχαν κατανεμηθεί, εφόσον ο αριθμός ο οποίος ακολουθεί το όνομά τους συνοδεύεται από τη μνεία « to be rechecked » (« να επαληθευτεί »). Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι ένα σύστημα ποσοστάσεων θα μπορούσε να λειτουργήσει μόνον αν όλοι οι παραγωγοί είχαν δηλώσει τη συμφωνία τους, μπορεί να συναχθεί ότι, για το έτος εκείνο, δεν είναι δυνατών να συνήφθη συμφωνία. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται από τον πίνακα που είναι συνημμένος στα πρακτικά δύο συναντήσεων παραγωγών του Ιανουαρίου 1981 (γ. αιτ. παράρτ. 17), ο οποίος αντιπράσκει προς την ποσόστωση η οποία φέρεται ότι δόθηκε

στην προσφεύγουσα στον πίνακα που αναφέρεται παραπάνω (γ. αιτ. παράρτ. 60), εφόσον μνημονεύει για την προσφεύγουσα τον στόχο των 69,6 χιλιοτόνων.

- 216 Για το 1981, η προσφεύγουσα αμφισβητεί ότι, μη επιτευχθείσης συμφωνίας, έγινε δεκτή μια προσωρινή λύση. Αμφισβητεί, σχετικώς, την αποδεικτική ισχύ του πίνακα που είναι συνημμένος στα πρακτικά των συναντήσεων του Ιανουαρίου 1981 (γ. αιτ. παράρτ. 17), το κείμενο των οποίων δείχνει ότι, και εδώ, πρόκειται για πρόταση, η οποία δεν κατέληξε στο στάδιο της συμφωνίας:

« In the meantime monthly volume would be restricted to $\frac{1}{12}$ of 85 % of the 1980 target. »

[« Εν τω μεταξύ, ο μηνιαίος όγκος πωλήσεων θα περιοριζόταν στο $\frac{1}{12}$ του 85 % του στόχου του 1980. »]

Αμφισβητεί επίσης ότι υπήρξε το 1981 σύστημα συνεχούς ελέγχου του όγκου που έθεταν στην αγορά οι διάφοροι παραγωγοί. Η ανταλλαγή πληροφοριών, η οποία υπήρξε, αφορούσε τις πωληθείσες στο παρελθόν ποσότητες και όχι στο μέλλον, όπως δείχνει και ο πίνακας που είναι συνημμένος ως παράρτημα 61 στη γενική ανακοίνωση των αιτιάσεων.

- 217 Για το 1982, η προσφεύγουσα αμφισβητεί επίσης το ότι βρέθηκε προσωρινή λύση. Το έγγραφο το οποίο επικαλείται η Επιτροπή για να στηρίξει αυτόν τον ισχυρισμό, ένα σημείωμα της ICI της 10ης Μαρτίου 1982, δεν της έχει κοινοποιηθεί. Ο ισχυρισμός, εξ άλλου, της Επιτροπής ότι τα μερίδια αγοράς των διαφόρων παραγωγών παρέμειναν ουσιαστικά αμετάβλητα το 1982 αποκρούεται από τον ίδιο τον πίνακα 1 της Αποφάσεως. Εξ άλλου, ένα σημείωμα της ICI του Δεκεμβρίου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 35) δείχνει ότι η « absence of a volume agreement » (« έλλειψη συμφωνίας επί του όγκου ») αφορά και το 1982. Αυτό επιβεβαιώνεται ακόμη από τις διαφορές που υφίστανται μεταξύ των προτάσεων που διατύπωσαν οι διάφοροι παραγωγοί όσον αφορά τις ποσοτώσεις που έπρεπε να οριστούν στους άλλους παραγωγούς (γ. αιτ. παραρτ. 79 έως 83).

218 Το 1983, η συναίνεση που επήλθε, κατά την Επιτροπή, επί ενός συστήματος ποσοστώσεων για το 1983 διαψεύδεται από τον πίνακα 2 που είναι συνημμένος στα πρακτικά της συναντήσεως της 2ας Δεκεμβρίου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 33). Συγκεκριμένα, αυτός τιτλοφορείται « proposal » (« πρόταση ») και συμπίπτει κατά τούτο με ένα εσωτερικό σημείωμα της ICI (γ. αιτ. παράρτ. 35), στο οποίο διατυπωνόταν ρητά η δυσaréσκεια για τη μη επίτευξη συμφωνίας, όπως αναγνωρίζει και η ίδια η Επιτροπή. Από την χρήση αγκυλών στον εν λόγω πίνακα προκύπτει προφανώς ότι ορισμένες επιχειρήσεις αρνήθηκαν να συναινέσουν σ' αυτήν την πρόταση ποσοστώσεων. Δεδομένου δε ότι ένα τέτοιο σύστημα μπορεί να λειτουργήσει μόνον αν συμμετέχουν σ' αυτό όλοι οι παραγωγοί, πρέπει να γίνει δεκτό ότι δεν επιτεύχθηκε συμφωνία επί συστήματος ποσοστώσεων για το πρώτο τρίμηνο του 1983.

219 Η προσφεύγουσα αμφισβητεί επίσης το ότι υπήρξε συμφωνία ποσοστώσεων για το δεύτερο τρίμηνο του 1983. Το παράρτημα 84 της γενικής ανακοινώσεως των αιτιάσεων δεν έχει την αποδεικτική ισχύ που του αποδίδει η Επιτροπή. Συγκεκριμένα, το έγγραφο αυτό φαίνεται ότι χρονολογείται από το 1982 και περιέχει απλώς μια πρόταση για το πρώτο ήμισυ του 1983. Το 1982, όμως, κατά την άποψη της ίδιας της Επιτροπής, δεν υπήρχε ακόμη συμφωνία επί συστήματος ποσοστώσεων για το 1983. Εξ άλλου, δεν υπήρχε στο έγγραφο αυτό κανένα ίχνος συμφωνίας για το δεύτερο ήμισυ του 1983. Κατά την προσφεύγουσα, τα πρακτικά μιας συναντήσεως του Ιουνίου του 1983 (γ. αιτ. παράρτ. 40) ουδόλως αποδεικνύουν ότι αυτή μετέσχέ σε συμφωνία επί των ποσοστώσεων για το δεύτερο τρίμηνο του 1983, ούτε ότι συνέδραμε στην επίβλεψη της τηρήσεως τέτοιων ποσοστώσεων. Το έγγραφο αυτό πιστοποιεί απλώς ότι ορισμένες επιχειρήσεις έδωσαν στοιχεία για τον όγκο των πωλήσεών τους του Μαΐου. Είναι αδύνατον να συναχθεί από ένα παρόμοιο έγγραφο ότι συνήφθη και εκτελέστηκε συμφωνία ποσοστώσεων συνοδευόμενη από σύστημα επιτηρήσεως. Αμφισβητεί επίσης την αποδεικτική ισχύ ενός σημειώματος της Shell (γ. αιτ. παράρτ. 90), το οποίο, λόγω του εσωτερικού του χαρακτήρα, δεν αποδεικνύει ότι συνήφθη συμφωνία από άλλες επιχειρήσεις.

220 Η Επιτροπή, αντιθέτως, υποστηρίζει ότι συμφωνίες ποσοστώσεων συνήφθησαν για τα έτη 1979, 1980 και 1983. Για το 1981 και το 1982, φρονεί ότι δεν κατέστη δυνατόν να συναφθεί οριστική συμφωνία, αλλ' ότι έγιναν δεκτές προσωρινές λύσεις.

221 Για το 1979, η Επιτροπή φρονεί ότι από τον πίνακα που επιγράφεται « Producers' Sales to West Europe » (γ. αιτ. παράρτ. 55) προκύπτει κατά τρόπο αδιαμφισβήτητο η

συμμετοχή της Hüls σε σύστημα ποσοστάσεων. Ο πίνακας αυτός περιέχει, πράγματι, για τους κατ' ιδίαν παραγωγούς, τις πωλήσεις των ετών 1976, 1977 και 1978, οι οποίες ελήφθησαν ως βάση για την κατανομή των μεριδίων αγοράς για το 1979. Ο πίνακας αυτός περιέχει επίσης μια στήλη, η οποία αφορά τον « αναθεωρημένο στόχο » για το ίδιο αυτό έτος. Η Επιτροπή φρονεί ότι οι ποσοστάσεις-στόχοι για το 1979 εκπονήθηκαν το 1979 και όχι το 1980. Εξ άλλου, το έγγραφο αυτό επιρρωννύεται επίσης από τα πρακτικά μιας συναντήσεως παραγωγών που διεξήχθη στις 26 και 27 Σεπτεμβρίου 1979 (γ. αιτ. παράρτ. 12), τα οποία δείχνουν ότι συζητήθηκε κατ' αυτήν το ζήτημα των ποσοτήτων-στόχων και ότι οι παραγωγοί αναγνώρισαν ότι ήταν αναγκαίο να επιβληθεί ένα αυστηρό σύστημα ποσοστάσεων.

222 Με το υπόμνημα ανταπαντήσεώς της, η Επιτροπή παρατηρεί ότι οι παρατηρήσεις τις οποίες υπέβαλε η προσφεύγουσα σχετικά με τη διάσταση που υπήρχε μεταξύ των αριθμών του πίνακα και των στατιστικών της Fides συνηγορεί υπέρ του ότι τα στοιχεία τα είχαν δώσει οι ίδιοι οι παραγωγοί και δεν προέρχονταν μόνο από το σύστημα Fides. Διαφορετικά, δεν μπορεί να φανταστεί κανείς τί άλλο θα μπορούσε να οδηγήσει σε αριθμητικά στοιχεία διαφορετικά από εκείνα των στατιστικών της Fides. Δεν υπάρχει άλλωστε, καμμία ένδειξη για το ότι πρόκειται για απλές εκτιμήσεις.

223 Για το 1980, υποστηρίζει ότι συνήφθη συμφωνία περί ποσοστάσεων. Τον ισχυρισμό αυτόν τον στηρίζει ουσιαστικά σε έναν πίνακα, με χρονολογία 26 Φεβρουαρίου 1980, τιτλοφορούμενο « Polypropylene — Sales target 1980 (kt) » [« Πολυπροπυλένιο — Στόχος πωλήσεων για το 1980 (σε χιλιοτόνους) »], ο οποίος ανευρέθηκε στην ΑΤΟ (γ. αιτ. παράρτ. 60)· στον πίνακα αυτόν παρατίθενται, για όλους τους παραγωγούς της Δυτικής Ευρώπης, τα εξής μεγέθη: « 1980 target » (« στόχος 1980 »), « opening suggestions » (« αρχικές προτάσεις »), « proposed adjustments » (« προτεινόμενες αναπροσαρμογές ») και « agreed targets 1980 » (« συμφωνηθέντες στόχοι για το 1980 »). Το έγγραφο αυτό δείχνει τον τρόπο με τον οποίο υπολογίστηκαν οι ποσοστάσεις. Την ανάλυση αυτή επιβεβαιώνουν τα πρακτικά των δύο συναντήσεων του Ιανουαρίου 1981 (γ. αιτ. παράρτ. 17), κατά τη διάρκεια των οποίων ο επιδιωκόμενος όγκος πωλήσεων συγκρίθηκε προς τις ποσότητες που πράγματι πώλησαν οι διάφοροι παραγωγοί. Η Επιτροπή τονίζει ότι σκοπός του συστήματος ποσοστάσεων ήταν η παγίωση των μεριδίων αγοράς. Γι' αυτό και οι συμφωνίες αφορούσαν τα μερίδια αγοράς, τα οποία στη συνέχεια μετατρέπονταν σε ποσότητες εκφρασμένες σε τόνους, ώστε να μπορούν να χρησιμεύσουν ως μέτρο αναφοράς· διότι, χωρίς μια τέτοια μετατροπή, δεν θα ήταν δυνατόν να διαπιστωθεί από ποιο σημείο και ύστερα κάποιος από τους μετέχοντες στη σύμπραξη θα έπρεπε να ελαττώσει τις πωλήσεις του για να συμμορφωθεί προς τις συμφωνίες. Προς τον σκοπό αυτό, ήταν απαραίτητο να προβλέπεται ο συνολικός όγκος των πωλήσεων. Για το 1980, καθότι οι αρχικές προβλέψεις αποδείχτηκαν υπεραισιόδοξες, χρειάστηκε να αναπροσαρμοστεί κατ' επανάληψη ο συνολικός όγκος των πωλήσεων που είχε αρχικά προβλεφθεί· αυτό συνεπαγόταν αναπροσαρμογή της ποσότητας που είχε οριστεί για κάθε επιχείρηση χωριστά. Προς στήριξη αυτής της εξηγήσεως, η Επιτροπή προσκομίζει ένα συγκριτικό πίνακα

των μεριδίων αγοράς των διαφόρων παραγωγών, από τον οποίο προκύπτει ότι τα αριθμητικά στοιχεία που παρατίθενται στα δύο έγγραφα στηρίζονται στα ίδια ακριβώς μερίδια αγοράς για κάθε παραγωγό. Κατά την Επιτροπή, τα ανωτέρω αποδεικνύουν ότι υπήρξε όντως συμφωνία επί των ποσοστώσεων για το 1980.

224 Για το 1981, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι δεν υπήρξε συμφωνία καλύπτουσα ολόκληρο το έτος. Ωστόσο, οι παραγωγοί συνεννοήθηκαν, εν είδει προσωρινού μέτρου, να περιορίσουν τον μηνιαίο όγκο των πωλήσεών τους για τον Φεβρουάριο και τον Μάρτιο στο $\frac{1}{12}$ του 85 % των στόχων που είχαν συμφωνήσει για το προηγούμενο έτος· αυτό πιστοποιείται από τα πρακτικά των δύο συναντήσεων του Ιανουαρίου του 1981. Κατά τους λοιπούς μήνες του έτους, λειτούργησε ένα σύστημα διαρκούς ελέγχου του όγκου που διετίθετο στην αγορά από τους διαφόρους παραγωγούς.

225 Για το 1982, η κατάσταση εμφανίστηκε με τον ίδιο τρόπο όπως το 1981. Παρ' όλων ότων δεν συνήφθη καμία συμφωνία επί των ποσοστώσεων, ο έλεγχος των μεριδίων αγοράς των διαφόρων παραγωγών συνεχίστηκε κατά τις συναντήσεις της 9ης Ιουνίου και της 20ής Αυγούστου 1982 (γ. αιτ. παραρτ. 25 και 28), καθώς και κατά τις συναντήσεις του Οκτωβρίου, Νοεμβρίου και Δεκεμβρίου του 1982 (γ. αιτ. παραρτ. 31 έως 33). Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, κατά την εν λόγω περίοδο, υπήρξε μια σχετική σταθερότητα των μεριδίων αγοράς. Αυτό καταδεικνύεται σε ένα έγγραφο της ΑΤΟ (γ. αιτ. παράρτ. 72), η οποία χαρακτηρίζει την κατάσταση ως «οιονεί συναίνεση». Η Επιτροπή αποκρούει τα επιχειρήματα τα οποία αντλεί η προσφεύγουσα από το εσωτερικό σημείωμα της ICI (γ. αιτ. παράρτ. 35), από τα συμφραζόμενα του οποίου φαίνεται ότι ο λόγος της δυσaréσκειας που εκφράστηκε κατά την προετοιμασία των συναντήσεων του Δεκεμβρίου του 1982 ήταν ότι, σ' εκείνο το στάδιο, δεν είχε επέλθει συμφωνία επί των ποσοστώσεων για το 1983 και όχι για το 1982. Η Επιτροπή παραπέμπει επίσης στις διαπιστώσεις που περιέχονται στις αιτιολογικές σκέψεις 58 και 59 της Αποφάσεως.

226 Η Επιτροπή ισχυρίζεται, στη συνέχεια, ότι έχει στην κατοχή της τους αριθμούς πωλήσεων που επιθυμούσαν να επιτύχουν οι διάφοροι παραγωγοί, καθώς και τις προτάσεις που διατύπωσαν σχετικά, τόσο για τους ίδιους όσο και για τους άλλους παραγωγούς, κατόπιν αιτήσεως της ICI και τις οποίες ανακοίνωσαν σ' αυτήν την τελευταία, με την προοπτική της συνάψεως συμφωνίας επί των ποσοστώσεων για το 1983 (γ. αιτ. παραρτ. 74 έως 84). Σύμφωνα με την Επιτροπή, οι προτάσεις αυτές υποβλήθηκαν σε επεξεργασία με ηλεκτρονικό υπολογιστή, προκειμένου να εξαχθεί ένας μέσος όρος, ο οποίος συγκρίθηκε στη συνέχεια προς τις προσδοκίες κάθε παραγωγού (γ. αιτ. παράρτ. 85). Στα έγγραφα αυτά η Επιτροπή προσθέτει ακόμη ένα εσωτερικό σημείωμα της ICI με τίτλο «Polypropylene Framework 1983» («Γενικό πλαίσιο για το πολυπροπυλένιο 1983») (γ. αιτ. παράρτ. 86), με το οποίο η ICI περιγράφει τις

γενικές κατευθύνσεις μιας μελλοντικής συμφωνίας επί των ποσοστάσεων, καθώς και άλλο ένα εσωτερικό σημείωμα της ICI με τίτλο « Polypropylene Framework » (« Γενικό πλαίσιο για το πολυπροπυλένιο ») (γ. αιτ. παράρτ. 87), που δείχνει ότι αυτή η τελευταία θεωρούσε απαραίτητο να υπάρξει συμφωνία περί των ποσοστάσεων.

227 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι από πολλές συγκλίνουσες ενδείξεις διαφαίνεται ότι υπήρξε συμφωνία επί των ποσοστάσεων για το πρώτο τρίμηνο. Στηρίζεται, κατ' αρχάς, στον πίνακα 2 που είναι συνημμένος στα πρακτικά της συναντήσεως της 2ας Δεκεμβρίου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 33). Ο πίνακας αυτός περιλαμβάνει, για κάθε παραγωγό, μια ποσόστωση· στις περισσότερες περιπτώσεις, οι ποσοστάσεις αυτές είναι σημειωμένες με έναν αστερίσκο, ο οποίος παραπέμπει στον όρο « αποδεκτή », ο οποίος εμφανίζεται στο κάτω μέρος του πίνακα. Μπορεί να συναχθεί απ' αυτό ότι πραγματοποιήθηκε τότε ένα σημαντικό βήμα προς στην κατεύθυνση της συμφωνίας επί των ποσοστάσεων, εφόσον όλοι οι παραγωγοί κατ' αρχήν ενέκριναν μια τέτοια συμφωνία, οι περισσότεροι δε απ' αυτούς αποδέχτηκαν την ατομική ποσόστωση που τους είχε δοθεί. Όπως προκύπτει, άλλωστε, από ένα εσωτερικό σημείωμα της ICI του Δεκεμβρίου του 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 35), από τις αρχές του 1983, η ICI θεωρούσε απαραίτητο για την εύρυθμη λειτουργία της συμφωνίας το να καταρτιστεί συμφωνία επί των ποσοστάσεων. Τα έγγραφα αυτά αποδεικνύουν ότι είχαν καταβληθεί σημαντικές προσπάθειες προκειμένου να επιτευχθεί συμφωνία επί των ποσοστάσεων για το πρώτο τρίμηνο του 1983.

228 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι οι προτάσεις κατέληξαν σε συμφωνία, επικαλούμενη, όσον αφορά το πρώτο τρίμηνο, ένα εσωτερικό έγγραφο της Shell (γ. αιτ. παράρτ. 90), το οποίο αποδεικνύει ότι αυτή έλαβε μέρος σε συμφωνία περί ποσοστάσεων για το 1983, εφόσον παρήγγειλε στις θυγατρικές της να μειώσουν τις πωλήσεις τους, ώστε να τηρηθεί η ποσόστωσή της (« This compares with W. E. Sales in 1Q of 43 kt: and would lead to a market share of approaching 12 % and well above the agreed Shell target of 11 % » (« Ο αριθμός αυτός πλησιάζει τους 43 χιλιοτόννους πωλήσεων στη Δυτική Ευρώπη για το 1ο τρίμηνο· και θα οδηγήσει σε ένα μερίδιο της αγοράς κοντά στο 12 %, πολύ πάνω από τον στόχο του 11 % που έχει συμφωνηθεί για τη Shell »). Μια τέτοια όμως συμφωνία περί ποσοστάσεων, για να μπορεί να λειτουργήσει και να εξασφαλίσει τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων, θα έπρεπε, κατά την Επιτροπή, να εφαρμοστεί σε όλες τις επιχειρήσεις του τομέα. Κατά συνέπεια, η Hüls οπωσδήποτε μετέσχε σ' αυτή τη συμφωνία, έστω και αν η Επιτροπή δεν μπόρεσε να αποδείξει την ατομική της ποσόστωση.

229 Για το δεύτερο τρίμηνο του 1983, επίσης ισχύει η ίδια συλλογιστική, η οποία μάλιστα επιρρωννύεται από τα πρακτικά της συναντήσεως της 1ης Ιουνίου 1983 (γ. αιτ. παράρτ. 40) και από έναν πίνακα που εμφανίζει τις «προσδοκίες για το 1983», με βάση τα αριθμητικά στοιχεία των πωλήσεων του πρώτου εξαμήνου του 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 84). τα στοιχεία αυτά δείχνουν, κατά την Επιτροπή, ότι η ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις πωληθείσες ποσότητες χρησίμευε στον έλεγχο τηρήσεως των ποσοστώσεων.

230 Σχετικά με την απώλεια μεριδίων αγοράς την οποία υπέστη η προσφεύγουσα, η Επιτροπή εξηγεί ότι το ζήτημα αυτό δεν εμφανίζει ενδιαφέρον εν προκειμένω· εν πάση περιπτώσει, η απώλεια αυτή ήταν σχετικά περιορισμένη και δεν αρκεί για να αναιρέσει την ύπαρξη συμφωνιών επί των ποσοστώσεων, τις οποίες άλλωστε επιρρωννύει η αξιοσημείωτη σταθερότητα των μεριδίων αγοράς των παραγωγών κατά την περίοδο που εκαλύπτετο από τις συμφωνίες αυτές.

γ') Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου

231 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι η προσφεύγουσα μετείχε τακτικά, από τα τέλη του 1978 ή τις αρχές του 1979, στις περιοδικές συναντήσεις των παραγωγών πολυπροπυλενίου, κατά τις οποίες γίνονταν συζητήσεις σχετικά με τον όγκο των πωλήσεων των διαφόρων παραγωγών και ανταλλάσσονταν σχετικώς πληροφορίες.

232 Πρέπει να σημειωθεί, πέρα από τη συμμετοχή της Hüls στις συναντήσεις, ότι η επωνυμία της περιέχεται σε διαφόρους πίνακες (γ. αιτ. παραρτ. 55 έως 61), από το περιεχόμενο των οποίων προκύπτει σαφώς ότι σκοπός τους ήταν ο ορισμός επιδιωκόμενου όγκου πωλήσεων. Οι περισσότερες όμως από τις προσφεύγουσες παραδέχτηκαν, με τις απαντήσεις τους σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου, ότι οι πίνακες που αποκαλύφθηκαν στην ICI, την ATO και την Hercules δεν ήταν δυνατόν να καταρτιστούν βάσει των στατιστικών του συστήματος Fides και ότι η ICI δήλωσε, σχετικά με έναν από τους πίνακες αυτούς, με την απάντησή της στην αίτηση παροχής πληροφοριών (γ. αιτ. παράρτ. 8), ότι «the source of information for actual historic figures in this table would have been the producers themselves» («η πηγή προελεύσεως των αριθμών του πίνακα αυτού, που αντιπροσωπεύουν ήδη συντελεσθείσες πράξεις, πρέπει να ήταν οι ίδιοι οι παραγωγοί»). Ορθώς, επομένως, η Επιτροπή θεώρησε ότι το περιεχόμενο των πινάκων αυτών, καθόσον αφορούσε τη Hüls, είχε δοθεί από την ίδια τη Hüls στο

πλαίσιο των συναντήσεων στις οποίες συμμετείχε. Κατά συνέπεια, το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι οι προμνησθέντες πίνακες ήταν εσωτερικά έγγραφα καταρτισθέντα βάσει των στατιστικών της Fides δεν μπορεί να γίνει δεκτό.

233 Η ορολογία που χρησιμοποιείται στους πίνακες που αφορούν τα έτη 1979 και 1980 [όπως « revised target » (« αναθεωρημένος στόχος »), « opening suggestions » (« αρχικές προτάσεις »), « proposed adjustments » (« προτεινόμενες αναπροσαρμογές ») και « agreed targets » (« συμφωνηθέντες στόχοι »)] δικαιολογούν το συμπέρασμα ότι υπήρξε όντως σύμπτωση των βουλήσεων των παραγωγών.

234 Όσον αφορά ειδικότερα το 1979, πρέπει να σημειωθεί, βάσει ολοκλήρου του κειμένου των πρακτικών της συνάντησεως της 26ης και 27ης Σεπτεμβρίου 1979 (γ. αιτ. παράρτ. 12) και βάσει του αχρονολόγητου πίνακα, ο οποίος κατασχέθηκε στην ICI (γ. αιτ. παράρτ. 55) και τιτλοφορείται « Producers' Sales to West Europe » (« Πωλήσεις των παραγωγών στη Δυτική Ευρώπη »), ο οποίος περιλαμβάνει για όλους τους παραγωγούς πολυπροπυλενίου της Δυτικής Ευρώπης τους αριθμούς πωλήσεων σε χιλιοτόνους για το 1976, το 1977 και το 1978, καθώς και βάσει των αριθμών που μνημονεύονται υπό τις περιγραφές « 1979 actual » (« πωλήσεις πραγματοποιηθείσες το 1979 »), « revised target » και « 79 », ότι, κατά τη συνεδρίαση αυτή, αναγνωρίστηκε η ανάγκη το σύστημα ποσοτώσεων που είχε συνομολογηθεί για το 1979 να καταστεί αυστηρότερο για τους τρεις τελευταίους μήνες του έτους αυτού. Πράγματι, ο όρος « tight » (αυστηρός), σε συνδυασμό προς τον περιορισμό στο 80 % του 1/12 των προβλεφθεισών ετησίων πωλήσεων, δείχνει ότι ο διακανονισμός που είχε αρχικά προβλεφθεί για το 1979 έπρεπε να καταστεί αυστηρότερος για τους τρεις αυτούς τελευταίους μήνες. Αυτή η ερμηνεία των πρακτικών επιρρωννύεται από τον προαναφερθέντα πίνακα, δεδομένου ότι αυτός περιέχει, υπό τον τίτλο « 79 », στην τελευταία στήλη δεξιά της στήλης που επιγράφεται « revised target », αριθμούς που πρέπει να αντιστοιχούν προς τις αρχικώς καθορισθείσες ποσοτώσεις. Αυτές χρειάστηκε να αναπροσαρμοστούν επί το αυστηρότερον, διότι είχαν καθοριστεί βάσει μιας υπερβολικά αισιόδοξης εκτιμήσεως της αγοράς, πράγμα που συνέβη, εξ άλλου, και το 1980. Οι διαπιστώσεις αυτές δεν αναιρούνται από την αναφορά που περιέχεται στην αιτιολογική σκέψη 31, τρίτο εδάφιο, της Αποφάσεως σε ένα σχέδιο « που είχε προταθεί ή συμφωνηθεί στη Ζυρίχη για να περιορίζονται μηνιαίως οι πωλήσεις στο 80 % του μέσου όρου που επιτυγχάνεται κατά τους πρώτους μήνες του έτους ». Συγκεκριμένα, η αναφορά αυτή, σε συνδυασμό προς την αιτιολογική σκέψη 54 της Αποφάσεως, πρέπει να γίνει αντιληπτή υπό την έννοια ότι είχαν ήδη καθοριστεί αρχικά στόχοι για τον όγκο των πωλήσεων, για τις μηνιαίες πωλήσεις των οκτώ πρώτων μηνών του 1979.

- 235 Κατά συνέπεια, το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι τα πρακτικά της συναντήσεως της 26ης και 27ης Σεπτεμβρίου 1979 (γ. αιτ. παράρτ. 12) αποδεικνύουν ότι δεν υπήρχε σύστημα ποσοστάσεων για το 1979 δεν μπορεί να γίνει δεκτό.
- 236 Όσον αφορά το 1980, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι ο καθορισμός στόχων για τον όγκο των πωλήσεων ολοκλήρου του έτους προκύπτει από τον πίνακα με ημερομηνία 26 Φεβρουαρίου 1980, που βρέθηκε στην ΑΤΟ (γ. αιτ. παράρτ. 60) και περιέχει μια στήλη « agreed targets 1980 » (« συμφωνηθέντες στόχοι για το 1980 »), καθώς και από τα πρακτικά των συναντήσεων του Ιανουαρίου 1981 (γ. αιτ. παράρτ. 17), κατά τις οποίες παραγωγοί, μεταξύ των οποίων φέρεται και η προσφεύγουσα, συνέκριναν τις πράγματι πωληθείσες ποσότητες (« Actual kt ») προς τους καθορισθέντες στόχους (« Target kt »). Συναφώς, έχει σημασία να σημειωθεί ότι το γεγονός ότι οι αριθμοί που εκτίθενται για την προσφεύγουσα ως « στόχοι » για το 1980 διαφέρουν μεταξύ του πίνακα της 26ης Φεβρουαρίου 1980 (όπου ο στόχος αυτός είναι 80 χιλιοτόννοι) και των πρακτικών των συναντήσεων του Ιανουαρίου του 1981 (όπου είναι 69,6 χιλιοτόννοι) δεν είναι ικανό να αναιρέσει αυτή τη διαπίστωση· και τούτο διότι, κατά το 1980, οι προβλέψεις των παραγωγών για τον όγκο της αγοράς για το εν λόγω έτος χρειάστηκε να αναθεωρηθούν προς τα κάτω, πράγμα που συνεπέφερε — κατά την ίδια αναλογία — αναθεώρηση προς τα κάτω των ποσοστάσεων που είχαν οριστεί για την προσφεύγουσα και τους λοιπούς παραγωγούς. Συγκεκριμένα, τον Φεβρουάριο του 1980, οι καθορισθείσες ποσοστάσεις είχαν στηριχθεί σε μια αγορά 1 390 χιλιοτόνων, στη στήλη « agreed targets 1980 », ενώ τον Ιανουάριο του 1981 διαπιστώθηκε ότι η αγορά είχε περιοριστεί σε 1 200 χιλιοτόννους.
- 237 Ομοίως, το γεγονός ότι οι « στόχοι » που δόθηκαν στην προσφεύγουσα ήσαν οι ίδιοι στους διάφορους πίνακες για το 1980 και 1981 δεν είναι στοιχείο ικανό να αποδείξει ότι αυτή δεν είχε καμμία ανάμειξη στον καθορισμό του αριθμού αυτού.
- 238 Τέλος, η μνεία που περιέχεται στον πίνακα της 26ης Φεβρουαρίου 1980 « to be rechecked » (« να επαληθευτεί ») δεν δικαιολογεί την αμφισβήτηση του ότι επήλθε σύμπτωση βουλήσεων — την οποία άλλωστε επιβεβαιώνει ο πίνακας της 8ης Οκτωβρίου 1980 (γ. αιτ. παράρτ. 57) —, αλλά δείχνει απλώς ότι, κατά τον χρόνο εκείνο, έπρεπε ακόμη να γίνουν επαληθεύσεις.

- 239 Πρέπει να προστεθεί ότι, όπως προκύπτει από τα πρακτικά των συναντήσεων του Ιανουαρίου του 1981, στη δεύτερη από τις οποίες έλαβε μέρος η Hüls, αυτή έδωσε τα στοιχεία των πωλήσεων της του έτους 1980, για να συγκριθούν προς τον επιδιωκόμενο όγκο πωλήσεων που είχε καθοριστεί και εγκριθεί για το 1980.
- 240 Όσον αφορά το 1981, το Πρωτοδικείο επισημαίνει ότι στους παραγωγούς προσάπτονται οι ακόλουθες αιτιάσεις: ότι συμμετείχαν στις διαπραγματεύσεις με σκοπό την επίτευξη συμφωνίας επί των ποσοτώσεων για το εν λόγω έτος· ότι, στο πλαίσιο αυτό, ανακοίνωσαν τις « φιλοδοξίες » τους, εν αναμονή δε της επιτεύξεως μιας τέτοιας συμφωνίας, ότι συμφώνησαν, ως προσωρινό μέτρο, να μειώσουν, κατά τον Φεβρουάριο και τον Μάρτιο του 1981, τις μηνιαίες τους πωλήσεις στο 1/12 του 85 % του « στόχου » που είχαν συμφωνήσει για το 1980· ότι δεσμεύτηκαν να τηρήσουν, κατά το υπόλοιπο διάστημα του έτους, την ίδια θεωρητική ποσόστωση με εκείνη του προηγούμενου έτους· ότι γνωστοποιούσαν, κάθε μήνα, κατά τις συναντήσεις, τις πωλήσεις τους και, τέλος, ότι έλεγχαν αν οι πωλήσεις τους ήταν εντός των ορίων της θεωρητικής ποσοτώσεως που είχαν καθορίσει.
- 241 Η ύπαρξη διαπραγματεύσεων μεταξύ των παραγωγών για την καθιέρωση συστήματος ποσοτώσεων και η γνωστοποίηση των « φιλοδοξιών » τους κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων αυτών πιστοποιούνται από διάφορα αποδεικτικά στοιχεία, όπως: πίνακες που περιλαμβάνουν, για κάθε παραγωγό, τα αριθμητικά του στοιχεία « actual » και τους « targets » του για τα έτη 1979 και 1980, καθώς και τις « προσδοκίες » του για το 1981 (γ. αιτ. παραρτ. 59 και 61)· ένας πίνακας συντεταγμένος στα ιταλικά (γ. αιτ. παράρτ. 62), που περιέχει, για κάθε παραγωγό, την ποσόστωσή του για το 1980, τις προτάσεις άλλων παραγωγών για την ποσόστωση που πρέπει να του δοθεί για το 1981 και τις δικές του « φιλοδοξίες » για το 1981· τέλος, ένα εσωτερικό σημείωμα της ICI (γ. αιτ. παράρτ. 63), που περιγράφει την εξέλιξη αυτών των διαπραγματεύσεων και όπου αναφέρονται τα εξής:

« Taking the various alternatives discussed at yesterday's meeting we would prefer to limit the volume to be shared to no more than the market is expected to reach in 1981, say 1.35 million tonnes. Although there has been no further discussion with Shell, the four majors could set the lead by accepting a reduction in their 1980 target market share of about 0.35 % provided the more ambitious smaller producers such as Solvay, Saga, DSM, Chemie Linz, Anic/SIR also tempered their demands. Provided the majors are in agreement the anomalies could probably be best handled by individual discussions at Senior level, if possible before the meeting in Zurich. »

(« Εξετάζοντας τις διάφορες εναλλακτικές λύσεις που συζητήθηκαν κατά τη χθεσινή συνάντηση, θα προτιμούσαμε να περιοριστεί ο προς κατανομήν όγκος σε κάποια τιμή που να μην υπερβαίνει τα όρια που αναμένεται να φθάσει η αγορά κατά το 1981, φερ' ειπείν 1,35 εκατομμ. τόννους. Καίτοι το ζήτημα δεν συζητήθηκε περαιτέρω με τη Shell, οι τέσσερις μεγάλοι θα μπορούσαν να δώσουν το παράδειγμα, αποδεχόμενοι μια μείωση του στόχου που είχε τεθεί ως προς το μερίδιό τους στην αγορά του 1980 κατά 0,35 % περίπου, υπό τον όρον ότι και οι πιο φιλόδοξοι από τους μικρότερους παραγωγούς, όπως η Solvay, η Saga, η DSM, η Chemie Linz και η Anic/SIR, θα μετριάσουν τις αξιώσεις τους. Δεδομένου ότι οι μεγάλοι είναι σύμφωνοι, τα προβλήματα θα μπορούσαν ασφαλώς να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικότερα με κατ' ιδίαν συζητήσεις σε επίπεδο “ διευθυντών ”, ει δυνατόν πριν από τη συνάντηση της Ζυρίχης. »)

Το έγγραφο αυτό συνοδεύεται από μια συμβιβαστική πρόταση, με αριθμητικά στοιχεία, με την οποία συγκρίνονται τα αποτελέσματα που επέτυχε ο καθένας σε σύγκριση προς το 1980 (« % of 1980 target »).

- 242 Η συναποδοχή προσωρινών μέτρων συνισταμένων στη μείωση, κατά τον Φεβρουάριο και τον Μάρτιο του 1981, των μηνιαίων πωλήσεων στο 1/12 του 85 % του στόχου που είχε συμφωνηθεί το προηγούμενο έτος προκύπτει από τα πρακτικά των συναντήσεων του Ιανουαρίου 1981, όπου αναφέρεται:

« In the meantime (février-mars) monthly volume would be restricted to 1/12 85 % of the 1980 target ζητη α φρεξε on ψστομερσ. »

[« Εν τω μεταξύ (Φεβρουάριος-Μάρτιος), ο μηνιαίος όγκος πωλήσεων θα περιοριζόταν στο 1/12 του 85 % του στόχου του 1980 με “ πάγωμα ” ως προς τους πελάτες ».]

- 243 Το γεγονός ότι οι παραγωγοί όρισαν στον εαυτό τους, για το υπόλοιπο του έτους, την ίδια θεωρητική ποσόστωση με εκείνη του προηγούμενου έτους και ότι έλεγχαν αν οι πωλήσεις ήταν σύμφωνες με την ποσόστωση αυτή, ανταλλάσσοντας κάθε μήνα αριθμητικά στοιχεία σχετικά με τις πωλήσεις τους, αποδεικνύεται από τον συνδυασμό τριών εγγράφων. Πρόκειται, κατ' αρχάς, για έναν πίνακα με ημερομηνία 21 Δεκεμβρίου 1981 (γ. αιτ. παράρτ. 67), ο οποίος εμφανίζει, για κάθε παραγωγό, τις πωλήσεις του κλιμακωμένες κατά μήνα· στον πίνακα αυτόν, οι τρεις τελευταίες στήλες, που αφορούν τους μήνες Νοέμβριο και Δεκέμβριο, καθώς και το ετήσιο

σύνολο, έχουν προστεθεί χειρογράφως. Πρόκειται, έπειτα, για έναν αχρονολόγητο πίνακα, που είναι συντεταγμένος στα ιταλικά και φέρει τον τίτλο « Scarti per società » (« Αποκλίσεις ανά εταιρία ») και ανευρέθηκε στην ICI (γ. αιτ. παράρτ. 65). ο πίνακας αυτός συγκρίνει, για κάθε παραγωγό και για την περίοδο Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 1981, τους αριθμούς των πωλήσεών του « actual » προς τους αριθμούς του « theoretic ». Τέλος, πρόκειται για έναν αχρονολόγητο πίνακα που ανευρέθηκε στην ICI (γ. αιτ. παράρτ. 68), όπου συγκρίνονται, για κάθε παραγωγό και για την περίοδο Ιανουαρίου-Νοεμβρίου 1981, τα αριθμητικά στοιχεία των πωλήσεών του και το μερίδιό του στην αγορά προς τα αντίστοιχα του 1979 και του 1980. στον πίνακα αυτόν, το υπολειπόμενο μέχρι το τέλος του έτους τμήμα καλύπτεται διά προβολής.

- 244 Συγκεκριμένα, ο πρώτος πίνακας δείχνει ότι οι παραγωγοί αντάλασσαν αριθμητικά στοιχεία σχετικά με τις μηνιαίες τους πωλήσεις. Μια τέτοια ανταλλαγή πληροφοριών, τις οποίες ένας ανεξάρτητος επιχειρηματίας διαφύλασσει αυστηρώς ως επιχειρηματικό απόρρητο, συνεκτιμώμενη με τις συγκρίσεις μεταξύ αυτών των αριθμητικών στοιχείων και των στοιχείων του 1980 — οι οποίες έγιναν στους δύο άλλους πίνακες για την ίδια χρονική περίοδο —, επιρρωννύει τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε η Απόφαση.
- 245 Η συμμετοχή της προσφεύγουσας στις διάφορες αυτές δραστηριότητες προκύπτει αφενός μεν από τη συμμετοχή της στις συναντήσεις κατά τις οποίες συντελέστηκαν οι πράξεις αυτές και ιδίως σε μία από τις δύο συναντήσεις του Ιανουαρίου 1981, αφεντέρου δε από τη μνεία του ονόματός της στα διάφορα προαναφερθέντα έγγραφα. Στα έγγραφα αυτά, εξ άλλου, περιλαμβάνονται αριθμητικά στοιχεία, περί των οποίων πρέπει να υπομνησθεί ότι η ICI δήλωσε, με την απάντησή της σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου — στην οποία και άλλοι προσφεύγοντες αναφέρονται με τη δική τους απάντηση —, ότι δεν ήταν δυνατή η κατάρτισή τους βάσει των στατιστικών του συστήματος Fides.
- 246 Για το 1982, το Πρωτοδικείο επισημαίνει ότι στους παραγωγούς προσάπτεται ότι μετείχαν στις διαπραγματεύσεις με σκοπό να καταλήξουν σε συμφωνία επί των ποσοτώσεων για το έτος αυτό· ότι, στο πλαίσιο αυτό, γνωστοποίησαν τις ποσότητες που φιλοδοξούσαν να πωλήσουν· ότι, μη επιτευχθείσης οριστικής συμφωνίας, ανακόινωναν κατά τις συναντήσεις τα αριθμητικά στοιχεία των μηνιαίων πωλήσεών τους του πρώτου εξαμήνου, συγκρίνοντάς τα προς το ποσοστό που είχαν καταγράψει κατά το προηγούμενο έτος· τέλος, ότι, κατά το δεύτερο εξάμηνο, προσπάθησαν να περιορίσουν τις μηνιαίες πωλήσεις τους στο συνολικό ποσοστό της αγοράς που είχαν πραγματοποιήσει κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους αυτού.

247 Η ύπαρξη διαπραγματεύσεων μεταξύ των παραγωγών για την καθιέρωση συστήματος ποσοστώσεων και η γνωστοποίηση, στο πλαίσιο αυτό, των προσδοκιών τους πιστοποιείται, πρώτον, από ένα έγγραφο που τιτλοφορείται «Scheme for discussions "quota system 1982"» («Διάγραμμα για τις συζητήσεις για ένα σύστημα ποσοστώσεων για το 1982»· γ. αιτ. παράρτ. 69), στο οποίο εμφανίζεται, για όλους τους αποδέκτες της Αποφάσεως, με εξαίρεση την Hercules, η ποσότητα που έκαστος θεωρούσε ότι δικαιούνταν, επί πλέον δε, για ορισμένους (όλους πλην της Anic, της Linz, της Petrofina, της Shell και της Solvay) η ποσότητα που, κατ' αυτούς, θα έπρεπε να οριστεί στους άλλους παραγωγούς· δεύτερον, από ένα έγγραφο της ICI, τιτλοφορούμενο «Polypropylene 1982, Guidelines» («Πολυπροπυλένιο 1982, κατευθυντήριες γραμμές»· γ. αιτ. παράρτ. 70, a), όπου η ICI αναλύει τις διεξαγόμενες διαπραγματεύσεις· τρίτον, από έναν πίνακα με ημερομηνία 17 Φεβρουαρίου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 70, b), όπου συγκρίνονται διάφορες προτάσεις για την κατανομή των πωλήσεων — από τις οποίες η μία, με τίτλο «ICI Original Scheme» («Αρχικό σχέδιο της ICI»), συνοδεύεται από έναν άλλο χειρόγραφο πίνακα, με περιορισμένης εκτάσεως προσαρμογές, τις οποίες επέφερε η Monte, σε μια στήλη με τίτλο «Milliavacc27/1/82» (πρόκειται για το όνομα ενός υπαλλήλου της Monte· γ. αιτ. παράρτ. 70, c) — και, τέλος, από έναν πίνακα συντεταγμένο στα ιταλικά (γ. αιτ. παράρτ. 71), ο οποίος συνιστά μια περίπλοκη πρόταση (η οποία περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη 58, τρίτο εδάφιο, εν τέλει, της Αποφάσεως).

248 Τα μέτρα που ελήφθησαν για το πρώτο εξάμηνο του 1982 αποδεικνύονται από τα πρακτικά της συναντήσεως της 13ης Μαΐου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 24), όπου αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«To support the move a number of other actions are needed a) limit sales volume to some agreed prop. of normal sales.»

[«Για τη στήριξη της πρωτοβουλίας, απαιτούνται μια σειρά από άλλα μέτρα: α') να περιοριστεί ο όγκος των πωλήσεων σε ορισμένη συμπεφωνημένη αναλογία επί των κανονικών πωλήσεων.»]

Η εκτέλεση αυτών των μέτρων πιστοποιείται από τα πρακτικά της συναντήσεως της 9ης Ιουνίου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 25), στα οποία είναι συνημμένος ένας πίνακας που περιέχει, για κάθε παραγωγό, έναν αριθμό «actual» των πωλήσεών του για τους μήνες Ιανουάριο έως Απρίλιο του 1982, συγκρινόμενο προς τον αριθμό «theoretical based on 1981 av[erage] market share» («θεωρητικό στηριζόμενο στο μέσο μερίδιο της αγοράς του 1981»· πιστοποιείται επίσης από τα πρακτικά της συναντήσεως της 20ής και 21ης Ιουλίου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 26), όσον αφορά την περίοδο Ιανουαρίου-Μαΐου 1982, καθώς και από τα πρακτικά της 20ής Αυγούστου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 28), όσον αφορά την περίοδο Ιανουαρίου-Ιουλίου 1982.

249 Τα μέτρα που ελήφθησαν για το δεύτερο εξάμηνο αποδεικνύονται από τα πρακτικά της συναντήσεως της 6ης Οκτωβρίου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 31), στα οποία αναφέρονται τα εξής: « In October this would also mean restraining sales to the Jan/June achieved market share of a market estimated at 100 kt »· « Performance against target in September was reviewed » (« Τον Οκτώβριο, αυτό σήμαινε επίσης ότι έπρεπε να περιοριστούν οι πωλήσεις στο μερίδιο της αγοράς που είχε επιτευχθεί κατά το διάστημα Ιανουαρίου-Ιουνίου σε μια αγορά εκτιμώμενη σε 100 χιλιοτόνους »· « εξετάστηκαν τα αποτελέσματα του Σεπτεμβρίου σε σύγκριση προς τον στόχο που είχε τεθεί »). Στα πρακτικά αυτά είναι συνημμένος ένας πίνακας, επιγραφόμενος « September provisional sales versus target [based on Jan-June market share applied to demand estimated] at 120 Kt] » [« Προσωρινά στοιχεία πωλήσεων Σεπτεμβρίου σε σύγκριση προς τον στόχο (στηριζόμενα στα μερίδια αγοράς Ιανουαρίου-Ιουνίου αναγόμενα σε ζήτηση εκτιμώμενη σε 120 χιλιοτόνους) »]. Η διατήρηση αυτών των μέτρων επιβεβαιώνεται από τα πρακτικά της συναντήσεως της 2ας Δεκεμβρίου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 33), στα οποία είναι συνημμένος ένας πίνακας, όπου συγκρίνονται, για τον Νοέμβριο του 1982, οι πωλήσεις « actual » (« πραγματοποιηθείσες ») προς τους αριθμούς « theoretical » (« θεωρητικούς »), υπολογισθέντες βάσει του « J-June % of 125 Kt » (« κατανομής των 125 χιλιοτόνων βάσει των ποσοστών Ιανουαρίου-Ιουνίου »). Σχετικώς, το εσωτερικό σημείωμα της ICI του Δεκεμβρίου του 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 35), στο οποίο εκφράζεται δυσαρέσκεια για τη μη επίτευξη συμφωνίας ποσοστάσεων, δεν είναι στοιχείο ικανό να αναιρέσει τη διαπίστωση αυτή, εφόσον ο λόγος για τον οποίο εκφράστηκε η δυσαρέσκεια ήταν ότι δεν επιτεύχθηκε συμφωνία για το 1983, πράγμα που προκύπτει από το ακόλουθο χωρίο:

« I feel it is essential for the meeting (πρόκειται προφανώς για τη συνάντηση της 21ης Δεκεμβρίου 1982) to decide on the first quarter volume as any delay until January would mean that a very significant part of the agreement period will already have been committed (...) Also, the agreement must start in January if any benefits accruing from it will be recognised before the end of March. »

[« Νομίζω πως κατά τη συνάντηση είναι αναγκαίο να ληφθεί απόφαση για τον όγκο του πρώτου τριμήνου, καθότι οποιαδήποτε καθυστέρηση μέχρι τον Ιανουάριο θα σήμαινε ότι ένα πολύ σημαντικό τμήμα της περιόδου της συμφωνίας θα έχει ήδη αναλωθεί (...) Επίσης, η συμφωνία πρέπει να αρχίσει τον Ιανουάριο, αν είναι τα αναμενόμενα αποτελέσματα να γίνουν αισθητά πριν από τα τέλη Μαρτίου. »]

250 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, όσον αφορά το 1981, καθώς και τα δύο εξάμηνα του 1982, ορθώς η Επιτροπή συνήγαγε από την αμοιβαία επιτήρηση που ασκούσαν, κατά τις περιοδικές συναντήσεις, επί της εφαρμογής ενός συστήματος περιορισμού των

μηνιαίων πωλήσεων δι' αναγωγής προς προγενέστερη περίοδο ότι το σύστημα αυτό το είχαν συναποδεχθεί οι μετέχοντες στις συναντήσεις.

251 Για το 1983, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, όπως προκύπτει από τα έγγραφα που προσκόμισε η Επιτροπή (γ. αιτ. παραρτ. 33, 85 και 87), κατά τα τέλη του 1982 και τις αρχές του 1983, οι παραγωγοί πολυπροπυλενίου συζήτησαν επί ενός συστήματος ποσοστώσεων για το έτος 1983, ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στις συναντήσεις κατά τις οποίες έλαβαν χώρα οι συζητήσεις αυτές, όπου και έδωσε στοιχεία σχετικά με τις πωλήσεις της, και ότι, στον πίνακα 2 που είναι συνημμένος στα πρακτικά της συναντήσεως της 2ας Δεκεμβρίου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 33), αναγράφεται η μνεία « αποδεκτή » δίπλα στην ποσόστωση που αντιστοιχεί στο όνομα της προσφεύγουσας.

252 Επομένως, η προσφεύγουσα μετέσχε στις διαπραγματεύσεις που διεξήχθησαν με σκοπό την καθιέρωση συστήματος ποσοστώσεων για το 1983.

253 Όσο για το αν οι διαπραγματεύσεις αυτές κατέληξαν πράγματι σε αποτελέσματα όσον αφορά τα δύο πρώτα τρίμηνα του 1983, όπως διαπιστώνει η Απόφαση (αιτιολογικές σκέψεις 63, τρίτο εδάφιο, και 64), το Πρωτοδικείο σημειώνει ότι, όπως προκύπτει από τα πρακτικά της συναντήσεως της 1ης Ιουνίου 1983 (γ. αιτ. παράρτ. 40), η προσφεύγουσα ανέφερε, κατά την εν λόγω συνάντηση, τα αριθμητικά στοιχεία των πωλήσεών της για τον Μάιο, όπως έπραξαν και άλλες εννέα επιχειρήσεις. Εξ άλλου, στα πρακτικά μιας εσωτερικής συναντήσεως του ομίλου Shell της 17ης Μαρτίου 1983 (γ. αιτ. παράρτ. 90), αναφέρονται τα εξής:

« (...) and would lead to a market share of approaching 12 % and well above the agreed Shell target of 11 %. Accordingly the following reduced sales targets were set and agreed by the integrated companies ».

[« (...) και θα οδηγούσε σε ένα μερίδιο της αγοράς κοντά στο 12 %, πολύ πάνω από τον στόχο του 11 % που έχει συμφωνηθεί για τη Shell. Γι' αυτό, καθορίστηκαν και συμφωνήθηκαν από τις εταιρίες του ομίλου οι ακόλουθοι μειωμένοι στόχοι πωλήσεων »].

Παρατίθενται οι νέες ποσότητες και στη συνέχεια αναφέρονται τα εξής:

« this would be 11.2 Pct of a market of 395 kt. The situation will be monitored carefully and any change from this agreed plan would need to be discussed beforehand with the other PIMS members ».

(« αυτό αντιστοιχεί στο 11,2 % της αγοράς, η οποία υπολογίζεται σε 395 χιλιοτόνους. Η εξέλιξη της καταστάσεως θα παρακολουθηθεί προσεκτικά και, για οποιαδήποτε μεταβολή αυτού του συμφωνηθέντος σχεδίου, θα πρέπει να έχει προηγηθεί συζήτηση με τα άλλα μέλη του PIMS »).

254 Συναφώς, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι ορθώς η Επιτροπή συνήγαγε από το συνδυασμό των δύο αυτών εγγράφων ότι οι διαπραγματεύσεις μεταξύ παραγωγών είχαν οδηγήσει στην καθιέρωση ενός συστήματος ποσοστάσεων. Συγκεκριμένα, το εσωτερικό σημείωμα του ομίλου Shell δείχνει ότι η επιχείρηση αυτή ζητούσε από τις εθνικές της εταιρίες πωλήσεων να μειώσουν τις πωλήσεις τους, όχι για να μειωθεί ο συνολικός όγκος των πωλήσεων του ομίλου Shell, αλλά για να περιοριστεί στο 11 % το συνολικό μερίδιο του ομίλου αυτού στην αγορά. Ένας τέτοιος περιορισμός, εκφραζόμενος σε μερίδιο της αγοράς, μπορεί να εξηγηθεί μόνο στο πλαίσιο συστήματος ποσοστάσεων. Εξ άλλου, τα πρακτικά της συναντήσεως της 1ης Ιουνίου 1983 αποτελούν πρόσθετη ένδειξη για την ύπαρξη ενός τέτοιου συστήματος, εφόσον κύριος σκοπός της ανταλλαγής πληροφοριών για τις μηνιαίες πωλήσεις των διαφόρων παραγωγών είναι ο έλεγχος της τηρήσεως των ανειλημμένων υποχρεώσεων.

255 Πρέπει, τέλος, να σημειωθεί ότι ο αριθμός 11 %, ως μερίδιο της Shell στην αγορά, εμφανίζεται όχι μόνο στο εσωτερικό σημείωμα της Shell, αλλά και σε άλλα δύο έγγραφα· πρόκειται, αφενός, για ένα εσωτερικό σημείωμα της ICI, με το οποίο αυτή η τελευταία παρατηρεί ότι η Shell προτείνει τον αριθμό αυτόν για τον εαυτό της, για την Hoechst και για την ICI (γ. αιτ. παράρτ. 87) και, αφετέρου, για τα πρακτικά — τα οποία συνέταξε η ICI — μιας συναντήσεως της 29ης Νοεμβρίου 1982, μεταξύ της ICI και της Shell, κατά την οποία έγινε μνεία της παραπάνω προτάσεως (γ. αιτ. παράρτ. 99).

256 Οι προεκτεθείσες σκέψεις δείχνουν ότι οι ενδοιασμοί, τους οποίους είχε εκφράσει η ICI με το εσωτερικό της σημείωμα του Δεκεμβρίου του 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 35), ότι δεν θα καταρτιζόταν σύστημα ποσοστάσεων για το 1983, αποδείχτηκαν αβάσιμοι· παρά τις διαπραγματευτικές θέσεις — οι οποίες στην αρχή εμφάνιζαν σημαντικές αποκλίσεις (γ. αιτ. παραρτ. 74 έως 84) —, οι παραγωγοί επέτυχαν να καταρτίσουν ένα

τέτοιο σύστημα, καθώς οι συμβιβαστικές προτάσεις, τις οποίες ορισμένοι παραγωγοί έκριναν αποδεκτές (γ. αιτ. παράρτ. 33, πίνακας 2), έγιναν τελικά δεκτές απ' όλους.

- 257 Πρέπει να παρατηρηθεί ότι το επιχείρημα της προσφεύγουσας περί μείωσης του μεριδίου της στην αγορά, περί των αυξομειώσεων των μεριδίων των άλλων παραγωγών και της υπερβάσεως των υποτιθεμένων ποσοστώσεων δεν είναι ικανό να αναιρέσει τη συμμετοχή της στον καθορισμό επιδιωκόμενου όγκου πωλήσεων. Πράγματι, η Απόφαση καταλογίζει στους παραγωγούς όχι ότι τήρησαν τις ποσοστώσεις, αλλ' απλώς ότι τις συνομολόγησαν.
- 258 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει, εξ άλλου, ότι τόσο η σύγκριση των αριθμητικών στοιχείων των πωλήσεων της προσφεύγουσας και των άλλων παραγωγών προς τον επιδιωκόμενο όγκο πωλήσεων που τους είχε κατανεμηθεί, όσο και το γεγονός ότι αυτές λογοδοτούσαν για τις πωλήσεις τους ορισμένων περιόδων αποδεικνύουν ότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας, το σύστημα των ποσοστώσεων δεν αφορούσε μόνο τις βασικές ποιότητες, αλλά όλες τις ποιότητες του πολυπροπυλενίου.
- 259 Πρέπει να προστεθεί ότι, λόγω της ταυτότητας του σκοπού των διαφόρων μέτρων περιορισμού του όγκου των πωλήσεων — που συνίστατο στη μείωση της πίεσεως που ασκούσε η υψηλότερη προσφορά πάνω στις τιμές —, ορθώς η Επιτροπή συνήγαγε ότι τα μέτρα αυτά εντάσσονταν στο πλαίσιο ενός συστήματος ποσοστώσεων.
- 260 Εξ άλλου, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, για να μπορέσει να θεμελιώσει τις προεκτεθείσες διαπιστώσεις της ως προς τα πραγματικά περιστατικά, η Επιτροπή δεν χρειαζόταν να καταφύγει σε έγγραφα τα οποία δεν είχε μνημονεύσει στις ανακοινώσεις των αιτιάσεων ή τα οποία δεν είχε κοινοποιήσει στην προσφεύγουσα· ειδικότερα, δεν χρειαζόταν να καταφύγει στα πρακτικά της ICI της συναντήσεως της 10ης Μαρτίου 1982.
- 261 Εν όψει των παραπάνω σκέψεων, πρέπει να συναχθεί ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον ότι η προσφεύγουσα συγκαταλεγόταν μεταξύ των παραγωγών πολυπροπυλενίου μεταξύ των οποίων επήλθε σύμπτωση βουλήσεων όσον αφορά τον

επιδιωκόμενο όγκο πωλήσεων για τα έτη 1979, 1980 και το πρώτο ήμισυ του 1983 και τον περιορισμό των μηνιαίων πωλήσεών τους δι' αναγωγής σε προγενέστερη περίοδο για τα έτη 1981 και 1982, στοιχεία μνημονευόμενα στην Απόφαση και εντασσόμενα σε σύστημα ποσοστώσεων.

2. *Εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ*

Α' — Νομικός χαρακτηρισμός

α') Η προσβαλλόμενη πράξη

262 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 81, πρώτο εδάφιο), το σύνολο των σχεδίων και διακανονισμών που αποφασίστηκαν στο πλαίσιο του συστήματος των περιοδικών και θεσμοποιημένων συναντήσεων αποτέλεσε ενιαία και συνεχή « συμφωνία » κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1.

263 Εν προκειμένω, οι παραγωγοί, αποδεχόμενοι ένα κοινό σχέδιο για τη ρύθμιση των τιμών και του εφοδιασμού στην αγορά πολυπροπυλενίου, συμμετέσχαν σε μια συμφωνία-πλαίσιο, η οποία εκδηλώθηκε με σειρά λεπτομερεστέρων επί μέρους συμφωνιών, οι οποίες εκπονήθηκαν κατά διαστήματα (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 81, τρίτο εδάφιο).

264 Η Απόφαση αναφέρει στη συνέχεια (αιτιολογική σκέψη 82, πρώτο εδάφιο) ότι, κατά την εκτέλεση των λεπτομερειών του ολικού σχεδίου, επιτεύχθηκε ρητή συμφωνία σε πολλά σημεία, όπως οι κατ' ιδίαν πρωτοβουλίες για τον καθορισμό τιμών και τα ετήσια σχέδια ποσοστώσεων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ασφαλώς, μπορεί να μην επιτεύχθηκε η συναίνεση των παραγωγών πάνω σ' ένα οριστικό σχέδιο, όπως στην περίπτωση των ποσοστώσεων για το 1981 και το 1982. Το γεγονός, όμως, ότι αυτοί ελάμβαναν μέτρα με σκοπό την πλήρωση αυτού του κενού — όπως ήταν η ανταλλαγή πληροφοριών και η σύγκριση των μηνιαίων πωλήσεων προς τα αποτελέσματα που είχαν επιτευχθεί σε προηγούμενη περίοδο αναφοράς — όχι μόνο προϋπέθετε την ύπαρξη ρητής συμφωνίας για την επεξεργασία και την εφαρμογή τέτοιων μέτρων, αλλά και υποδηλώνει ότι οι παραγωγοί είχαν συμφωνήσει σιωπηρώς ότι, κατά το μέτρο του δυνατού, έπρεπε ο καθένας τους να διατηρήσει τις θέσεις του.

- 265 Το συμπέρασμα ότι υπήρξε μία μοναδική και συνεχής συμφωνία ουδόλως επηρεάζεται από το γεγονός ότι ορισμένοι παραγωγοί — αναπόφευκτα — δεν παρέστησαν σε όλες τις συναντήσεις. Δεδομένου ότι η μελέτη και η υλοποίηση κάθε « πρωτοβουλίας » απαιτούσε αρκετούς μήνες, η περιστασιακή απουσία ενός παραγωγού δεν σήμαινε και μη συμμετοχή του σ' αυτήν (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 83, πρώτο εδάφιο).
- 266 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 86, πρώτο εδάφιο), η λειτουργία της συμπράξεως, δεδομένου ότι στηριζόταν σε κοινό και λεπτομερές σχέδιο, αποτέλεσε « συμφωνία » κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ.
- 267 Στην Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 86, δεύτερο εδάφιο) εκτίθεται ότι, μολονότι οι έννοιες των όρων « συμφωνία » και « εναρμονισμένη πρακτική » διαφέρουν μεταξύ τους, υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες η συμπαιγνία εμφανίζει στοιχεία και των δύο μορφών αθέμιτης συνεργασίας.
- 268 Ο όρος « εναρμονισμένη πρακτική » χαρακτηρίζει μια μορφή συντονισμού μεταξύ επιχειρήσεων, οι οποίες, χωρίς να φθάνουν μέχρι σημείου να συνάψουν κατά κυριολεξία σύμβαση, υποκαθιστούν ενσυνείδητα τους κινδύνους του ανταγωνισμού με την έμπρακτη συνεργασία μεταξύ τους (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 86, τρίτο εδάφιο).
- 269 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 87, πρώτο εδάφιο), η Συνθήκη διατυπώνει την « εναρμονισμένη πρακτική » ως ξεχωριστή έννοια, για να εμποδίζει τις επιχειρήσεις να καταστρατηγούν την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, διαμορφώνοντας, με αμοιβαία συνεννόηση, μια συμπεριφορά αντιβαίνουσα μεν προς τον ανταγωνισμό, μη δυνάμενη όμως να εξομοιωθεί προς οριστική συμφωνία, αλληλοενημερωόμενες, παραδείγματος χάριν, εκ των προτέρων για τη στάση που προτίθεται να τηρήσει η καθεμία, έτσι ώστε να μπορέσει να ρυθμίζει την εμπορική συμπεριφορά της γνωρίζοντας ότι και οι ανταγωνιστές της θα ενεργήσουν κατά τον ίδιο τρόπο (βλ. προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Ιουλίου 1972 στην υπόθεση 48/69).

270 Με την απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1975 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73 έως 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, Suiker Unie κατά Επιτροπής, Slg. 1975, σ. 1663), το Δικαστήριο δέχτηκε ότι τα κριτήρια συντονισμού και συνεργασίας που έχουν καθοριστεί από τη νομολογία του ουδόλως προϋποθέτουν την κατάρτιση πραγματικού « σχεδίου », αλλά πρέπει να γίνονται νοητά υπό το πρίσμα της βαθύτερης αντίληψης που διέπει τις διατάξεις περί ανταγωνισμού της Συνθήκης, ότι κάθε επιχειρηματίας πρέπει να διαμορφώνει αυτόνομα την πολιτική που προτίθεται να ακολουθήσει στην κοινή αγορά. Και να μην η επιταγή αυτή της αυτονομίας δεν αναιρεί το δικαίωμα των επιχειρήσεων να προσαρμόζονται ευφύως στην ήδη εκδηλωθείσα ή στην προβλεπόμενη συμπεριφορά των ανταγωνιστών τους, αποκλείει όμως αυστηρώς κάθε άμεση ή έμμεση επαφή μεταξύ τους, επιδιώκονσα είτε να επηρεάσει τη συμπεριφορά ενός υπάρχοντος ή δυνητικού ανταγωνιστή στην αγορά, είτε να αποκαλύψει σ' έναν τέτοιο ανταγωνιστή τη συμπεριφορά που οι ίδιες έχουν αποφασίσει ή έχουν κατά νουν να τηρήσουν στην αγορά (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 87, δεύτερο εδάφιο). Μια τέτοια συμπεριφορά μπορεί να εμπίπτει στο άρθρο 85, παράγραφος 1, ως « εναρμονισμένη πρακτική », έστω και αν τα μέρη δεν έχουν συνεννοηθεί εκ των προτέρων βάσει κοινού σχεδίου καθορίζοντας τη δράση τους στην αγορά, αλλά υιοθετούν μηχανισμούς συμπαιγνίας ή προσχωρούν σε τέτοιους μηχανισμούς που διευκολύνουν τον συντονισμό της εμπορικής τους συμπεριφοράς (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 87, τρίτο εδάφιο, πρώτη περίοδος).

271 Εξ άλλου, η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 87, τρίτο εδάφιο, τρίτη περίοδος) επισημαίνει ότι, σε μια σύνθετη σύμπραξη, είναι πιθανόν ορισμένοι παραγωγοί να μην έχουν εκδηλώσει, σε κάθε περίπτωση, τη ρητή τους συγκατάθεση για τη συμπεριφορά την οποία ακολούθησαν οι λοιποί, παρ' όλο που δηλώνουν την υποστήριξή τους στο όλο σχέδιο και δρουν αναλόγως. Από ορισμένες πλευρές, επομένως, η συνεχής συνεργασία και συμπαιγνία των παραγωγών στην υλοποίηση της ολικής συμφωνίας ενδέχεται να εμφανίζει ορισμένα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της εναρμονισμένης πρακτικής (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 87, τρίτο εδάφιο, πέμπτη περίοδος).

272 Η σημασία, επομένως, της έννοιας της εναρμονισμένης πρακτικής δεν προκύπτει τόσο, κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 87, τέταρτο εδάφιο), από τη διάκριση μεταξύ της πρακτικής αυτής και μιας « συμφωνίας », όσο από τη διάκριση μεταξύ μιας συμπαιγνίας που εμπίπτει στο άρθρο 85, παράγραφος 1, και της απλής παράλληλης συμπεριφοράς που δεν ενέχει κανένα στοιχείο διαβουλεύσεως. Μικρή σημασία έχει, επομένως, η ακριβής μορφή την οποία προσέλαβε εν προκειμένω η συμπαιγνιακή συμπεριφορά.

273 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 88, πρώτο και δεύτερο εδάφιο) διαπιστώνει ότι οι περισσότεροι από τους παραγωγούς ισχυρίστηκαν, κατά τη διοικητική διαδικασία, ότι η συμπεριφορά τους στο πλαίσιο των λεγομένων « πρωτοβουλιών καθορισμού τιμών » δεν ήταν αποτέλεσμα κάποιας « συμφωνίας » κατά την έννοια του άρθρου 85 (βλ. Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 82), ούτε αποδεικνύει την ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής, η συνδρομή της οποίας προϋποθέτει « φανερή δράση » στην αγορά· τέτοια όμως φανερή δράση ουδόλως συντρέχει εν προκειμένω, εφόσον ουδέποτε γνωστοποιήθηκε στους πελάτες τιμοκατάλογος ή « τιμή-στόχος ». Η Απόφαση απορρίπτει το επιχείρημα αυτό, με την αιτιολογία ότι, εάν ήταν αναγκαίο, στην παρούσα υπόθεση, να στηριχθεί κανείς στην ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής, η προϋπόθεση να έχουν προβεί οι συμμετέχοντες στη λήψη ορισμένων μέτρων για την επίτευξη του κοινού τους στόχου πληρούται κάλλιστα. Οι διάφορες πρωτοβουλίες για τον καθορισμό τιμών προκύπτουν από τα έγγραφα. Είναι επίσης αναμφισβήτητο ότι οι κατ' ιδίαν παραγωγοί ενήργησαν εκ παραλλήλου για να τις θέσουν σε εφαρμογή. Τα μέτρα που έλαβαν οι παραγωγοί, είτε ατομικά είτε συλλογικά, προκύπτουν από έγγραφα: πρακτικά συναντήσεων, εσωτερικά σημειώματα, οδηγίες και εγκύκλιοι στους υπευθύνους πωλήσεων και επιστολές στους πελάτες. Είναι εντελώς αδιάφορο εάν οι παραγωγοί « δημοσίευσαν » ή όχι τιμοκαταλόγους. Οι οδηγίες για τις τιμές, αυτές καθαυτές, δεν παρέχουν μόνο την καλύτερη δυνατή απόδειξη για τις ενέργειες στις οποίες προέβη κάθε παραγωγός προς υλοποίηση του κοινού στόχου, αλλά, ως εκ του περιεχομένου και της χρονολογίας τους, και την απόδειξη της συμπαιγνίας.

β') Τα επιχειρήματα των διαδίκων

274 Η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι η Επιτροπή υπάγει τις έννοιες της « συμφωνίας » και της « εναρμονισμένης πρακτικής » από κοινού στην ευρύτερη έννοια της « συμπαιγνίας »· στο διατακτικό, μάλιστα, της Αποφάσεως, θέτει τις δύο αυτές έννοιες σε ίση μοίρα. Έτσι, η Επιτροπή θεωρεί ότι η μεταξύ επιχειρήσεων ανταλλαγή πληροφοριών σχετικών με τη μελλοντική τους συμπεριφορά στην αγορά αρκεί από μόνη της για να θεωρηθεί ότι συνιστά παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ.

275 Επικρίνει το γεγονός ότι η Επιτροπή κρίνει αδιάφορο αν η παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ διαπράχθηκε υπό τη μορφή συμφωνίας ή υπό τη μορφή εναρμονισμένης πρακτικής, με την αιτιολογία ότι, εν προκειμένω, η συμπαιγνία εμφανίζει στοιχεία και της μιας και της άλλης μορφής παράνομης συνεργασίας. Φρονεί ότι η Επιτροπή υποχρεούται να χαρακτηρίζει την παράβαση είτε ως απόφαση είτε ως εναρμονισμένη πρακτική, εφόσον οι δύο αυτές παραβάσεις δεν αποτελούνται από τα ίδια συστατικά στοιχεία. Με το υπόμνημα ανταπαντήσεως, η προσφεύγουσα προσάπτει στην Επιτροπή ότι η διαπίστωση στην οποία προβαίνει δεν είναι πλέον « διαζευτική » αλλά « σωρευτική », εφόσον θεωρεί ότι συντρέχουν τα συστατικά στοιχεία τόσο της συμφωνίας όσο και της εναρμονισμένης πρακτικής.

- 276 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η άποψη αυτή είναι πεπλανημένη τόσο νομικά όσο και πραγματικά· στην πραγματικότητα αποσκοπεί στο να τιμωρήσει την απλή απόπειρα περιορισμού του ανταγωνισμού, κατά παράβαση της αρχής «*nulla poena sine lege*», εφόσον μια τέτοια απόπειρα δεν εμπίπτει στο κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού.
- 277 Κατά την άποψη της προσφεύγουσας, για να υπάρχει συμφωνία, κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, είναι αναγκαίο να αποδεικνύεται, πλην της υπάρξεως αμέσων ή έμμεσων επαφών, και η ύπαρξη συμπτώσεως βουλήσεων.
- 278 Υπενθυμίζει ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου (προαναφερθείσες αποφάσεις της 16ης Δεκεμβρίου 1975 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73 έως 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, σκέψεις 172 έως 180· και της 14ης Ιουλίου 1972 στην υπόθεση 48/69, προτάσεις, Slg. 1972, σ. 674), η εναρμονισμένη πρακτική προκύπτει από τη σύζευξη διαβουλεύσεως (το υποκειμενικό στοιχείο) και μιας αντίστοιχης συμπεριφοράς στη αγορά (το αντικειμενικό στοιχείο), τα δύο δε αυτά στοιχεία πρέπει να τελούν σε αιτιώδη συνάφεια. Η Επιτροπή δεν μπορεί, επομένως, να θεωρεί ότι μια διαβούλευση για τον περιορισμό του ανταγωνισμού αρκεί από μόνη της για να στοιχειοθετήσει εναρμονισμένη πρακτική (προαναφερθείσα απόφαση της 14ης Ιουλίου 1972 στην υπόθεση 48/69, σκέψη 66). Είναι αναγκαίο να εξεταστεί η συμπεριφορά στην αγορά και αν ελεγχθεί, στη συνέχεια, μήπως η συμπεριφορά αυτή μπορεί να εξηγηθεί όχι μόνο με την υπόθεση της προηγουμένης διαβουλεύσεως μεταξύ των επιχειρήσεων, αλλά και από άλλους παράγοντες.
- 279 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, εν προκειμένω, η Επιτροπή όφειλε να διακρίνει, για κάθε μια από τις προσαπτόμενες παραβάσεις, αν επρόκειτο για συμφωνία ή για εναρμονισμένη πρακτική. Στην πρώτη περίπτωση, όφειλε να προσδιορίζει σε ποιο μέτρο η Hüls είχε συντελέσει σε περιοριστικές του ανταγωνισμού συμφωνίες. Στη δεύτερη, εφόσον δεν αρκούσε η ύπαρξη διαβουλεύσεως από μόνη της, έπρεπε να αποδείξει ότι είχε εκδηλωθεί στην αγορά μια συμπεριφορά αντιστοιχούσα προς αυτή τη διαβούλευση. Η Επιτροπή, όμως, δεν προσκόμισε τέτοιες αποδείξεις, ούτε για τις τιμές ούτε για τις ποσοστάσεις. Όσον αφορά τις τιμές, οι εσωτερικές οδηγίες καθορισμού τιμών τις οποίες επικαλείται ως αποδεικτικό στοιχείο η Επιτροπή είναι αλυσιτελείς, και τούτο για τρεις λόγους· έπειτα, ήσαν καθαρά εσωτερικές και δεν μπορούν, επομένως, να χρησιμεύσουν προς απόδειξη της προς τα έξω συμπεριφοράς της επιχειρήσεως και, τέλος, αφορούν μικρό μόνο τμήμα της κρίσιμης περιόδου.

- 280 Διατείνεται ακόμη ότι, και αν ακόμη γινόταν δεκτή η θέση της Επιτροπής ότι πρέπει να τιμωρείται και η απλή ανταλλαγή πληροφοριών, και πάλι η Απόφαση θα έπασχε. Και τούτο αφενός μεν διότι η Απόφαση δεν απέδειξε ότι οι πληροφορίες αυτές δεν αφορούσαν την παρελθούσα, αλλά τη μέλλουσα συμπεριφορά των επιχειρήσεων. Αφετέρου δε διότι οι φερόμενες παραβάσεις μπορούν, το πολύ, να χαρακτηριστούν ως εναρμονισμένες πρακτικές, πράγμα το οποίο καθιστά αδικαιολόγητη την αιτίαση της Επιτροπής σχετικά με την ύπαρξη « συμφωνίας-πλαισίου », « κεντρικού σχεδίου » ή « γενικής συμφωνίας », την οποία η Επιτροπή δεν μπόρεσε να αποδείξει.
- 281 Κατά την Επιτροπή, αντιθέτως, το ζήτημα αν μια συμπαιγνία ή σύμπραξη πρέπει να χαρακτηριστεί νομικώς ως συμφωνία ή ως εναρμονισμένη πρακτική κατά την έννοια του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ ή αν η συμπαιγνία αυτή περιέχει στοιχεία και της μιας και της άλλης είναι αμελητέας σημασίας. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή διατείνεται ότι οι όροι « συμφωνία » και « εναρμονισμένη πρακτική » περικλείουν τις διάφορες μορφές διακανονισμών, με τις οποίες οι ανταγωνιστές, αντί να διαμορφώνουν τη μέλλουσα ανταγωνιστική τους συμπεριφορά με πλήρη ανεξαρτησία, δεσμεύονται αμοιβαία, περιορίζοντας την ελευθερία δράσέως τους στην αγορά με άμεσες ή έμμεσες μεταξύ τους επαφές.
- 282 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η χρήση διαφορετικών όρων στο άρθρο 85 έχει ως σκοπό να απαγορεύσει κάθε μορφή συμπαιγνίας και όχι να προβλέψει διαφορετική μεταχείριση για καθεμιά απ' αυτές. Κατά συνέπεια, η προσπάθεια να χαραχθεί μια γραμμή οριοθέτησης μεταξύ όρων που αποσκοπούν στο να καταλάβουν κάθε μορφή απαγορευόμενης συμπεριφοράς δεν ασκεί επιρροή. Η *ratio legis* της εισαγωγής στο άρθρο 85 του όρου « εναρμονισμένη πρακτική » είναι ότι επιδιώκεται έτσι να περιληφθούν, παράλληλα προς τις συμφωνίες, και μορφές συμπαιγνίας που αντανάκλουν απλώς κάποιον *en tuis πράγμασι* συντονισμό ή κάποια έμπρακτη συνεργασία, αλλά που είναι πάντως ικανές να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό (προαναφερθείσα απόφαση της 14ης Ιουλίου 1972 στην υπόθεση 48/69, σκέψεις 64 έως 66).
- 283 Διατείνεται ότι, όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου (προαναφερθείσα απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1975 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73 έως 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, σκέψεις 173 και 174), επιδιώκεται η παρεμπόδιση κάθε μορφής επαφής, άμεσης ή έμμεσης, μεταξύ επιχειρή-

σεών, έχουσας ως σκοπό ή ως αποτέλεσμα είτε τον επηρεασμό της συμπεριφοράς στην αγορά ενός τωρινού ή δυνητικού ανταγωνιστή, είτε την αποκάλυψη σε έναν τέτοιο ανταγωνιστή της συμπεριφοράς την οποία η επιχείρηση έχει αποφασίσει — ή έχει κατά νουν — να τηρήσει στην αγορά. Η ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής εντοπίζεται, επομένως, ήδη σε επίπεδο επαφής μεταξύ ανταγωνιστών, πριν από οποιαδήποτε εκδήλωση της συμπεριφοράς τους στην αγορά.

284 Κατά την Επιτροπή, εναρμονισμένη πρακτική υπάρχει άπαξ υπάρχει διαβούλευση που γίνεται με σκοπό τον περιορισμό της αυτονομίας των επιχειρήσεων έναντι αλλήλων, τούτο δε ακόμη και αν δεν έχει διαπιστωθεί καμμία πραγματική συμπεριφορά στην αγορά. Κατά την Επιτροπή, η συζήτηση αφορά την έννοια του όρου «πρακτική». Εναντιώνεται στην άποψη την οποία προβάλλει η Hercules, ότι ο όρος αυτός έχει τη στενή έννοια της «συμπεριφοράς στην αγορά». Ο όρος αυτός μπορεί, κατά τη γνώμη της Επιτροπής, να καλύπτει και το απλό γεγονός της συμμετοχής σε επαφές, αρκεί αυτές να αποσκοπούσαν τον περιορισμό της αυτονομίας των επιχειρήσεων.

285 Προσθέτει ότι αν, για να στοιχειοθετηθεί εναρμονισμένη πρακτική, απαιτούνταν η συνδρομή και των δύο στοιχείων — διαβουλεύσεως και συμπεριφοράς στην αγορά —, αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα να μείνει εκτός πεδίου εφαρμογής του άρθρου 85 ολόκληρο φάσμα πρακτικών που έχουν ως σκοπό, όχι όμως κατ' ανάγκην και ως αποτέλεσμα, τη νόθευση του ανταγωνισμού στην κοινή αγορά. Θα εξουδετερωνόταν έτσι μέρος της αποτελεσματικότητας του άρθρου 85. Εξ άλλου, η άποψη αυτή δεν συμφωνεί με τη νομολογία του Δικαστηρίου που αναφέρεται στην έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής (προαναφερθείσες αποφάσεις της 14ης Ιουλίου 1972 στην υπόθεση 48/69, σκέψη 66, και της 16ης Δεκεμβρίου 1975 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73 έως 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, σκέψη 26· απόφαση της 14ης Ιουλίου 1981 στην υπόθεση 172/80, Züchner, σκέψη 14, Συλλογή 1981, σ. 2021). Η νομολογία αυτή και μεν μνημονεύει κάθε φορά πρακτικές που ασκούνται στην αγορά, δεν τις μνημονεύει όμως ως συστατικό στοιχείο της παραβάσεως, όπως υποστηρίζει η προσφεύγουσα, αλλά ως πραγματικό περιστατικό, από το οποίο μπορεί να συναχθεί ότι υπήρξε διαβούλευση. Κατά τη νομολογία αυτή, δεν απαιτείται καμμία πραγματική συμπεριφορά στην αγορά. Αρκεί μόνο να ήρθαν οι επιχειρήσεις σε επαφή μεταξύ τους, χαρακτηριστικό του ότι εγκατέλειψαν την αναγκαία για κάθε επιχείρηση αυτονομία.

286 Κατά την Επιτροπή, επομένως, δεν είναι ανάγκη, για να υπάρχει παράβαση του άρθρου 85, να εφάρμοσαν οι επιχειρήσεις στην πράξη εκείνο για το οποίο συνεννοήθηκαν. Η αποδοκιμαζόμενη με το άρθρο 85, παράγραφος 1, συμπεριφορά συντρέχει κάλλιστα, από τη στιγμή που η πρόθεση υλοκαταστάσεως των κινδύνων του ανταγωνισμού με τη συνεργασία υλοποιείται με τη μορφή διαβουλεύσεως, χωρίς κατ' ανάγκην και να εκδηλωθεί, στη συνέχεια, στην αγορά κάποια συμπεριφορά δυνάμενη

να διαπιστωθεί. Έτσι, αντίθετα απ' ό,τι ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, είναι κάλλιστα νοητό μια εναρμονισμένη πρακτική να έχει σκοπό αντίθετο προς τον ανταγωνισμό, χωρίς όμως αποτέλεσμα αντίθετο προς ανταγωνισμό.

287 Όσον αφορά την απόδειξη, η Επιτροπή συνάγει από τα παραπάνω ότι η συμφωνία και η εναρμονισμένη πρακτική μπορούν να αποδεικνύονται με άμεσες και με έμμεσες αποδείξεις. Εν προκειμένω, δεν χρειάστηκε να καταφύγει σε έμμεσες αποδείξεις, όπως είναι η παράλληλη συμπεριφορά στην αγορά, εφόσον διέθετε άμεσα αποδεικτικά στοιχεία για τη συμπαιγνία, όπως είναι ιδίως τα πρακτικά των συναντήσεων.

288 Η Επιτροπή καταλήγει τονίζοντας ότι δικαιολογημένα χαρακτήρισε τη διαπιστωθείσα εν προκειμένω παράβαση, κυρίως μεν, ως συμφωνία, επικουρικός δε και καθ' όσον ήθελε παραστεί αναγκαίο, ως εναρμονισμένη πρακτική.

γ') Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου

289 Πρέπει να διαπιστωθεί ότι, αντιθέτως προς ό,τι ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, η Επιτροπή χαρακτήρισε κάθε πραγματικό στοιχείο το οποίο έκρινε αποδεδειγμένο εις βάρος της προσφεύγουσας είτε ως συμφωνία είτε ως εναρμονισμένη πρακτική, κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από την ανάγνωση των συνδυασμένων αιτιολογικών σκέψεων 80, δεύτερο εδάφιο, 81, τρίτο εδάφιο, και 82, πρώτο εδάφιο, της Αποφάσεως, η Επιτροπή χαρακτήρισε καθένα από τα επί μέρους αυτά στοιχεία, κυρίως, ως « συμφωνία ».

290 Ομοίως, από την ανάγνωση των συνδυασμένων αιτιολογικών σκέψεων 86, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, 87, τρίτο εδάφιο, και 88 της Αποφάσεως, η Επιτροπή χαρακτήρισε, επικουρικός, ως « εναρμονισμένες πρακτικές » τα στοιχεία παραβάσεως, οσάκις αυτά είτε δεν αρκούσαν για να στηρίξουν το συμπέρασμα ότι τα μέρη είχαν συνεννοηθεί προηγουμένως επί κοινού σχεδίου καθορίζοντας τη δράση τους στην αγορά, είχαν όμως δεχτεί ή είχαν προσχωρήσει σε μηχανισμούς συμπαιγνίας που διευκόλυναν τον συντονισμό της εμπορικής τους πολιτικής, είτε δεν αρκούσαν, λόγω του περίπλοκου χαρακτήρα της συμπράξεως, για να αποδειχθεί ότι ορισμένοι παραγωγοί είχαν εκφράσει τη ρητή τους συγκατάθεση στη συμπεριφορά που υιοθέτησαν οι άλλοι, παρ'

όλο που εκδήλωναν την υποστήριξή τους στο όλο σχέδιο και δρούσαν αναλόγως. Έτσι, η Απόφαση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, υπό ορισμένες επόψεις, η συνεχής συνεργασία και συμπαιγνία των παραγωγών κατά τη θέση σε εφαρμογή μιας συνολικής συμφωνίας μπορεί να εμφανίζει ορισμένα χαρακτηριστικά της εναρμονισμένης πρακτικής.

291 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, εφόσον από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι, για να υφίσταται συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, αρκεί οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις να έχουν εκδηλώσει την κοινή τους βούληση να συμπεριφέρονται στην αγορά κατά ορισμένο τρόπο (βλ. αποφάσεις της 15ης Ιουλίου 1970 στην υπόθεση 41/69, ACF Chemiefarma κατά Επιτροπής, σκέψη 112· και της 29ης Οκτωβρίου 1980 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 209/78 έως 215/78 και 218/78, Heinz van Landewyck κατά Επιτροπής, Slg. 1980, σ. 3125, σκέψη 86), δικαιολογημένα η Επιτροπή χαρακτήρισε ως συμφωνία, κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, τη σύμπτωση που επήλθε μεταξύ των βουλήσεων της προσφεύγουσας και άλλων παραγωγών πολυπροπυλενίου, την οποία απέδειξε επαρκώς κατά νόμον και η οποία αφορούσε τις πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών, τα μέτρα τα αποσκοπούντα στη διευκόλυνση της εφαρμογής των πρωτοβουλιών καθορισμού τιμών, τον επιδιωκόμενο όγκο πωλήσεων για το 1979, το 1980 και το πρώτο ήμισυ του 1983, καθώς και τα μέτρα περιορισμού των μηνιαίων πωλήσεων δι' αναγωγής σε προηγούμενη περίοδο για το 1981 και το 1982.

292 Ορθώς, εξ άλλου, η Επιτροπή, αφού απέδειξε επαρκώς κατά νόμον ότι τα αποτελέσματα των πρωτοβουλιών καθορισμού τιμών εξακολούθησαν να παράγονται μέχρι τον Νοέμβριο του 1983, έκρινε ότι η παράβαση συνεχίστηκε μέχρι τον Νοέμβριο του 1983 τουλάχιστον. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, το άρθρο 85 εφαρμόζεται και επί συμφωνιών που έχουν παύσει μὲν να ισχύουν, εξακολουθούν όμως να παράγουν αποτελέσματα και μετά την τυπική τους λήξη (απόφαση της 3ης Ιουλίου 1985 στην υπόθεση 243/83, Binon, Συλλογή 1985, σ. 2015, σκέψη 17).

293 Για τον ορισμό της έννοιας της εναρμονισμένης πρακτικής, είναι αναγκαία η παραπομπή στη νομολογία του Δικαστηρίου, από όπου προκύπτει ότι τα κριτήρια συντονισμού και συνεργασίας τα οποία έθεσε προηγουμένως πρέπει να γίνονται νοητά υπό το πρίσμα της βαθύτερης αντίληψης που διέπει τις διατάξεις περί ανταγωνισμού της Συνθήκης ΕΟΚ, ότι κάθε επιχειρηματίας πρέπει να διαμορφώνει αυτόνομα την πολιτική που προτίθεται να ακολουθήσει στην κοινή αγορά. Και να μὲν η επιταγή αυτή της αυτονομίας δεν αναιρεί το δικαίωμα των επιχειρήσεων να προσαρμόζονται ευφρώς

στην ήδη εκδηλωθείσα ή στην προβλεπόμενη συμπεριφορά των ανταγωνιστών τους, αποκλείει όμως αυστηρώς κάθε άμεση ή έμμεση επαφή μεταξύ τους, επιδιώκουσα είτε να επηρεάσει τη συμπεριφορά ενός υπάρχοντος ή δυνητικού ανταγωνιστή στην αγορά, είτε να αποκαλύψει σ' έναν τέτοιο ανταγωνιστή τη συμπεριφορά που οι ίδιες έχουν αποφασίσει ή έχουν κατά νουν να τηρήσουν στην αγορά (προαναφερθείσα απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1975 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73 έως 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, σκέψεις 173 και 174).

294 Εν προκειμένω, η προσφεύγουσα μετέσχε σε συναντήσεις που είχαν ως σκοπό τον καθορισμό επιδιωκομένων τιμών και επιδιωκομένου όγκου πωλήσεων· κατά τις συναντήσεις αυτές ανταλλάσσονταν μεταξύ των ανταγωνιστών πληροφορίες σχετικά με τις τιμές που επιθυμούσαν να εφαρμοστούν στην αγορά, σχετικά με τις τιμές που είχαν κατά νουν να εφαρμόσουν, σχετικά με το κατώτατο όριο συμφέρουσας λειτουργίας τους, τους περιορισμούς του όγκου πωλήσεων που έκριναν αναγκαίους, τα αριθμητικά στοιχεία των πωλήσεών τους ή την ταυτότητα των πελατών τους. Μετέχοντας στις συναντήσεις αυτές, συνέπραξε με τους ανταγωνιστές της σε διαβούλευση που είχε ως σκοπό να επηρεάσει τη συμπεριφορά τους στην αγορά και να αποκαλύψει τη συμπεριφορά που κάθε παραγωγός είχε κατά νουν να τηρήσει ο ίδιος στην αγορά.

295 Έτσι, η προσφεύγουσα όχι μόνο επιδίωξε να άρει προληπτικά την αβεβαιότητα σχετικά με τη μελλοντική συμπεριφορά των ανταγωνιστών της, αλλά και πρέπει ασφαλώς να έλαβε υπόψη, άμεσα ή έμμεσα, τις πληροφορίες που συνέλεξε κατά τις συναντήσεις αυτές, για να καθορίσει την πολιτική που θα ακολουθούσε στην αγορά. Ομοίως, και οι ανταγωνιστές της πρέπει ασφαλώς να έλαβαν υπόψη, άμεσα ή έμμεσα, τις πληροφορίες που τους αποκάλυψε η προσφεύγουσα σχετικά με τη συμπεριφορά που είχε αποφασίσει ή που είχε κατά νουν να τηρήσει η ίδια στην αγορά, για να καθορίσουν την πολιτική που θα ακολουθούσαν στην αγορά.

296 Επομένως, δικαιολογημένα η Επιτροπή χαρακτήρισε, ως εκ του σκοπού τους, επικουρικός ως εναρμονισμένη πρακτική, κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, τις περιοδικές συναντήσεις παραγωγών πολυπροπυλενίου, στις οποίες συμμετείχε η προσφεύγουσα από τα τέλη του 1978 ή τις αρχές του 1979 μέχρι τον Σεπτέμβριο του 1983.

297 Όσον αφορά το ζήτημα αν η Επιτροπή δικαιολογημένα έκρινε ότι υπήρχε ενιαία παράβαση, την οποία χαρακτηρίζει, στο άρθρο 1 της Αποφάσεως, ως « συμφωνία και εναρμονισμένη πρακτική », το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι οι διάφορες παρατηρηθείσες εναρμονισμένες πρακτικές και οι διάφορες συναφθείσες συμφωνίες εντάσσονταν, ως εκ της ταυτότητας του σκοπού τους, σε συστήματα περιοδικών συναντήσεων, καθορισμού επιδιωκόμενων τιμών και ποσοστώσεων.

298 Πρέπει να τονιστεί ότι τα συστήματα αυτά εντάσσονταν σε σειρά προσπαθειών των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων που συνέκλιναν σε ένα και τον αυτό οικονομικό σκοπό: να νοθευθεί η φυσιολογική εξέλιξη των τιμών στην αγορά του πολυπροπυλενίου. Είναι, επομένως, τεχνητή η απόπειρα να υποδιαιρεθεί αυτή η συνεχής συμπεριφορά, που χαρακτηρίζεται από ένα και τον αυτό σκοπό, αναλυόμενη σε πλείονες και χωριστές παραβάσεις. Συγκεκριμένα, η προσφεύγουσα έλαβε μέρος — επί σειρά ετών — σε ολοκληρωμένο σύνολο συστημάτων, τα οποία συνιστούν ενιαία παράβαση, η οποία συγκεκριμενοποιήθηκε προοδευτικά τόσο με συμφωνίες όσο και με αθέμιτες εναρμονισμένες πρακτικές.

299 Επιβάλλεται να λεχθεί, εξ άλλου, ότι η Επιτροπή δικαιολογημένα χαρακτήρισε την ενιαία αυτή παράβαση ως « συμφωνία και εναρμονισμένη πρακτική », κατά το μέτρο που η παράβαση αυτή εμπριείχε ταυτόχρονα στοιχεία που πρέπει να χαρακτηριστούν ως « συμφωνίες » και στοιχεία που πρέπει να χαρακτηριστούν ως « εναρμονισμένες πρακτικές ». Συγκεκριμένα, εφόσον πρόκειται για σύνθετη παράβαση, ο διττός χαρακτηρισμός, τον οποίο χρησιμοποιεί η Επιτροπή στο άρθρο 1 της Αποφάσεως, δεν πρέπει να νοηθεί ως χαρακτηρισμός που προϋποθέτει ταυτόχρονα και σωρευτικά την απόδειξη του ότι καθένα από τα αποδειχθέντα πραγματικά περιστατικά εμφανίζει τα συστατικά στοιχεία και της συμφωνίας και της εναρμονισμένης πρακτικής, αλλ' ως προσδιορίζων ένα σύνθετο όλον, που περιέχει πραγματικά στοιχεία από τα οποία ορισμένα χαρακτηρίστηκαν ως συμφωνίες και άλλα ως εναρμονισμένες πρακτικές κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, το οποίο δεν προβλέπει κάποιον ειδικό χαρακτηρισμό γι' αυτού του είδους τη σύνθετη παράβαση.

300 Κατά συνέπεια, η αιτίαση της προσφεύγουσας πρέπει να απορριφθεί.

Β' — Το αποτέλεσμα περιορισμού του ανταγωνισμού

α') Η προσβαλλόμενη πράξη

301 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 90, πρώτο και δεύτερο εδάφιο) επισημαίνει ότι, για την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, δεν είναι απολύτως αναγκαίο, δεδομένου ότι ο σκοπός της συμφωνίας είναι προδήλως ανταγωνιστικός, να αποδειχθεί και η ύπαρξη αποτελέσματος αντιθέτου προς τον ανταγωνισμό. Ωστόσο, στην παρούσα περίπτωση υπάρχουν όλες οι ενδείξεις ότι η συμφωνία άσκησε όντως ουσιαστική επίδραση επί των συνθηκών του ανταγωνισμού.

β') Τα επιχειρήματα των διαδίκων

302 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι οι διάφορες μελέτες τις οποίες προσκόμισε αποδεικνύουν ότι οι φερόμενες συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές δεν άσκησαν επίδραση στον ανταγωνισμό, ο οποίος λειτούργησε πλήρως καθ' όσον χρόνο διήρκεσαν, και ότι αυτή η ίδια εκδήλωσε ανταγωνιστική συμπεριφορά στην αγορά.

303 Η Επιτροπή αμφισβητεί το ότι οι παραγωγοί πολυπροπυλενίου, οι οποίοι συμμετείχαν στη σύμπραξη, δεν προσάρμοζαν τη συμπεριφορά τους στην αγορά βάσει των συμφωνιών και των επαφών τις οποίες είχαν μεταξύ τους και το ότι αυτές δεν άσκησαν επίδραση στον ανταγωνισμό. Έτσι, όλες οι οδηγίες καθορισμού τιμών που διατίθενται για την προσφεύγουσα συμπίπτουν απολύτως με τις συμφωνίες που συνήπτοντο κατά τις συναντήσεις και καμμία ένδειξη δεν υπάρχει περί του ότι δεν ίσχυε το ίδιο και για τις περιόδους για τις οποίες δεν διατίθενται τέτοιες οδηγίες. Η συμπεριφορά αυτή ίσως να μην κατέληγε πάντοτε στο προσδοκώμενο αποτέλεσμα· και σ' αυτήν όμως την περίπτωση, οι παραγωγοί ελάμβαναν ως βάση των διαπραγματεύσεών τους με τους πελάτες τις συμφωνηθείσες τιμές. Το ουσιώδες στοιχείο δεν έγκειται τόσο στην επιτυχία των συμφωνηθεισών πρωτοβουλιών, αλλά στην επιδίωξη του περιορισμού του ανταγωνισμού, ο οποίος θα έπρεπε να καταστεί δυνατός χάρη σ' αυτές τις πρωτοβουλίες. Το ίδιο ισχύει και ως προς τις συμφωνίες ποσοστώσεων, όπως δείχνει ο πίνακας 8 της Αποφάσεως. Η Επιτροπή ναι μεν αναγνωρίζει ότι η σύμπραξη δεν επέφερε σε όλες τις περιπτώσεις το αποτέλεσμα του περιορισμού του ανταγωνισμού, φρονεί όμως ότι, για την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, αυτό μικρή σημασία έχει, εφόσον αρκεί η σύμπραξη να είχε ως σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού.

γ') Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 304 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι με την επιχειρηματολογία της η προσφεύγουσα προσπαθεί, στην ουσία, να αποδείξει ότι η συμμετοχή της στις περιοδικές συναντήσεις παραγωγών πολυπροπυλενίου δεν ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, διότι, όπως προδίδει τόσο η δική της συμπεριφορά στην αγορά όσο και η συμπεριφορά των άλλων παραγωγών, η συμμετοχή αυτή εστειρείτο σκοπού αντιβαίνοντος προς τον ανταγωνισμό.
- 305 Το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ απαγορεύει, ως ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, όλες τις συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων ή τις εναρμονισμένες πρακτικές που δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και που έχουν ως σκοπό ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς και ιδίως εκείνες οι οποίες συνίστανται στον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής και στην κατανομή των αγορών ή των πηγών εφοδιασμού.
- 306 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, όπως προκύπτει από την κρίση που σχημάτισε σχετικά με τις διαπιστώσεις στις οποίες προέβη ως προς τα πραγματικά περιστατικά η Επιτροπή, οι περιοδικές συναντήσεις στις οποίες μετείχε μαζί με ανταγωνιστές της η προσφεύγουσα είχαν ως σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς, ιδίως διά του καθορισμού επιδιωκομένων τιμών και επιδιωκομένου όγκου πωλήσεων και ότι, κατά συνέπεια, η συμμετοχή της στις συναντήσεις αυτές δεν εστειρείτο σκοπού αντιβαίνοντος προς τον ανταγωνισμό κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ.
- 307 Επομένως, η αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.

Γ — Ο επηρεασμός του μεταξύ των κρατών μελών εμπορίου

α') Η προσβαλλόμενη πράξη

- 308 Η Απόφαση αναφέρει (αιτιολογική σκέψη 93, πρώτο εδάφιο) ότι η συμφωνία μεταξύ των παραγωγών ήταν δυνατόν να έχει σημαντική επίπτωση στο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.

309 Εν προκειμένω, ο καθολικός χαρακτήρας των συμπαιγνιακών διακανονισμών — οι οποίοι κάλυπταν, στην ουσία, το σύνολο των πωλήσεων ενός βιομηχανικού προϊόντος πρωτεύουσας σημασίας σε ολόκληρη την Κοινότητα (και σε άλλες χώρες της Δυτικής Ευρώπης) — ήταν αφ' εαυτού ικανός να εκτρέψει το εμπόριο από τα δίκτυα που θα διαμορφώνονταν αν δεν υπήρχε τέτοια συμφωνία (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 93, τρίτο εδάφιο). Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 94, τέταρτο εδάφιο), ο καθορισμός τιμών σε τεχνητό επίπεδο μέσω συμφωνίας, αντί να αφήνεται η αγορά να επιτύχει τη δική της ισορροπία, αλλοίωσε τη δομή του ανταγωνισμού σε ολόκληρη την Κοινότητα. Έτσι, οι επιχειρήσεις απηλλάγησαν από την άμεση ανάγκη να αντιδρούν στις δυνάμεις της αγοράς και να αντιμετωπίσουν αποφασιστικά το πρόβλημα της πλεονάζουσας παραγωγικής τους ικανότητας, του οποίου την ύπαρξη είχαν διαπιστώσει.

310 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 94) επισημαίνει ότι οι τιμές-στόχοι, που καθορίζονταν κατά κράτος μέλος και οι οποίες συζητούνταν εμπειριστατωμένα στις εθνικές συναντήσεις — έστω και αν έπρεπε να λαμβάνονται ως ένα βαθμό υπόψη οι τοπικές συνθήκες —, αλλοίωσαν αναπόφευκτα τη ροή του εμπορίου και μείωσαν τις διαφορές τιμών που οφείλονταν στη, μεγαλύτερη ή μικρότερη, αποδοτικότητα κάθε παραγωγού. Το σύστημα του « account leadership », κατευθύνοντας την πελατεία προς συγκεκριμένους, ονομαστικά οριζόμενους, παραγωγούς, επιδείνωσε περαιτέρω την επίδραση των διακανονισμών για τις τιμές. Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι, με τον καθορισμό ποσοστώσεων ή στόχων, οι παραγωγοί δεν κατένειμαν τον επιμεριζόμενο σε κάθε επιχείρηση όγκο πωλήσεων κατά κράτος μέλος ή κατά περιοχή. Ωστόσο, αυτή καθαυτή η ύπαρξη ποσοστώσεως ή στόχου συμβάλλει στον περιορισμό των δυνατοτήτων που έχει κάθε παραγωγός.

β') Τα επιχειρήματα των διαδίκων

311 Η προσφεύγουσα εκθέτει ότι η προσοπτόμενη συμπαιγνία δεν μπορούσε να επηρεάσει το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο, εφόσον δεν τέθηκε σε εφαρμογή, όπως δείχνει η θεαματική της διείδυση στην αγορά των διαφόρων κρατών μελών.

312 Η Επιτροπή απαντά ότι, και αν ακόμη η θεαματική διείδυση της Hüls στην αγορά των διαφόρων κρατών μελών θεωρηθεί αποδεδειγμένη, και πάλι θα μπορούσε να συναγάγει ότι το διακρατικό εμπόριο και η διάρθρωση του ανταγωνισμού επηρεάστηκε, κατά το μέτρο που η σύμπραξη είχε κατ' ανάγκην εκτρέψει τις εμπορικές ανταλλαγές από τα κυκλώματα που θα είχαν σχηματιστεί αν αυτή δεν υπήρχε (προαναφερθείσα απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 1980 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 209/78 έως 215/78 και 218/78, σκέψη 172).

γ') Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 313 Πρέπει να σημειωθεί ότι η Επιτροπή δεν είχε την υποχρέωση να αποδείξει ότι η συμμετοχή της προσφεύγουσας σε συμφωνία ή σε εναρμονισμένη πρακτική άσκησε αισθητή επιρροή στο μεταξύ κρατών μελών εμπόριο. Συγκεκριμένα, το μόνο που απαιτεί το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ είναι οι συμφωνίες και οι εναρμονισμένες πρακτικές που περιορίζουν τον ανταγωνισμό να είναι ικανές να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών. Συναφώς, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι διαπιστωθέντες περιορισμοί του ανταγωνισμού ήταν όντως ικανοί να εκτρέψουν τα εμπορικά ρεύματα από την κατεύθυνση που θα ελάμβαναν αυτά διαφορετικά (βλ. προαναφερθείσα απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 1980 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 209/78 έως 215/78 και 218/78, σκέψη 172).
- 314 Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ότι οι επιχειρήσεις που συμμετέχαν στην παράβαση η οποία διαπιστώνεται με την Απόφαση κατέχουν το σύνολο σχεδόν αυτής της αγοράς, πράγμα που δείχνει ότι η παράβαση την οποία διέπραξαν από κοινού ήταν ικανή να επηρεάσει το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο.
- 315 Επομένως, η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον, στις αιτιολογικές σκέψεις 93 και 94 της Αποφάσεως, ότι η παράβαση στην οποία μετέσχε η προσφεύγουσα ήταν ικανή να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, χωρίς να είναι αναγκαίο να αποδείξει και ότι η ατομική συμμετοχή της προσφεύγουσας επηρέασε όντως το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.
- 316 Επομένως, η αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.

Δ' — Συλλογική ευθύνη

α') Η προσβαλλόμενη πράξη

- 317 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 83, πρώτο εδάφιο), το συμπέρασμα ότι υπήρξε μία μοναδική και συνεχής συμφωνία ουδόλως επηρεάζεται από το γεγονός ότι ορισμένοι παραγωγοί — αναπόφευκτα — δεν παρέστησαν σε όλες τις συναντήσεις. Δεδομένου ότι η μελέτη και η υλοποίηση κάθε « πρωτοβουλίας » απαιτούσε αρκετούς

μήνες, η περιστασιακή απουσία ενός παραγωγού δεν σήμαινε και μη συμμετοχή του σ' αυτήν. Εν πάση περιπτώσει, υπήρχε η τρέχουσα πρακτική να ενημερώνονται οι απόντες για τις αποφάσεις που λαμβάνονταν στις συναντήσεις. Όλες οι αποδέκτριες της επίδικης Αποφάσεως επιχειρήσεις έλαβαν μέρος στην κατάρτιση των γενικών σχεδίων και στις συζητήσεις που αφορούσαν τις λεπτομέρειες· ο βαθμός της ευθύνης τους δεν μετριάζεται από το ότι τυχόν ήσαν περιστασιακά απύσες από κάποια συνάντηση (ή, στην περίπτωση της Shell, σε όλες τις κεντρικές συναντήσεις).

318 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 83, δεύτερο εδάφιο) προσθέτει ότι η ουσία της παρούσας υποθέσεως συνίσταται στο ότι οι παραγωγοί συνένωσαν τις προσπάθειές τους, για κάποιο σημαντικό χρονικό διάστημα, προκειμένου να υλοποιήσουν έναν κοινό σκοπό, και ότι ο κάθε συμμετέχων πρέπει να αναλάβει την ευθύνη που απορρέει όχι μόνο για τον δικό του άμεσο ρόλο, αλλά και για την εκτέλεση της συμφωνίας στο σύνολό της. Ο βαθμός συμμετοχής κάθε παραγωγού δεν καθορίζεται, επομένως, ανάλογα με την περίοδο στην οποία αναφέρονται οι οδηγίες του για τον καθορισμό τιμών, οι οποίες ανευρέθηκαν κατά τους ελέγχους, αλλά για όλη την περίοδο κατά την οποία συμμετείχε στην κοινή πρωτοβουλία.

319 Η εκτίμηση αυτή ισχύει ακόμη και για την Anic και τη Rhône-Poulenc, οι οποίες εγκατέλειψαν τον κλάδο του πολυπροπυλενίου πριν διενεργηθούν οι έλεγχοι της Επιτροπής. Για τις δύο αυτές επιχειρήσεις, δεν κατέστη δυνατόν να βρεθεί καμία οδηγία καθορισμού τιμών προς τα γραφεία πωλήσεων. Από τα ανευρεθέντα έγγραφα προκύπτει, ωστόσο, η παρουσία τους στις συναντήσεις και η συμμετοχή τους στην κατανομή του επιδιωκόμενου όγκου πωλήσεων και των σχεδιαζόμενων ποσοστώσεων. Η συμφωνία πρέπει να εκτιμηθεί στο σύνολό της, η δε συμμετοχή αυτών των επιχειρήσεων αποδεικνύεται, έστω και αν δεν βρέθηκαν οδηγίες δοθείσες απ' αυτές για τον καθορισμό των τιμών (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 83, τρίτο εδάφιο).

β') Τα επιχειρήματα των διαδίκων

320 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι στο δίκαιο του ανταγωνισμού δεν υπάρχει συλλογική ευθύνη. Ευθύνες μπορούν, επομένως, να της καταλογισθούν μόνο για τον δικό της ρόλο. Εφόσον η φερόμενη γενική συμφωνία δεν υφίσταται, φρονεί ότι πρέπει να αποδειχθεί η συμμετοχή της σε επί μέρους συμφωνίες ή σε επί μέρους εναρμονισμένες πρακτικές, πράγμα το οποίο δεν μπόρεσε να πράξει η Επιτροπή. Σημειώνει, ειδικότερα, ότι η συμμετοχή της στις συναντήσεις υπήρξε περιορισμένη, όπως αναγνωρίζει με την

Απόφασή της η ίδια η Επιτροπή (αιτιολογική σκέψη 105, δεύτερο εδάφιο), όταν λέει ότι δεν υπάρχει καμία απόδειξη περί συμμετοχής της Hüls στις συναντήσεις πριν από το 1979. Η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρεί, επομένως, ότι η παράβασή της « χρονολογείται από τα μέσα του 1977 », διότι μια συμμετοχή δεν είναι νοητή αν δεν πιστοποιείται από πράξεις· καταλογίζει έτσι στην προσφεύγουσα τις πράξεις τρίτων.

- 321 Διατείνεται ότι, και αν ακόμη γινόταν δεκτή η — καταλογιζόμενη από την Επιτροπή — ύπαρξη γενικού σχεδίου, το οποίο καταρτίστηκε από το 1977 και κάλυπτε ολόκληρη την περίοδο της φερομένης συμπαιγνίας, η Hüls θα μπορούσε να καταστεί υπεύθυνη για παραβάσεις που διαπράχθηκαν πριν από τη συμμετοχή της στις συναντήσεις, ήτοι πριν από το 1981, μόνον αν είχε λάβει μέρος στις συναντήσεις, με τη βούληση να αναλάβει και την ευθύνη των συγκεκριμένων πράξεων τις οποίες συνεπάγεται μια συνεχής παράβαση των κανόνων ανταγωνισμού, πράγμα που η Επιτροπή ούτε καν ισχυρίζεται. Στην πραγματικότητα, η Επιτροπή νομίζει ότι από τη μετά το 1981 συμμετοχή μπορεί να συναγεί ότι η προσφεύγουσα είναι συνυπεύθυνη για την προ του 1981 περίοδο.
- 322 Η Επιτροπή επισημαίνει ότι μια συμφωνία ή μια εναρμονισμένη πρακτική συνεπάγονται κατ' ανάγκην κοινή δράση πολλών επιχειρήσεων. Επομένως, για να μπορεί να γίνει λόγος περί συμμετοχής σε σύμπραξη, δεν είναι αναγκαίο να συμμετέχουν οι ενδιαφερόμενοι σε κάθε μια από αυτές τις πράξεις.
- 323 Φρονεί ότι, εφόσον η Hüls συμμετείχε τακτικά στις συναντήσεις από κάποιο μη προσδιοριζόμενο χρονικό σημείο κείμενο μεταξύ 1977 και 1979, είναι συνυπεύθυνη για τις αποφάσεις που ελήφθησαν στο πλαίσιο αυτών. Έλαβε μέρος στις πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών καθώς και στις συμφωνίες επί των ποσοτώσεων και συνέβαλε στο σύστημα του « accountleadership ».
- 324 Η Επιτροπή δεν διανοείται να καταστήσει την προσφεύγουσα υπεύθυνη για τις παραβάσεις που διαπράχθηκαν προ της συμμετοχής της στις συναντήσεις, ήτοι προ του μη προσδιοριζόμενου χρονικού σημείου μεταξύ 1977 και 1979.

γ') Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου

325 Όπως προκύπτει από την κρίση την οποία σχημάτισε το Πρωτοδικείο σχετικά με τις διαπιστώσεις των πραγματικών περιστατικών και τον νομικό χαρακτηρισμό, στους οποίους προέβη η Επιτροπή, αυτή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον ότι, στη δράση της προσφεύγουσας, συνέτρεχε καθένα από τα συστατικά στοιχεία της παραβάσεως που θεωρήθηκε, με την Απόφαση, αποδεδειγμένη εις βάρος της από τα τέλη του 1978 ή τις αρχές του 1979· δεν της καταλόγισε, επομένως, την ευθύνη για τη συμπεριφορά άλλων παραγωγών.

326 Συναφώς, πρέπει να διευκρινιστεί ότι η αιτιολογική σκέψη 83, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, της Αποφάσεως δεν αντιφάσκει προς τη διαπίστωση αυτή, εφόσον αποσκοπεί κυρίως στο να αποδείξει την παράβαση που διαπράχθηκε από επιχειρήσεις των οποίων η Επιτροπή δεν βρήκε οδηγίες καθορισμού τιμών για όλη τη διάρκεια της συμμετοχής τους στο σύστημα των περιοδικών συναντήσεων.

327 Κατά συνέπεια, η αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.

3. Συμπέρασμα

328 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι οι διαπιστώσεις των πραγματικών περιστατικών στις οποίες προέβη η Επιτροπή εις βάρος της προσφεύγουσας για το προ του τέλους του 1978 ή των αρχών του 1979 χρονικό διάστημα δεν αποδειχτήκαν επαρκώς κατά νόμον· επομένως, πρέπει να ακυρωθεί το άρθρο 1 της Αποφάσεως, κατά το μέτρο που αναγνωρίζει ότι η συμμετοχή της προσφεύγουσας στην παράβαση ανάγεται σε κάποιο χρονικό σημείο κείμενο εντός του εν λόγω χρονικού διαστήματος. Κατά τα λοιπά, οι αιτιάσεις της προσφεύγουσας σχετικά με τις διαπιστώσεις των πραγματικών περιστατικών και την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, στις οποίες προέβη με την προσβαλλόμενη πράξη η Επιτροπή, πρέπει να απορριφθούν.

Περί της αιτιολογίας

1. Ανεπαρκής αιτιολογία

- 329 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή εξέτασε τις πραγματογνωμοσύνες του καθηγητή Albach και το πόρισμα Coopers & Lybrand κατά τρόπο επιπόλαιο και γενικό. Η απόκρουση την οποία εκφράζει σχετικώς είναι ανεπαρκής και δεν αιτιολογείται κατά τρόπο τεκμηριωμένο και κατανοητό, όπως το απαιτεί το άρθρο 190 της Συνθήκης ΕΟΚ και η νομολογία του Δικαστηρίου (προαναφερθείσα απόφαση της 17ης Ιανουαρίου 1984 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 43/82 και 63/82, σκέψη 22). Μια τέτοια απόκρουση δεν παρέχει στο Δικαστήριο τα στοιχεία για να ασκήσει τον έλεγχό του (απόφαση της 13ης Μαρτίου 1985 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 269/82 και 318/82, Κάτω Χώρες κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 809, σκέψη 19). Το σκεπτικό της Αποφάσεως δεν εξηγεί από ποιες σκέψεις ορμήθηκε η Επιτροπή, ούτε γιατί επρωτόανενυσε τελικά η μία ή η άλλη απ' αυτές τις σκέψεις. Η Επιτροπή, επομένως, δεν αιτιολόγησε επαρκώς κατά δίκαιον την Απόφαση και παρέβη, κατά συνέπεια, το άρθρο 190 της Συνθήκης ΕΟΚ, όπως το έχει ερμηνεύσει το Δικαστήριο (βλ. ιδίως απόφαση της 20ής Μαρτίου 1959, στην υπόθεση 18/57, Nold κατά Ανωτάτης Αρχής, Slg. 1959, σ. 88, 114).
- 330 Η Επιτροπή απαντά ότι η Απόφαση είναι επαρκώς αιτιολογημένη, εφόσον τα προβληθέντα από την προσφεύγουσα επιχειρήματα είτε δεν ασκούσαν επιρροή, είτε αντικρούστηκαν με την Απόφαση. Όσον αφορά την αντίκρουση των πραγματογνωμοσυνών τις οποίες προσκόμισε η προσφεύγουσα, η Επιτροπή παραπέμπει σχετικώς στις αιτιολογικές σκέψεις 72 επ. της Αποφάσεως.
- 331 Η Επιτροπή διαπιστώνει ότι ένα μέρος του σκεπτικού της Αποφάσεως αφιερώνεται σε λεπτομερή εκτίμηση της άμυνας, την οποία προέβαλαν οι κατ' ιδίαν παραγωγοί, και της συμμετοχής τους στη σύμπραξη. Εξηγεί ότι τα στοιχεία αυτά εξετάστηκαν ταυτοχρόνως, δεδομένου ότι τα προβληθέντα επί του ζητήματος αυτού επιχειρήματα αλληλοεκαλύπτοντο. Δεδομένου ότι τα εκτεθέντα από τη Hüls επιχειρήματα δεν έβρισκαν αξιόλογο έρεισμα, η Επιτροπή έκρινε ότι δεν έπρεπε να τους δοθεί μεγαλύτερη σημασία.
- 332 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, όπως προκύπτει από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου (βλ. ιδίως τις αποφάσεις της 29ης Οκτωβρίου 1980 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 209/78 έως 215/78 και 218/78, όπ. π., και της 10ης Δεκεμβρίου 1985 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 240/82 έως 242/82, 261/82, 262/82, 268/82 και 269/82, Stichting Sigarettenindustrie κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 3831, σκέψη 88), ναί μεν, κατ'

εφαρμογήν του άρθρου 190 της Συνθήκης, η Επιτροπή υποχρεούται να αιτιολογεί τις αποφάσεις της, αναφέροντας τα νομικά και πραγματικά στοιχεία από τα οποία εξαρτάται η νομιμότητα του μέτρου, καθώς και τις σκέψεις που την οδήγησαν στη λήψη της αποφάσεώς της, δεν απαιτείται όμως να εξετάζει όλα τα νομικά και πραγματικά ζητήματα που έχουν εγείρει οι ενδιαφερόμενοι κατά τη διοικητική διαδικασία. Εξ αυτού έπεται ότι η Επιτροπή δεν υποχρεούται να απαντά σε όσα ζητήματα θεωρεί ότι δεν ασκούν καμμία επιρροή.

333 Πρέπει να επισημανθεί ότι η Επιτροπή απάντησε στις πραγματογνωμοσύνες του καθηγητή Albach και στο πόρισμα Coopers & Lybrand με τις αιτιολογικές σκέψεις 72 έως 74 της Αποφάσεως.

334 Κατά τα λοιπά, όπως προκύπτει από την κρίση την οποία σχημάτισε το Πρωτοδικείο σχετικά με την απόδειξη της παραβάσεως, η Επιτροπή απάντησε σε όσα επιχειρήματα της προσφεύγουσας ασκούσαν επιρροή.

335 Κατά συνέπεια, η αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.

2. Αντιφατική αιτιολογία

336 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι υπάρχει επίσης παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης ΕΟΚ, καθόσον υφίσταται μια ανυπέρβλητη αντίφαση μεταξύ ορισμένων αιτιολογικών σκέψεων που προβάλλονται προς στήριξη της Αποφάσεως ή μεταξύ αυτών των αιτιολογικών σκέψεων και του διατακτικού. Αυτό ισχύει όσον αφορά τη « διαζευκτική διαπίστωση » της συμφωνίας και εναρμονισμένης πρακτικής, στην οποία προέβη κατά τη διαδικασία η Επιτροπή. Με την Απόφαση, η Επιτροπή φαίνεται να θεωρεί ότι η προσαπτόμενη στις επιχειρήσεις συμπεριφορά συνιστά ταυτοχρόνως, συμφωνία και εναρμονισμένη πρακτική, η αιτίαση όμως δεν είναι σαφής και, κατά συνέπεια, η αιτιολογία δεν είναι πειστική. Το σκεπτικό της Αποφάσεως άγει στη σκέψη ότι η Επιτροπή δεν θέλησε να δεσμευτεί επί του ζητήματος αν η προσαπτόμενη στις επιχειρήσεις συμπεριφορά έπρεπε να υπαχθεί στη μια ή στην άλλη απ' αυτές τις κατηγορίες παραβάσεων. Αυτή όμως η αναποφασιστικότητα δεν συμβιβάζεται με την υποχρέωση αιτιολογήσεως.

- 337 Κατά την προσφεύγουσα, υπάρχει ακόμη αντίφαση κατά ότι το διατακτικό αφορά ολόκληρο τον κλάδο του πολυπροπυλενίου, ενώ οι αιτιολογικές σκέψεις εξετάζουν ένα μόνο μέρος αυτού του κλάδου, ήτοι τα βασικά προϊόντα.
- 338 Ισχυρίζεται, τέλος, ότι, όπως η ίδια η Επιτροπή ομολογεί, κατέχει αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τη συμμετοχή της Hüls το πολύ από το 1979 και εντεύθεν· ωστόσο, το διατακτικό αναφέρει ότι υπήρξε συμμετοχή «από κάποια στιγμή μεταξύ 1977 και 1979».
- 339 Η Επιτροπή, από την πλευρά της, θεωρεί ότι η Hüls δεν διευκρινίζει ποιες είναι οι αντιφάσεις τις οποίες εμφανίζει η Απόφαση, η οποία είναι πλήρως και λεπτομερώς αιτιολογημένη.
- 340 Τονίζει ότι η προσαπτόμενη παράβαση είναι σύνθετη και περιέχει στοιχεία που εμπίπτουν και στη συμφωνία και στην εναρμονισμένη πρακτική. Γι' αυτό και καμμία διαπίστωσή της δεν είναι «διαζευκτική».
- 341 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, όπως προκύπτει από την κρίση την οποία σχημάτισε σχετικά με την παράβαση, οι αιτιολογικές σκέψεις της Αποφάσεως δεν τελούν σε αντίφαση ούτε μεταξύ τους ούτε προς το διατακτικό της όσον αφορά τον χαρακτηρισμό της παραβάσεως και το γεγονός ότι καταλαμβάνει όλες τις ποιότητες του πολυπροπυλενίου. Εξ άλλου, όπως προκύπτει από την κρίση την οποία σχημάτισε σχετικά με τις διαπιστώσεις των πραγματικών περιστατικών, η αιτίαση της προσφεύγουσας κατέστη άνευ αντικειμένου ως προς τις πράξεις τις προ του τέλους του 1978 ή των αρχών του 1979:
- 342 Κατά συνέπεια, η αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.

Περί του προστίμου

343 Η προσφεύγουσα προσάπτει στην Απόφαση ότι εκδόθηκε κατά παράβαση του άρθρου 15 του κανονισμού 17, καθ' ότι δεν εκτιμήθηκε προσηκόντως η διάρκεια και η σοβαρότητα της παραβάσεως που της καταλογίστηκε.

1. Η παραγραφή

344 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι οι προ της 5ης Δεκεμβρίου 1978 εκδηλώσεις συμπεριφοράς καλύπτονται από την παραγραφή. Συγκεκριμένα, εν όψει της αυτοτέλειας των πραγματικών περιστατικών που στοιχειοθετούν τις επί μέρους συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές που αποτελούν αντικείμενο της Αποφάσεως, η πενταετής παραγραφή που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΟΚ) 2988/74 του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 1974, περί παραγραφής του δικαιώματος διώξεως και εκτελέσεως των αποφάσεων στους τομείς του δικαίου των μεταφορών και του ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 07/001, σ. 241, στο εξής: κανονισμός 2988/74), πρέπει να εφαρμοστεί στην προαναφερθείσα συμπεριφορά, εφόσον η πρώτη διακόπτουσα την παραγραφή πράξη συνίσταται στην κοινοποίηση της αποφάσεως ελέγχου, η οποία φέρει ημερομηνία 13 Οκτωβρίου 1983.

345 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, λόγω του συνεχούς της παραβάσεως που διαπιστώθηκε εις βάρος της προσφεύγουσας, η παραγραφή δεν είχε επέλθει κατά τον χρόνο της πρώτης πράξεως διακοπής της παραγραφής.

346 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, εφόσον έκρινε ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε επαρκώς κατά νόμον τη συμμετοχή της προσφεύγουσας στην παράβαση για τον προ των τελών του 1978 ή των αρχών του 1979 χρόνο, η επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας καθίσταται άνευ αντικειμένου.

2. Η διάρκεια της παραβάσεως

347 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι, για να καθορίσει το ύψος του προστίμου, η Επιτροπή δεν εκτίμησε ορθά τη διάρκεια της συμμετοχής της στην παράβαση, η οποία ήταν πολύ βραχύτερη απ' ό,τι ισχυρίζεται η Επιτροπή.

348 Η Επιτροπή εκθέτει ότι εκτίμησε ορθώς τη διάρκεια της παραβάσεως για να καθορίσει το ύψος του προστίμου.

349 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, όπως προκύπτει από την κρίση την οποία σχημάτισε σχετικά με την εκ μέρους της Επιτροπής απόδειξη της παραβάσεως, η διάρκεια της παραβάσεως που διαπιστώθηκε εις βάρος της προσφεύγουσας υπήρξε βραχύτερη από εκείνην που κρίθηκε αποδεδειγμένη με την Απόφαση, εφόσον άρχισε από τα τέλη του 1978 ή τις αρχές του 1979 και όχι σε κάποιο απροσδιόριστο χρονικό σημείο μεταξύ 1977 και 1979. Από την ίδια κρίση όμως προκύπτει ότι ορθώς η Επιτροπή έκρινε ότι η παράβαση συνεχίστηκε μέχρι τον Νοέμβριο του 1983.

350 Γι' αυτόν, επομένως, τον λόγο, το ύψος του επιβληθέντος στην προσφεύγουσα προστίμου πρέπει να μειωθεί.

3. Η σοβαρότητα της παραβάσεως

Α' — Ο περιορισμένος ρόλος της προσφεύγουσας

351 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι ο ρόλος τον οποίο διαδραμάτισε στην παράβαση υπήρξε πολύ λιγότερο σημαντικός απ' ό,τι της προσάπτεται στην Απόφαση. Συμμετέσχε σε μία μόνο συνάντηση το 1981, ενώ δεν συμμετέσχε σε συμφωνίες καθορισμού τιμών ούτε ποσοτώσεων, ούτε στο σύστημα του « accountleadership ».

352 Η Επιτροπή εκθέτει ότι εκτίμησε ορθώς τον ρόλο τον οποίο διαδραμάτισε στην παράβαση η προσφεύγουσα· ήταν φυσικό να καθοριστεί το πρόστιμο βάσει μιας ίσης συμμετοχής όλων, πλην αν ορισμένοι απ' αυτούς διακρίθηκαν από τους άλλους ως εκ της ιδιάζουσας συμπεριφοράς τους· αυτό πάντως δεν συνέβη στην περίπτωση της προσφεύγουσας.

353 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, όπως προκύπτει από την κρίση την οποία σχημάτισε σχετικά με την απόδειξη της παραβάσεως, η Επιτροπή διαπίστωσε ορθώς τον ρόλο τον οποίο διαδραμάτισε στην παράβαση η προσφεύγουσα από τα τέλη του 1978 ή τις αρχές του 1979· ορθώς, επομένως, η Επιτροπή στηρίχτηκε σ' αυτόν τον ρόλο για να υπολογίσει το πρόστιμο που θα επέβαλλε στην προσφεύγουσα.

354 Η αιτίαση πρέπει, επομένως, να απορριφθεί.

Β' — Η μη εξατομίκευση των κριτηρίων καθορισμού του ύψους των προστίμων

355 Η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, στο Πρωτοδικείο εναπόκειται να ελέγξει την επίδικη απόφαση ως προς όλα της τα στοιχεία, περιλαμβανομένης και της φύσεως και του ύψους των προστίμων. Ο έλεγχος αυτός δεν μπορεί να περιορίζεται σε απλή διόρθωση των ουσιαστών σφαλμάτων που έχει διαπράξει η Επιτροπή.

356 Η προσφεύγουσα προσάπτει στην Απόφαση ότι δεν παρέχει καμμία εξήγηση για τη στάθμιση των διαφόρων στοιχείων που ελήφθησαν υπόψη για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου. Επίσης, δεν δικαιολογεί την αντιμετώπιση την οποία επιφυλάσσει στην κάθε μια από τις επιχειρήσεις, ούτε εκθέτει βάσει ποιων σκέψεων καθόρισε το ύψος του προστίμου. Παραβαίνει έτσι την υποχρέωση αιτιολογήσεως (αποφάσεις της 8ης Νοεμβρίου 1983 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 96/82 έως 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 και 110/82, ΙΑΖ κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 3369, σκέψη 37, και της 10ης Δεκεμβρίου 1985 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 240/82 έως 242/82, 261/82, 262/82, 268/82 και 269/82, όπ. π., σκέψη 88).

357 Υποστηρίζει ότι η Επιτροπή όφειλε να λάβει υπόψη, ως ελαφρυντική περίπτωση, τις — όχι απλώς σημαντικές, αλλά ολέθριες — ζημιές τις οποίες υπέστησαν οι παραγωγοί και οι οποίες οφείλοντο βασικά στις παράνομες ενισχύσεις τις οποίες χορήγησαν ορισμένα κράτη σε ορισμένους παραγωγούς για να αντισταθμίσουν αυτές τις ζημιές.

- 358 Η Επιτροπή διαβεβαιώνει ότι δεν θέτει εν αμφιβόλω την αρμοδιότητα πλήρους δικαιοδοσίας του Πρωτοδικείου όσον αφορά τα πρόστιμα. Τονίζει, εξ άλλου, ότι το Πρωτοδικείο θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει αυτή την αρμοδιότητα για να αυξήσει, εν προκειμένω, το ύψος του προστίμου.
- 359 Υποστηρίζει ότι η Απόφαση είναι ορθώς αιτιολογημένη, εφόσον απαριθμεί, στις αιτιολογικές σκέψεις 108 και 109, όλες τις επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις τις οποίες λαμβάνει υπόψη και ότι εκθέτει τον ρόλο τον οποίο διαδραμάτισε στη σύμπραξη κάθε ένας από τους εμπλεκόμενους παραγωγούς. Εξ άλλου, δεδομένου ότι παραβάσεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ μπορούν να διαπραχθούν μόνο από πλείονες επιχειρήσεις δράσες σε συνεννόηση, εύλογο είναι, στις περισσότερες περιπτώσεις, να προβάλλεται η ίδια αιτιολογία για τα πρόστιμα τα οποία επιβλήθηκαν σε καθένα από τα μέλη του ομίλου.
- 360 Η Επιτροπή διατείνεται ότι έλαβε υπόψη, ως ελαφρυντική περίπτωση, τις ζημίες τις οποίες υπέστησαν οι επιχειρήσεις. Αντιθέτως, φρονεί ότι το ζήτημα της επιδράσεως των κρατικών ενισχύσεων δεν χρειαζόταν να ληφθεί υπόψη.
- 361 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η Επιτροπή, για να καθορίσει το ύψος του προστίμου που επέβαλε στην προσφεύγουσα, αφενός μεν όρισε τα κριτήρια καθορισμού της τάξεως μεγέθους των προστίμων που θα επέβαλλε στις αποδέκτριες της Αποφάσεως επιχειρήσεις (αιτιολογική σκέψη 108 της Αποφάσεως), αφετέρου δε όρισε τα κριτήρια με τα οποία θα στάθμιζε ακριβοδίκαια τα πρόστιμα που θα επέβαλλε σε καθεμιά απ' αυτές τις επιχειρήσεις (αιτιολογική σκέψη 109 της Αποφάσεως).
- 362 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι τα κριτήρια που εκτίθενται στην αιτιολογική σκέψη 108 δικαιολογούν επαρκώς την τάξη μεγέθους των προστίμων που επιβλήθηκαν στις αποδέκτριες της Αποφάσεως επιχειρήσεις. Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ειδικότερα το κατάφωρον της παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, και ιδίως των στοιχείων α', β' και γ', της Συνθήκης, το οποίο δεν αγνοούσαν οι παραγωγοί πολυπροπυλενίου, οι οποίοι ενήργησαν εκ προθέσεως και με τη μεγαλύτερη μυστικότητα.

- 363 Σ' αυτό το πλαίσιο, πρέπει να διαπιστωθεί ότι η Επιτροπή δεν υπεχρεούτο να εξατομι-
κεύσει, ούτε να διευκρινίσει κατά ποιο τρόπο είχε λάβει υπόψη τις σημαντικές ζημίες
που είχαν υλοστεί οι καθ' έκαστον παραγωγοί στον τομέα του πολυπροπυλενίου,
κατά το μέτρο που αυτό ήταν ένα από τα στοιχεία που μνημονεύονται στην αιτιολο-
γική σκέψη 108 που συνεκτιμήθηκαν για τον προσδιορισμό της τάξεως μεγέθους των
προστίμων, την οποία το Πρωτοδικείο έκρινε δικαιολογημένη.
- 364 Το Πρωτοδικείο θεωρεί επίσης ότι τα τέσσερα κριτήρια που μνημονεύονται στην
αιτιολογική σκέψη 109 της Αποφάσεως είναι πρόσφορα και επαρκή για να οδηγήσουν
σε ακριβοδίκαιη στάθμιση των προστίμων που επιβλήθηκαν σε κάθε επιχείρηση.
- 365 Όσον αφορά ειδικότερα τις κρατικές ενισχύσεις τις οποίες φέρεται ότι έλαβαν ορι-
σμένες επιχειρήσεις, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι δεν είναι ικανές να αναιρέσουν
τον αθέμιτο χαρακτήρα της συμπεριφοράς της προσφεύγουσας, εφόσον η συμμετοχή
σε αθέμιτη σύμπραξη δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή ως μέσο νόμιμης άμυνας.
- 366 Κατά το μέτρο που η προσφεύγουσα επικαλείται την υπό του Πρωτοδικείου άσκηση
της αρμοδιότητάς του πλήρους δικαιοδοσίας, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η προ-
σφεύγουσα δεν προσκόμισε κανένα πραγματικό στοιχείο που να αποδεικνύει το υπο-
στατό αυτών των ενισχύσεων, τη φύση τους, την έκτασή τους, καθώς και την επί-
δρασή τους επί του ανταγωνισμού και, ειδικότερα, επί των αποτελεσμάτων της προ-
σφεύγουσας. Πρέπει, εξ άλλου, να υπομνηστεί ότι η προσφεύγουσα δεν κάλεσε την
Επιτροπή, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, να ασκήσει τις αρμοδιό-
τητές της βάσει του άρθρου 93 της Συνθήκης ΕΟΚ. Υπ' αυτές τις συνθήκες, το Πρωτο-
δικείο θεωρεί ότι δεν διαθέτει τα στοιχεία που του είναι απαραίτητα για να ασκήσει
την αρμοδιότητά του πλήρους δικαιοδοσίας όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις, οι
οποίες, κατά τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας, υπήρξαν.
- 367 Επομένως, η αιτίαση αυτή της προσφεύγουσας δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

Γ — Η συνεκτίμηση των αποτελεσμάτων της παραβάσεως

- 368 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, όπως προκύπτει από τις μελέτες τις οποίες προσκόμισε, — αντιθέτως προς ό,τι ισχυρίζεται η Επιτροπή χωρίς καμμία απόδειξη — οι φερόμενες παραβάσεις δεν άσκησαν καμμία επίδραση στην αγορά· επομένως, κανένας παραγωγός δεν πραγματοποίησε, χάρη σ' αυτές, παραπάνω κέρδη. Το σφάλμα αυτό της Επιτροπής πρέπει να οδηγήσει σε μείωση του προστίμου, εφόσον η Επιτροπή έλαβε υπόψη, για τον καθορισμό του ύψους του, την επίδραση που άσκησαν στην αγορά, κατά τη διάρκεια δε μιας συνεντεύξεως Τύπου, αποτίμησε αυτήν την επίδραση σε άνοδο του γενικού επιπέδου των τιμών μεταξύ 15 και 40 %.
- 369 Η Επιτροπή τονίζει ότι, κατά την εκτίμηση της επιδράσεως της συμπράξεως στην αγορά, προέβη σε πολύ λεπτομερείς διακρίσεις. Υπενθυμίζει, ωστόσο, ότι, βάσει των διαπιστώσεών της, μπορεί να συναγάγει ότι αναμενόταν και — εν μέρει τουλάχιστον — επιτεύχθηκε σαφής περιορισμός του ανταγωνισμού. Υπενθυμίζει, εξ άλλου, ότι το γεγονός ότι οι παραγωγοί συνέχισαν να συγκαλούν συχνές και τακτικές συναντήσεις σημαίνει ότι οι ίδιοι θεωρούσαν ότι η σύμπραξη δεν ήταν εντελώς αναποτελεσματική. Η Επιτροπή παραδέχεται ότι τα παραχθέντα στην αγορά αποτελέσματα της συμπράξεως έπαιζαν κάποιο ρόλο στον καθορισμό του ύψους του προστίμου.
- 370 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η Επιτροπή διέκρινε δύο είδη αποτελεσμάτων της παραβάσεως. Το πρώτο συνίσταται στο γεγονός ότι οι παραγωγοί, αφού συνομολόγησαν τιμές-στόχους κατά τις συναντήσεις, κάλεσαν όλοι τα τμήματα πωλήσεών τους να υλοποιήσουν τις τιμές αυτές, χρησιμοποιώντας τους « στόχους » ως βάση διαπραγματεύσεως των τιμών με τους πελάτες. Βάσει αυτού, η Επιτροπή συνήγαγε ότι υπάρχουν, εν προκειμένω, ισχυρές ενδείξεις ότι η συμφωνία επέδρασε όντως αισθητά στις συνθήκες του ανταγωνισμού (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 74, δεύτερο εδάφιο, που παραπέμπει στην αιτιολογική σκέψη 90). Το δεύτερο συνίσταται στο γεγονός ότι η εξέλιξη των τιμών που χρεώνονταν στους διάφορους πελάτες, συγκρινόμενη με τις τιμές-στόχους που καθορίζονταν στο πλαίσιο συγκεκριμένων πρωτοβουλιών καθορισμού τιμών, συμφωνεί με τον απολογισμό της εφαρμογής των πρωτοβουλιών καθορισμού τιμών, όπως αυτός προκύπτει από τα έγγραφα που αποκαλύφθηκαν στην ΙCI και σε άλλους παραγωγούς (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 74, έκτο εδάφιο).
- 371 Πρέπει να σημειωθεί ότι το πρώτο είδος αποτελεσμάτων αποδείχθηκε από την Επιτροπή επαρκώς κατά νόμον, βάσει πολυαριθμών οδηγιών καθορισμού τιμών που

έδιναν οι διάφοροι παραγωγοί, οδηγίων που συμφωνούν τόσο μεταξύ τους, όσο και προς τις τιμές-στόχους που καθορίζονταν κατά τις συναντήσεις, χρησίμευαν δε προφανώς ως βάση για τη διαπραγματεύση των τιμών με τους πελάτες.

372 Ως προς το δεύτερο είδος αποτελεσμάτων, πρέπει να επισημανθεί, αφενός, ότι η Επιτροπή δεν είχε κανένα λόγο να αμφιβάλλει για την ακρίβεια των αναλύσεων στις οποίες προέβαιναν οι ίδιοι οι παραγωγοί κατά τις συναντήσεις τους (βλ. ειδικότερα τα πρακτικά των συναντήσεων της 21ης Σεπτεμβρίου, της 6ης Οκτωβρίου, της 2ας Νοεμβρίου και της 2ας Δεκεμβρίου 1982, γ. αιτ. παραρτ. 30 έως 33), που δείχνουν ότι οι τιμές-στόχοι που καθορίζονταν κατά τις συναντήσεις μεταφέρονταν, σε μεγάλο βαθμό, στην αγορά, και, αφετέρου, ότι, έστω και αν το πόρισμα της Coopers & Lybrand, καθώς και οι οικονομικές μελέτες που εκπονήθηκαν κατ' αίτηση ορισμένων παραγωγών, αποδείκνυαν το εσφαλμένο των αναλύσεων στις οποίες είχαν προβεί οι ίδιοι οι παραγωγοί κατά τις συναντήσεις τους, η διαπίστωση αυτή δεν θα ήταν ικανή να οδηγήσει σε μείωση του προστίμου, εφόσον η Επιτροπή ανέφερε, στην αιτιολογική σκέψη 108, τελευταία περίπτωση, της Αποφάσεως, ότι, για να μετριάσει το ύψος των ποινών, στηρίχτηκε στο γεγονός ότι οι πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών δεν είχαν εν γένει επιτύχει πλήρως τον στόχο τους και ότι, τέλος, δεν υπήρχε κανένα μέτρο καταναγκασμού ικανό να διασφαλίσει την τήρηση των ποσοστώσεων ή των λοιπών διακανονισμών.

373 Δεδομένου ότι οι αιτιολογικές σκέψεις της Αποφάσεως που αφορούν τον καθορισμό του ύψους των προστίμων πρέπει να ερμηνευθούν υπό το φως και των λοιπών αιτιολογικών σκέψεων της Αποφάσεως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή καλώς έλαβε πλήρως υπόψη το πρώτο είδος αποτελεσμάτων και έλαβε υπόψη τον περιορισμένο χαρακτήρα του δευτέρου είδους αποτελεσμάτων. Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ότι η προσφεύγουσα δεν ανέφερε σε ποιο βαθμό δεν ελήφθη επαρκώς υπόψη ο περιορισμένος χαρακτήρας του δευτέρου είδους αποτελεσμάτων, για τον μετριασμό του ύψους των προστίμων.

374 Το Πρωτοδικείο θεωρεί, εξ άλλου, ότι οι δηλώσεις που έγιναν κατά τη συνέντευξη Τύπου που επακολούθησε την έκδοση της Αποφάσεως, ότι η παράβαση είχε ως αποτέλεσμα την άνοδο του γενικού επιπέδου των τιμών μεταξύ 15 και 40 %, δεν χρειάζεται να ληφθούν υπόψη ως προς το σημείο αυτό, καθ' όσον αντιφάσκουν προς τις αιτιολογικές σκέψεις της ίδιας της Αποφάσεως. Γι' αυτό, θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν μόνο προς απόδειξη του ότι η Απόφαση στηρίχτηκε στην πραγματικότητα σε άλλους λόγους από εκείνους που εμφανίζει, πράγμα που θα συνιστούσε κατάχρηση εξουσίας

(βλ. προαναφερθείσα διάταξη του Δικαστηρίου της 11ης Δεκεμβρίου 1986, ICI κατά Επιτροπής, σκέψεις 11 έως 16). Το Πρωτοδικείο, όμως, έκρινε δυνάμει της αρμοδιότητάς του πλήρους δικαιοδοσίας, ότι το γενικό επίπεδο των προστίμων ήταν δικαιολογημένο εν όψει του σκεπτικού της Αποφάσεως (αιτιολογική σκέψη 108, σε συνδυασμό προς το σύνολο των αιτιολογικών σκέψεων της Αποφάσεως). Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να γίνει λόγος για κατάχρηση εξουσίας.

375 Επομένως, η αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.

Δ' — Εσφαλμένη οριοθέτηση της οικείας αγοράς

376 Η προσφεύγουσα προσάπτει την Επιτροπή ότι οριοθέτησε εσφαλμένως την οικεία αγορά. Διατείνεται ότι το διατακτικό της Αποφάσεως αφορά ολόκληρη την αγορά του πολυπροπυλενίου, ενώ το σκεπτικό αφορά μόνο τα βασικά προϊόντα. Έτσι, η Επιτροπή, για να καθορίσει το ύψος των προστίμων, έλαβε υπόψη τα μερίδια αγοράς και τον κύκλο εργασιών της Hüls σε ολόκληρη την αγορά του πολυπροπυλενίου, αντί να λάβει μόνο υπόψη τους αριθμούς που αντιστοιχούσαν στην αγορά των βασικών προϊόντων, τα οποία αντιπροσωπεύουν μόνο το 45 % των πωλήσεων της Hüls στην κοινοτική αγορά. Γι' αυτόν τον λόγο το πρόστιμο είναι υπέρμετρο. Η προσφεύγουσα, αντιθέτως προς την Επιτροπή, υποστηρίζει ότι η αγορά των βασικών προϊόντων ήταν ανεξάρτητη από την αγορά των ειδικών προϊόντων· κατά συνέπεια, τυχόν συμφωνίες επί των τιμών των βασικών προϊόντων δεν ασκούσαν επιρροή στην αγορά των ειδικών προϊόντων.

377 Η Επιτροπή διατείνεται ότι οι συμπράξεις που πραγματοποιήθηκαν επί των τιμών των βασικών προϊόντων είχαν αντίκτυπο και επί των τιμών των ειδικών προϊόντων. Τα βασικά προϊόντα δεν ήσαν τα μόνα που εκαλύπτοντο από τις συμφωνίες επί των τιμών. Έτσι, ένας πίνακας που καταρτίστηκε μετά από μια συνάντηση που διεξήχθη στις 13 Μαΐου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 24) περιέχει τιμές εκφρασμένες σε δέκα εθνικά νομίσματα για δέκα διαφορετικές ποιότητες. Όπως δείχνουν οι οδηγίες καθορισμού τιμών των διαφόρων παραγωγών (παράρτ. C, επιστολή της 29ης Μαρτίου 1985), υφίσταται στενός δεσμός, από άποψη τιμών, μεταξύ βασικών και ειδικών προϊόντων. Οι νέες τιμές της συμπράξεως χρησίμευσαν ως βάση για τις διαπραγματεύσεις με τους πελάτες κατά τον χρόνο της ανανεώσεως των συμβάσεων σχετικά με τα ειδικά προϊόντα.

- 378 Προσθέτει ότι οι συμφωνίες επί των ποσοστάσεων είχαν συνολικό χαρακτήρα και δεν αναφέρονταν σε ορισμένους μόνο τύπους προϊόντων. Εφόσον σκοπός αυτών των συμφωνιών ήταν η στήριξη της τιμολογιακής συμπράξεως, κατ' αναγκαία συνέπεια η σύμβαση αυτή κάλυπτε ολόκληρη την αγορά του πολυπροπυλενίου.
- 379 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, όπως προκύπτει από την κρίση την οποία σχημάτισε σχετικά με τις διαπιστώσεις στις οποίες προέβη ως προς τα πραγματικά περιστατικά η Επιτροπή, οι συμφωνίες επί των ποσοστάσεων αφορούσαν τόσο τα ειδικά όσο και τα βασικά προϊόντα.
- 380 Κατά συνέπεια, ορθώς η Επιτροπή έλαβε υπόψη ολόκληρη την αγορά του πολυπροπυλενίου για να καθορίσει το ύψος του προστίμου το οποίο επέβαλε στην προσφεύγουσα. Η αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.
- 381 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι το επιβληθέν στην προσφεύγουσα πρόστιμο είναι ανάλογο προς τη σοβαρότητα της παραβάσεως των κοινοτικών κανόνων του ανταγωνισμού, η οποία διαπιστώθηκε εις βάρος της προσφεύγουσας· πρέπει, όμως, να μειωθεί λόγω της βραχύτερης διάρκειας της παραβάσεως αυτής. Η μείωση αυτή πρέπει να περιοριστεί στο 15 %, αφενός μεν διότι η Επιτροπή έλαβε ήδη υπόψη, για να καθορίσει το ύψος των προστίμων, το γεγονός ότι ο μηχανισμός εφαρμογής της παραβάσεως μορφοποιήθηκε πλήρως μόλις περί τις αρχές του 1979 (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 105, τελευταίο εδάφιο), αφετέρου δε διότι, διατηρώντας αμφιβολίες ως προς την ακριβή ημερομηνία της ενάρξεως της συμμετοχής της προσφεύγουσας στην παράβαση, απέδωσε κατ' ανάγκην περιορισμένη βαρύτητα στην εν λόγω χρονική περίοδο για τον καθορισμό του προστίμου το οποίο της επέβαλε.

Επί της επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας

- 382 Με χωριστό υπόμνημα της 4ης Μαρτίου 1992, η προσφεύγουσα ζήτησε την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας, ώστε να διεξαχθούν αποδείξεις. Στον τίτλο I, παράγραφος 1, του υπομνήματός της, η προσφεύγουσα διατείνεται ότι το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, με την απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 1992, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-79/89 κ. λ., BASF κ. λ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. II-315, στο εξής: υποθέσεις PVC), ότι οι αποφάσεις της καθής στις διαδικασίες PVC ήσαν ανυπόστατες, διότι δεν είχαν κυρωθεί με τις υπογραφές του Προέδρου της Επιτροπής και του εκτελεστικού γραμματέα. Εν όψει των εξηγήσεων που παρέσχε στις υποθέσεις PVC η

Επιτροπή, πρέπει αναπόφευκτα να θεωρηθεί ότι η ίδια διαδικαστική πλημμέλεια, η οποία ερευνάται αυτεπαγγέλτως, βαρύνει και την παρούσα υπόθεση. Για να αποσαφηνιστεί το ζήτημα αυτό, πρέπει να διαταχθεί η Επιτροπή να προσκομίσει αντίγραφο του πρωτοτύπου της Αποφάσεως, καθώς και άλλα έγγραφα. Στον τίτλο I, παράγραφος 2, η προσφεύγουσα εκθέτει ότι υπάρχει τεκμήριον ότι οι εργασίες για την έκδοση της Αποφάσεως διεξήχθησαν σε τρεις μόνο γλώσσες διαδικασίας, τη γερμανική, την αγγλική και τη γαλλική. Στον τίτλο I, παράγραφος 3, η προσφεύγουσα διατείνεται ότι η Επιτροπή υποστήριξε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση των υποθέσεων PVC, ότι δικαιούται να επιφέρει μεταγενεστέρως τροποποιήσεις σε μια απόφαση την οποία έχει ήδη εκδώσει. Γι' αυτό και πρέπει, κατά τεκμήριο, να θεωρείται ότι, και στην παρούσα υπόθεση, επήλθαν μεταγενεστέρως τροποποιήσεις στην προσβαλλόμενη απόφαση. Για ν' αποδειχθεί το αληθές αυτών των πραγματικών στοιχείων, τα οποία κατέστησαν γνωστά μετά μόνο το πέρας της προφορικής διαδικασίας, πρέπει να ακουστεί η μαγνητοφώνηση της επ' ακροατηρίου συζήτησεως στις υποθέσεις PVC.

383 Αφού άκουσε εκ νέου τον γενικό εισαγγελέα, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι δεν συντρέχει λόγος να διατάξει την επανέναρξη, σύμφωνα με το άρθρο 62 του Κανονισμού Διαδικασίας του, της προφορικής διαδικασίας, ούτε να προχωρήσει σε διεξαγωγή αποδείξεων.

384 Πρέπει, κατ' αρχάς, να σημειωθεί ότι η προαναφερθείσα απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 1992 δεν δικαιολογεί, αυτή καθαυτή, την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας στη παρούσα υπόθεση. Εξ άλλου, κατ' αντίθεση προς την επιχειρηματολογία την οποία είχε αναπτύξει στις υποθέσεις PVC (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Φεβρουαρίου 1992, σκέψη 13), στην παρούσα υπόθεση και μέχρι το πέρας της προφορικής διαδικασίας, η προσφεύγουσα δεν ισχυρίστηκε, ούτε καν υπό μορφή νύξεως, ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι ανυπόστατη λόγω των πλημμελειών τις οποίες της αποδίδει. Τίθεται, επομένως, το ερώτημα αν η προσφεύγουσα δικαιολόγησε επαρκώς γιατί, στην παρούσα υπόθεση, κατ' αντίθεση προς τις υποθέσεις PVC, δεν πρόεβαλε ενωρίτερα αυτές τις φερόμενες πλημμέλειες, οι οποίες, εν πάση περιπτώσει, θα έπρεπε να προϋπήρξαν της ασκήσεως της προσφυγής. Έστω και αν εναπόκειται στον κοινοτικό δικαστή να ερευνά αυτεπαγγέλτως, στο πλαίσιο προσφυγής ακυρώσεως δυνάμει του άρθρου 173, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ, το ζήτημα του υποστατού της προσβαλλομένης πράξεως, αυτό ωστόσο δεν σημαίνει ότι πρέπει, σε κάθε προσφυγή που στηρίζεται στο άρθρο 173, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ, να προβαίνει σε αυτεπάγγελτη έρευνα για το ενδεχομένως ανυπόστατο της προσβαλλομένης πράξεως. Μόνο στην περίπτωση που οι διάδικοι προβάλλουν αποχρώσεις ενδείξεις περί του ανυποστατού της προσβαλλομένης πράξεως, ο δικαστής υποχρεούται να ελέγχει το ζήτημα αυτό αυτεπαγγέλτως. Εν προκειμένω, η αναπτυχθείσα από την προσφεύγουσα επιχειρηματολογία δεν παρέχει αποχρώσεις ενδείξεις υπέρ του ανυποστατού της Αποφάσεως. Στον τίτλο I, παράγραφος 2, του υπομνήματός της, η προσφεύγουσα επικαλέ-

στηκε παραβίαση του γλωσσικού καθεστώτος, το οποίο προβλέπεται από τον εσωτερικό κανονισμό της Επιτροπής. Μια τέτοια όμως παραβίαση δεν μπορεί να συνεπάγεται το ανυπόστατο της προσβαλλομένης πράξεως, αλλά μόνον — και εφόσον προβληθεί εμπροθέσμως — την ακύρωσή της. Η προσφεύγουσα ισχυρίστηκε, εξ άλλου, στον τίτλο I, παράγραφος 3, του υπομνήματός της, ότι, εν όψει των συνθηκών υπό τις οποίες εξελίχθηκε η διαδικασία PVC, τεκμαίρεται ότι η Επιτροπή επέφερε, χωρίς να είναι εξουσιοδοτημένη προς τούτο, εκ των υστέρων τροποποιήσεις και στις αποφάσεις της επί του πολυπροπυλενίου. Δεν εξήγησε όμως η προσφεύγουσα γιατί η Επιτροπή επέφερε εκ των υστέρων τροποποιήσεις και στην Απόφαση του 1986, δηλαδή υπό ομαλές συνθήκες, οι οποίες διαφέρουν αισθητά από τις ιδιόρρυθμες συνθήκες της διαδικασίας PVC, οι οποίες χαρακτηρίζονταν από το γεγονός ότι η Επιτροπή έφτανε, τον Ιανουάριο του 1989, στη λήξη της θητείας της. Η απλή αναφορά στο ότι « δεν είχε συνείδηση ότι είχε διαπράξει σφάλμα » δεν αρκεί προς τούτο. Το γενικό τεκμήριο, το οποίο προβάλλει σχετικώς η προσφεύγουσα, δεν συνιστά αποχρώντα λόγο που να δικαιολογεί τη διεξαγωγή αποδείξεων, αφού διαταχθεί η επανέναρξη της προφορικής διαδικασίας.

385 Τέλος, η επιχειρηματολογία την οποία αναπτύσσει η προσφεύγουσα στον τίτλο I, παράγραφος 1, του υπομνήματός της πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ισχυρίζεται, βάσει των δηλώσεων στις οποίες πρόβησαν οι εκπρόσωποι της Επιτροπής στις υποθέσεις PVC, ότι δεν υπάρχει πρωτότυπο της προσβαλλομένης αποφάσεως, κυρωμένο με τις υπογραφές του Προέδρου της Επιτροπής και του εκτελεστικού γραμματέα. Η φερόμενη πλημμέλεια, όμως, αν υποθεθεί ότι υφίσταται, δεν άγει, από μόνη της, στο ανυπόστατο της προσβαλλομένης Αποφάσεως. Στην παρούσα υπόθεση, πράγματι, κατ' αντίθεση προς τις υποθέσεις PVC, που προαναφέρθηκαν επανειλημμένα, η προσφεύγουσα δεν πρόεβαλε καμμία απτή ένδειξη περί του ότι, μετά την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, επήλθε παραβίαση της αρχής ότι μια πράξη, άπαξ εκδοθείσα, δεν θίγεται και ότι ανετράπη έτσι, προς όφελος της προσφεύγουσας, το τεκμήριο νομιμότητας της οποίας απέλαυε η πράξη αυτή ως εκ της εμφανίσεώς της. Σε τέτοια περίπτωση, το γεγονός και μόνον ότι δεν υπάρχει προσηκόντως κυρωμένο πρωτότυπο δεν συνεπάγεται, από μόνο του, το ανυπόστατο της προσβαλλομένης πράξεως. Δεν χρειαζόταν, επομένως, για τον λόγο αυτόν να επαναληφθεί η προφορική διαδικασία, ώστε να διαταχθεί νέα διεξαγωγή αποδείξεων. Κατά το μέτρο που η επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας δεν θα μπορούσε να δικαιολογήσει αίτηση αναθεωρήσεως, δεν έπρεπε να γίνει δεκτό ούτε το αίτημά της περί επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας.

Επί των δικαστικών εξόδων

386 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα

του νικήσαντος διαδίκου. Κατά την παράγραφο 3, όμως, του ίδιου άρθρου, το Πρωτοδικείο μπορεί να κατανείμει τα δικαστικά έξοδα ή να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα, σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων. Επειδή η προσφυγή έγινε μερικώς δεκτή, αμφότεροι δε οι διάδικοι ζήτησαν να καταδικαστεί ο έτερος στα δικαστικά έξοδα, η προσφεύγουσα θα φέρει, πέρα από τα δικά της δικαστικά έξοδα, και το ήμισυ των δικαστικών εξόδων της Επιτροπής, η οποία θα φέρει το έτερο ήμισυ αυτών.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πρώτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Ακυρώνει το άρθρο 1, εβδόμη περίπτωση, της αποφάσεως της Επιτροπής, της 23ης Απριλίου 1986 (IV/31.149 — Πολυπροπυλένιο, ΕΕ 1986 L 230, σ. 1), κατά το μέτρο που αναγνωρίζει ότι η Hüls μετείχε στην παράβαση από κάποιο χρονικό σημείο μεταξύ 1977 και 1979 και όχι από τα τέλη του 1978 ή τις αρχές του 1979.
- 2) Καθορίζει το ύψος του προστίμου που επιβάλλεται στην προσφεύγουσα με το άρθρο 3 της αποφάσεως αυτής σε 2 377 500 ECU, ήτοι 5 013 680,38 DM.
- 3) Απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά.
- 4) Η προσφεύγουσα φέρει τα δικά της δικαστικά έξοδα και το ήμισυ των δικαστικών εξόδων της Επιτροπής. Η Επιτροπή φέρει το έτερο ήμισυ των δικαστικών της εξόδων.

Cruz Vilaça

Schintgen

Edward

Kirschner

Lenaerts

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 10 Μαρτίου 1992.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

J. L. Cruz Vilaça